

COLOCVII

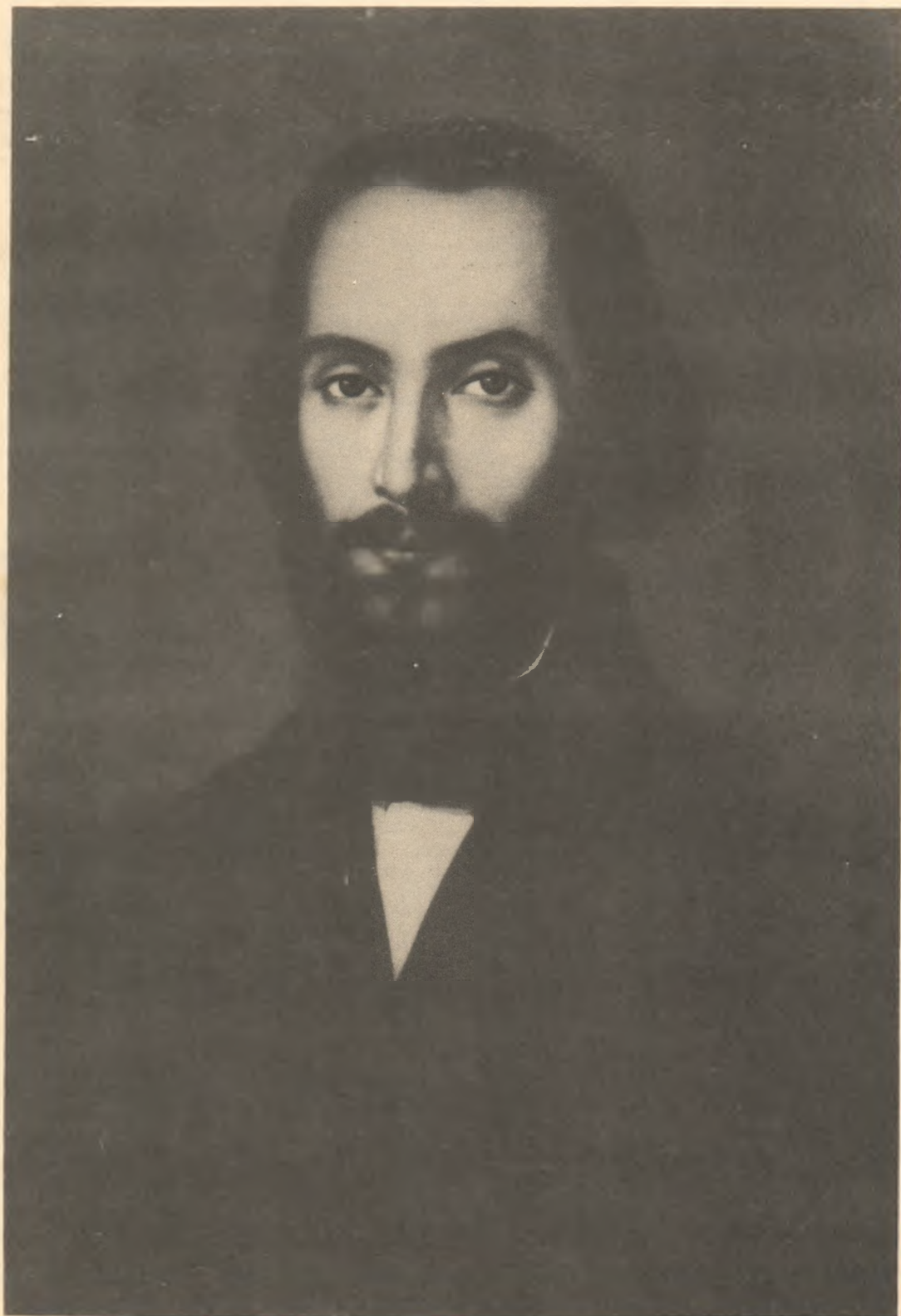
DESPRE ȘCOALĂ, FAMILIE ȘI SOCIETATE

ANUL III

4 (22)

aprilie
1968

lei 3

G. TATTARESCU

Portretul lui
NICOLAE BĂLCESCU

DIN SUMAR

- UN SECOL ȘI JUMĂTATE DE ÎNVĂȚĂMÎNT ÎN LIMBA ROMÂNĂ
- SENSUL RESPONSABILITĂȚII
- ADOLESCENȚĂ ȘI ORIGINALITATE
- EDUCAREA AFECTIVITĂȚII
- DIN CAIETELE PAULINEI SCORȚEANU (fragment de roman)
- FAMILIA ȘI MOTIVAȚIA ÎNVĂȚĂRII
- STUDENȚII DESPRE ALEGEREA PROFESIUNII (Anchetă)
- ORIENTAREA PROFESIONALĂ A ELEVILOR DIN MEDIUL SĂTESC
- BACALAUREATUL—EXAMEN DE PRESTIGIU
- PROFESORUL IDEAL VĂZUT DE ELEVI (Anchetă)
- ANTICIPAȚIA — BASMUL MODERN AL COPILĂRIEI

UN SECOL ȘI JUMĂTATE DE ÎNVĂȚĂMÎNT ÎN LIMBA ROMÂNĂ

Acum o sutăcincizeci de ani s-a întemeiat documentar (prin decret domnesc) școala românească de la Sf. Sava — ce poartă azi numele unuia din cei mai distinși absolvenți ai ei, Nicolae Bălcescu. — La chemarea cărturarului patriot Gheorghe Lazăr în chiliile fostei mănăstiri a venit „tinerimea de toată cinstirea vrednică”. Astfel a căpătat temelii solide învățămîntul românesc de toate gradele.

În ziua de 24 martie liceele „N. Bălcescu” și „Gheorghe Lazăr” au cinstit printr-o manifestare impresionantă această aniversare. La sărbătorire au participat academicienii, oameni de cultură, profesori din Capitală, foști elevi, părinți. Au fost prezenți la adunarea festivă, Dumitru Popa, membru supleant al Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R., prim secretar al Comitetului Municipal București al P.C.R., președinte al Comitetului Executiv al Consiliului popular provizoriu al Municipiului București, acad. Ștefan Bălan, ministrul învățămîntului, Ion Iliescu, prim secretar al C.C. al U.T.C., ministru pentru problemele tineretului, Ion Teoreanu, șef de secție la C.C. al P.C.R., Miron Constantinescu, adjunct al ministrului învățămîntului și reprezentanți ai organelor locale de partid și de stat.

Sutele de participanți la adunarea festivă au ascultat cu emoție și bucurie mesajul pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al C.C. al P.C.R., președintele Consiliului de Stat, l-a adresat celor două școli cu prilejul acestei sărbători. „Îmi este deosebit de plăcut — se spune în acest mesaj — ca la această aniversare să adresez liceelor, conducerii lor, tuturor profesorilor și elevilor acestor vechi izvoare de lumină și cultură, un călduros salut și cele mai cordiale felicitări.

Întemeierea învățămîntului în limba română reprezintă un moment de mare însemnătate în dezvoltarea culturii noastre naționale, o dată memorabilă în istoria poporului român. Dorește să exprim prețuirea pe care partidul nostru o acordă colectivului de profesori ai acestor două licee, întregului corp didactic din patria noastră, tuturor celor care cu multă dăruire și pasiune își îndeplinesc nobila misiune de pedagogi și propagatori ai culturii și științei. Vă urăm să obțineți noi succese în ridicarea nivelului științific al învățămîntului, în activitatea de instruire și educare a elevilor, sădind în sufletele lor dragostea fierbinte pentru patrie, devotamentul neșămurit față de cauza socialismului, simpatia și spiritul de solidaritate cu lupta popoarelor pentru pace și progres.

Purtînd în inimi mîndria de a fi continuatori ai unor mari înaintași ce s-au format pe bănelle acestel școli și au strălucit în istoria poporului nostru, elevii de azi au datoria de onoare de a munci cu rîvnă pentru a-și însuși temelnic tot ce este mai valoros în tezaurul culturii naționale și universale, de a se pregăti ca continuatori de nădejde ai marilor opere de înflorire a României Socialiste.

Să închinați tot talentul, priceperea și puterea de muncă propășirii școlii românești, mărețelor idealuri ale socialismului și comunismului”. Mesajul tovarășului Nicolae Ceaușescu a fost primit cu deosebită însuflețire de participanți.

Subliniind marea însemnătate pe care o are pentru învățămîntul și cultura noastră aniversarea a 150 de ani de învățămînt în limba română, acad. Ștefan Bălan, ministrul învățămîntului, a arătat că astăzi, cînd partidul și statul nostru acordă o deosebită atenție dezvoltării permanente a științei și învățămîntului, continuarea și ridicarea pe o treaptă superioară a realizărilor înaintașilor constituie nu numai o mare cinste, dar și o înaltă îndatorire patriotică. Evocarea celor 150 ani de ființare a unuia din cele mai renumite așezăminte de cultură în limba română, a spus acad. Ștefan Bălan, să însemne pentru noi toți un imbold de muncă pentru dobîndirea unor noi succese, care să dea o și mai mare strălucire activității acestei instituții de carte și cultură. Mesajul trimis astăzi dumneavoastră de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al C.C. al P.C.R., este indemn în nobila activitate a corpului didactic și în conștiințioasă muncă a tuturor elevilor — a spus în încheiere ministrul învățămîntului.

Despre semnificația întemeierii învățămîntului în limba română, a vorbit la festivitate prof. univ. Vasile Maciu, membru corespondent al Academiei.

Cu prilejul aniversării, tov. Ion Iliescu, prim secretar al C.C. al Uniunii Tineretului Comunist, ministru pentru problemele tineretului, a oferit organizațiilor U.T.C. ale celor două licee, pentru merite deosebite în educarea comunistă a elevilor, Diploma de onoare a C.C. al U.T.C.

În încheierea solemnității, liceele sărbătorite au adresat o telegramă Comitetului Central al Partidului Comunist Român, tovarășului Nicolae Ceaușescu.

SENSUL RESPONSABILITĂȚII

Ca urmare a caracterului conștient al dezvoltării societății socialiste, a necesității antrenării celor mai largi mase la construirea ei, una din sarcinile importante ale educației în socialism este sădirea și dezvoltarea sentimentului de răspundere în conștiința tinerelor generații. Înfăptuirea acestei sarcini pune numeroase probleme teoriei și practicii educației, legate de înțelegerea însăși a noțiunii de responsabilitate. În vorbirea curentă, ea înseamnă cerința respectării și îndeplinirii de către individ și colectivitate a obligațiilor și normelor vieții sociale. Acest înțeles al responsabilității nu ne spune încă totul. Căci cerințele sociale sînt extrem de diverse, potrivit structurii complexe a societății, a activității oamenilor, a proceselor și relațiilor din sinul ei. În societățile antagoniste ele sînt și profund contradictorii și chiar și în socialism pot apărea contradicții între cerințele unor grupuri sociale și cerințele generale ale societății. Aceasta înseamnă că definirea responsabilității pur și simplu în funcție de cerințele sociale poate duce la o înțelegere relativistă a ei, nepermițînd individului și colectivității, puși în fața unor cerințe opuse sau contradictorii, să discearnă sensul responsabilității lor. Pentru a înlătura acest neajuns al înțelesului curent al responsabilității este necesar să introducem în definiția ei un criteriu obiectiv al acelor relații etico-sociale pe care le cuprindem în această noțiune.

Acest criteriu îl constituie corespondența acțiunilor umane cu dezvoltarea progresivă a societății, a dezvoltării și afirmării neîngrădite a personalității.

În această perspectivă, problema responsabilității este legată de aceea a raportului dintre obiectiv și subiectiv, dintre necesitate și libertate. Înțelegînd societatea ca un sistem complex de relații sociale, în care se manifestă unitatea obiectivului și subiectivului, concepția marxistă, care stă la baza teoriei educației în țara noastră, recunoaște rolul activ al factorului subiectiv; sesizînd just dialectica necesității și libertății, ea lasă loc opțiunii individului pentru o acțiune sau alta. Căci recunoașterea

necesității și a condiționării sociale a comportării oamenilor nu înseamnă supunerea pasivă față de necesitatea istorică. În procesul realizării ei, oamenii au posibilitatea de a alege o cale sau alta, de a acționa potrivit acestei opțiuni. Opțiunea, alegerea conștientă a acțiunii, implică neapărat responsabilitatea individului față de poziția adoptată și, totodată, aprecierea morală a acestei opțiuni.

Intrucît aprecierea etică a acestei opțiuni se face în funcție de tendințele legitime ale dezvoltării sociale, decurge de la sine importanța cunoașterii acestor tendințe. Cu cît sînt mai conștienți oamenii de necesitatea istorică, cu atît vor înțelege mai bine cerințele sociale ce duc spre progres și obligațiile ce decurg din ele și cu atît va fi mai puternic simțul de răspundere în elaborarea opțiunii, în determinarea acțiunilor și faptelor lor.

Dezvoltarea contemporană a societății a lărgit și sporit responsabilitatea fiecărui individ, a fiecărei colectivități în toate domeniile vieții. Spre deosebire de trecut, cînd deciziile erau luate de un mînunchi de conducători fără posibilitatea maselor de a interveni în mod hotărîtor în aceste decizii și, prin urmare, și răspunderea pentru consecințele acțiunilor inițiate revenea în întregime acestor conducători, astăzi, în condițiile în care masele au mai multe posibilități de a interveni în deciziile guvernărilor, răspunderea pentru o acțiune sau alta depășește cercul acestora. A sporit responsabilitatea, pentru că, în societatea contemporană, consecințele activității oamenilor au dobîndit o dimensiune nouă. Dacă în producția mecanizată, de pildă, o greșeală de manipulare se solda cu rebutul citorva piese, în condițiile producției automatizate, o greșeală de acest fel poate produce pagube de milioane; dacă, în trecut, măsurile

economice cu consecințe negative se puteau repara în cursul desfășurării procesului economic însuși, în zilele noastre, în condițiile ritmului rapid al dezvoltării sociale, astfel de măsuri au consecințe mult mai grave și mai persistente; dacă, în trecut, decizia greșită a unui guvern sau a unui stat-major hotăra cel mult soarta țării respective, astăzi, în condițiile existenței armelor nucleare, o decizie nesăbuită a cercurilor agresive poate afecta soarta întregii omenii. Această împrejurare ne amintește de chemarea lui Julius Fucik: „Oameni, fiți vigilenți!” Căci răspunderea pentru acțiunile îndreptate împotriva umanității nu aparține numai aceluia care iau astfel de decizii, ci și aceluia care le-au tolerat. De crimele nazismului sînt răspunzători nu numai aceia care le-au hotărît, ci și aceia care le-au executat și chiar aceia care nu li s-au opus; de genocidul din Vietnam este răspunzătoare nu numai actuala administrație a S.U.A., ci și aceia care profită de pe urma războiului dus împotriva eroicului popor vietnamez și chiar aceia care rămîn impasibili față de ororile acestui război.

Această înlănțuire a răspunderilor ridică problema nivelelor de responsabilitate. În procesele criminalilor de război naziști, cei mai mulți acuzați s-au apărat declarînd că au fost executorii unor ordine superioare. Dar oare executații unor astfel de ordine pot fi scutiți de răspunderea faptelor lor? Antifasciștii din cel-de-al treilea Reich au dat răspuns acestei întrebări, pe planul practicii sociale, ridicîndu-se la luptă împotriva hitlerismului, asumîndu-și toate riscurile acestei lupte. Zeci de tineri din S.U.A. răspund și ei la această

Prof. univ. dr. Tudor BUGNARIU

Continuare în pag. 7

ADOLESCENȚĂ ȘI ORIGINALITATE

Printre etapele de vîrstă și de viață care jalonează istoria individuală a omului, adolescența ocupă o poziție *nodală*. Moment de întrerupere a continuității și de salt calitativ, adolescența are semnificația unui proces transformativ care, axat pe condiții externe și contradicții interne specifice, determină ca una și aceeași entitate bio-psiho-socială — copilul — să-și schimbe sistematic calitatea, realizându-se, de-a lungul formării lui ca om, la nivele din ce în ce mai înalte de obiectivitate și, implicit, de subiectivitate.

Adolescența — ca etapă tranzitorie între copilărie și vîrsta adultă — cumulează în sine numeroase diferențieri, contradicții și opoziții interne, care susțin procesul dificil al dezvoltării somatopsihice din această perioadă. Ea pune mai bine în evidență aceste contradicții, le „tulbură” și le „agită”, trezindu-le din starea lor latentă și de relativ echilibru. Drept urmare, sub influența noilor condiții și cerințe ale mediului, instrucției și educației, procesul ontogenetic pare a dobîndi acum aspectul unei „furtuni” care nu mai conservă nimic din cel de pînă aci — copilul de 10—11 ani — și aduce în lume o ființă absolut nouă. Nouă ca înfățișare fizică, nouă ca manieră de a gândi și a acționa. De aci dificultatea de a despărți în faze și de a urmări, în limitele unui tempo normal, procesul evolutiv din această perioadă. Aceasta și este, după părerea noastră, una din sursele opiniei despre adolescent ca exponent al unei marcante *originalități*. În fond, toți adulții sînt de acord că acum, în adolescență, se petrece ceva „uimitor”, ceva „fără precedent”, un fel de „a doua naștere” a individului. În consecință, atitudinile și exigențele adulților suportă o serie de restructurări, tinzînd să se pună în acord cu personalitatea acestui „nou născut” care este adolescentul.

Un proces similar se petrece în însăși persoana adolescentului, a cărui conștiință de sine se adîncește și se întregțește acum prin încorporarea unor noi „seturi” de norme și valori morale, intelectuale și estetice. Psihologic, adolescența reprezintă prima etapă cînd persoana umană se manifestă pe deplin ca *subiect*, care nu numai că are relații cu lumea care îl înconjoară, dar își dă și seama de aceste relații și de sine însuși ca purtător al lor. Față de copil, care se proiectează în afară și se lasă impresionat și „comandat”, cu precădere, de ceea ce îi este exterior (lucruri, situații, persoane), adolescentul „se rupe”, parcă, de acești stimuli, întorcîndu-se spre sine — reflexiv — pentru a aborda apoi viața de sub unghiul de vedere problematic pe care i-l oferă propria sa lume internă, supusă unei descifrări autoanalitice. Conștiința de sine și percepția de sine acționează ca pirghii care îl fac pe adolescent „să se întrebe” el însuși asu-

pra lui însuși. Cu acest prilej, el vede și simte ceea ce îl deosebește de alții — mai mici, mai mari sau de aceeași vîrstă. Cu acest prilej, el și încearcă sentimentul plăcut, tonifiant că este „cineva”, o *personalitate*, un exemplar distinct, „cu greutate”, care posedă o bază psihologică autonomă, avînd tot dreptul să-și formuleze pe larg și din inițiativa lui preferințele și repulsiile, să-și apere „cu încăpăținare” o părere și să demonstreze adultului cît poate fi de consecvent în urmărirea unui țel. Iată, așadar, un al doilea aspect al problemei *originalității* în adolescență: faptul că adolescentul însuși tinde conștient — să fie un *original*.

Precizăm, că îndeosebi din punctul de vedere al psihologiei diferențiale, oricare individ, luat la oricare nivel de vîrstă, reprezintă o realitate absolut originală, unică, irepetabilă. Așa încît, originalitatea adolescenței, privită în contextul totalității etapelor de evoluție individuală, este o chestiune cu totul relativă. Viteza însă cu care se succed schimbările și înlocuirile modalităților de orientare și comportament, cît și distanța atît de însemnată care se creează, parcă, deodată între copilul „de ieri” și adolescentul „de azi”, fac, într-adevăr, din adolescență o etapă *sui-generis*.

Este vorba, în primul rînd, de schimbări funcționale de esență fiziologică, cum ar fi, de pildă, începutul maturizării sexuale, care imprimă înfățișării exterioare a adolescentului o serie de trăsături specifice.

În prelungirea acestei componente fiziologice, se dezvoltă o serie de componente psihologice ale personalității — inclinațiile afective de nuanță erotică și relațiile corespunzătoare lor: prietenie, dragoste, iubire.

La acest aport al vîrstei, al maturizării biologice și al factorilor de mediu se adaugă aportul procesului instructiv-educativ care, pe această treaptă, nu numai că furnizează elevului o informație mai bogată, ci stimulează mai puternic dezvoltarea gândirii și a imaginației creatoare, concentrarea atenției și lupta cu dificultățile pe baza organizării și conducerii voluntare a conduitei și activității. Este perioada în care se citește multă literatură, se ascultă multă muzică, se frecventează din inițiativă proprie expoziții și muzee. Pasiunea și interesul de cunoaștere sînt, parcă, fără limită. De aci o anumită inclinație a adolescentului spre romantism și aventură, spre fapta „neobișnuită” și cutezătoare. El este insul care „absoarbe” lumea prin toți „porii” și o redescoperă, fremătînd de curiozitate, de „dorul” infinitului. Faimoasele jurnale intime ale adolescenților, în care aceștia își consemnează, ca într-un document de evidență, fluxul intimității, sînt foarte grăitoare în acest sens. Este perioada în care se fac primele încercări mai

GAROAFE

ȘTEFAN LUCHIAN

serioase de creație artistică, ori tehnică. Evident, din fața unei asemenea personalități *involburate*, care nu cunoaște astîmpăr intelectual și inerție afectivă, mitul autorității „oarbe” se spulberă văzînd cu ochii. Se imită, desigur, și la această vîrstă, dar nu în felul în care imita copilul, adică necritic, „plagiîndu-l”, pur și simplu, pe adult. Adolescentul își fixează și „triază” modelele, caută fundamentul autorității modelului și, în genere, tinde să preia numai acele modele care se par lui însuși unice, irepetabile (un profesor anumit, un scriitor, un om de știință, un personaj literar etc).

Adolescența este perioada cînd se constituie acele formațiuni psihologice complexe ale persoanei — cum sînt năzuințele, aspirațiile, idealurile — prin intermediul cărora se proiectează pe sine în viitor, lărgindu-și considerabil ciclurile de evoluție. Adolescentul este un visător, unul care, spre deosebire de copil, se abstrage parcă de la impresia imediată pentru a prinde „pulsul” unor realități imperceptibile. Ceea ce îl și apropie de mentalitatea adultului.

Adolescentul este un entuziast, un avîntat, un nonconformist. Din toate aceste caracteristici derivă *distincția* și *originalitatea* adolescentului, originalitate pe care însăși cercetarea științifică o pune în evidență ca pe o trăsătură veritabilă, reală a adolescenței. Pe această linie, sarcina procesului instructiv-educativ ni se pare a fi aceea de a nu „apăsa” cu nimic asupra personalității elevului adolescent, de nu-l sili să încapă în unitățile de măsură cu care este apreciat elevul-copil.

Ar fi însă greșit să credem că

adolescența „dăruiește” oricărui individ — în chip *natural* — distincție și originalitate. Aceste trăsături nu sînt *aprioric* inerente vîrstei respective. Sînt destui adolescenți cu o construcție psihologică deficitară, am putea spune chiar „găunoasă” care, lipsiți fiind de o personalitate autentică, își „compun” originalitatea, o mimează. Operația se produce, firește, în plan pur exterior, incluzînd, în primul rînd, ținuta — care devine extravagantă — și apoi gesturile și vorbirea, care sînt supuse unui vădit „aranjament” regizoral. Sînt adolescenți care trec printr-o adevărată „criză” de originalitate, ajungînd cu ușurință la un comportament absurd și anti-social. Ei încalcă voit disciplina școlară, își contrazic, fără temei, părinții etc. Prin aceasta, adolescentul se face *distinct* de ceilalți, dar nu capătă *distincție*.

Originalitatea este o trăsătură de conținut și ea condensează în sine valorile intelectuale, morale și afective ale persoanei, definind, în fond, măsura *integrării ei sociale*. Iar sarcina procesului educativ din școală, din familie, și din „cercurile” de adulți, frecventate de adolescent, ni se pare a fi aceea de a-l obișnui pe adolescent cu ideea că originalitatea nu se opune socialului — care prin esența lui are un caracter colectiv, de masă — și nici că s-ar identifica cu imitarea exterioară și facilă a socialului, concretizat, să zicem, în fenomenul modei, ci că ea este indicele de progres individual în materie de cultură, decență, pasiune și afirmare *productivă* a propriei persoane.

Lector univ. dr. Pantelimon GOLU

Îndeosebi în două împrejurări copilul e orientat spre învățarea a două limbi: a) în cazul *bilingvismului natural* (dat de însăși situația mediului social în care se dezvoltă copilul) și b) cel al *bilingvismului special creat* (spre a-l determina pe copil să învețe două limbi). Cele mai frecvente situații de bilingvism natural sînt dictate de componența familiei; de exemplu, cînd tatăl are o limbă maternă și mama alta, iar fiecare din ei ține cu tot dinadinsul ca fiul lor să cunoască ambele limbi; cînd unul dintre bunici sau altă persoană care se îngrijește de copil vorbește o altă limbă decît cea folosită frecvent în familie ș.a.m.d. În ambele împrejurări copilul, deși dispune de același conținut al gândirii (în funcție de experiența acumulată), se exersează spre a se exprima, în funcție de solicitări, în fiecare din cele două limbi.

Dificultăți evidente, de-a dreptul traumatizante pentru copilul bilingv (mai ales pentru cel de vîrstă preșcolară) apar atunci cînd el se află în situația de a vorbi frecvent cu unele persoane în limba maternă, iar cu altele în limba străină, în curs de învățare. Dorind să răspundă în fiecare din cele două limbi actualizează concomitent expresii aparținînd fiecărei limbi; copilul manifestă ezitări, intervin interferențe între modalitățile de exprimare în cele două limbi, deformări de cuvinte etc. Frecvența sporită a unor asemenea situații poate duce, mai ales, la bilbuală.

Preșcolarul recepționează, însușește diferite elemente ale comunicării verbale în limbile de care ia cunoștință, dar el însuși nu poate fi suficient de activ în învățarea nici uneia dintre limbi, deoarece motivația pentru învățare e slabă, iar interesele de cunoaștere încă neconținute.

Ca urmare a faptului că învățarea celei de a doua limbi se sprijină întotdeauna pe elementele primei limbi cunoscute, cu cît limba maternă este mai consolidată, cu atît ea oferă o bază mai sigură pentru învățare. Posedînd un vocabular sărac și o structură gramaticală simplă pentru exprimarea la această vîrstă în limba maternă, preșcolarul și cu atît mai mult antepreșcolarul nu dispun de posibilități de a găsi corespondențe directe pentru toate cuvintele limbii străine care i se oferă spre învățare. În situațiile în care el ia cunoștință de cuvinte pentru care nu are corespondențe directe în limba maternă (deși există, el nu le cunoaște), copilul manifestă tendința de a folosi același termen (cuvînt) în ambele situații, alternînd deci exprimarea în limba maternă cu elemente din cealaltă limbă. Cu cît asemenea cazuri sînt mai numeroase, cu atît mai mult au loc deformări pricinuite de învățarea limbii străine asupra celei materne. Limba cea mai consolidată (de obicei limba maternă) influențează la rîndul său pe multiple căi asupra celei străine, prin imprimarea utilizării unor deprinderi de pronunțare, topice ș.a.

Ținîndu-se seama de dificultățile pe care le întîmpină copilul în învățarea a două limbi, atît în condițiile naturale cît și special create, trebuie luate măsuri corespunzătoare pentru obținerea unui randament sporit. Din punct de vedere psihologic, perioada optimă pentru începerea învățării sistematice a unei limbi străine se consideră a fi în jurul vîrstei de 5 ani. Nu se neagă însă nici posibili-

DIFICULTĂȚILE COPILULUI BILINGV

tatea de a începe mai devreme sau după această vîrstă. Se recomandă a se începe cu cuvinte simple, de obicei cuvinte denumiri (de tip substantival, adjectival și verbal), trecîndu-se apoi la exprimări formate din mai multe părți de vorbire, dar totodată incluzînd mai multe părți de propoziție. În continuare, se predau atît cuvinte izolate cît și structuri (clisee verbale, sintagme, locuțiuni), cu scopul de a-i ajuta pe copii să folosească în exprimare cuvintele cunoscute, să dobîndească aceeași ușurință de a vorbi în limba străină ca și în cea maternă. Ținînd seama de faptul că gîndirea copilului este predominant concretă, trebuie să se recurgă pentru învățarea limbii străine la cît mai variate ilustrații, desene, fotografii, acordîndu-se, de asemenea, importanța convenită formării unor imagini auditive corecte (pentru foneme și cuvinte).

În condițiile învățării în colectiv (de exemplu, în familiile cu mai mulți copii sau ale învățării cu ajutorul unui profesor ori îndrumător care se ocupă de mai mulți copii de aceeași vîrstă) eficiența însușirii limbii străine este mai mare decît dacă de fiecare copil s-ar ocupa cîte un profesor. Eficiența

sporită, în primul caz, este asigurată de faptul că în condițiile de grup, iar apoi de colectiv, pentru fiecare copil în parte crește numărul impulsionalilor spre discuție atît din exterior, cît și din interior; la solicitările îndrumătorului sau profesorului se adaugă solicitări din partea copiilor însuși. În asemenea situații, copiii au preocupări comune, de același nivel sau nivel apropiat, găsind diverse modalități de utilizare a expresiilor verbale însușite; ei se antrenează reciproc în activitate și discuții. Copiii mai activi sînt citați de către îndrumător sau profesor; exemplele dobîndesc, treptat, caracteristicile modelelor, pe care ceilalți copii le urmează, străduindu-se să se identifice cu acestea. De aceea, în grupul, și cu atît mai mult în colectivul de copii, se creează cu ușurință un adevărat proces de emulație.

Însuși începutul învățării oricărei limbi străine este nedespărțit de necesitatea corectitudinii în exprimare. Este bine cunoscut faptul că, după ce pronunțarea s-a automatizat într-un anumit fel (de exemplu, însușindu-se greșit structura sonoră a anumitor cuvinte), corectarea întîmpină dificultăți, necesitînd eforturi mai

mari decît dacă s-ar însuși cuvintele respective pentru prima dată. Nu pierdem din vedere nici tendințele recidiviste, datorită cărora forma greșită a cuvîntului caută să se mențină chiar și după ce se cunoaște forma corectă.

Cunoscîndu-se ușurința copiilor pentru însușirea mecanică a unor componente ale limbilor străine nu trebuie să se facă abuz de ea. Învățarea poeziilor, cîntecelor, a anumitor clișee verbale în succesiune, trebuie să respecte o anumită dozare și totodată să se efectueze prin cunoașterea semnificației fiecărei expresii verbale, atît izolată, cît și în context.

Învățarea mecanică e neeconomică și neoperativă. Cînd cunoștințele sînt memorate și fixate numai în bloc se manifestă tendința de a fi reproduse la fel, chiar și atunci cînd există necesitatea de a le reproduce doar parțial. Tocmai de aceea, multe dintre dificultățile întîlnite de copilul bilingv sînt preîntîmpinate și înlăturate prin cunoașterea și respectarea problemelor psihologice privitoare la învățarea limbilor străine.

Experimentele organizate în ultimii ani de către Ministerul Învățămîntului, prin crearea de clase cu predarea obiectelor de învățămînt în limbi străine (începînd cu clasa a III-a și continuînd pînă la a XII-a) vor contribui la îmbogățirea experienței pedagogice românești în problemele predării limbilor străine în școală.

Aceste experimente vor aduce noi contribuții la înlăturarea dificultăților întîlnite de către copilul bilingv, creîndu-se totodată condiții pentru învățarea, în perspectivă, în școală, a unui număr mai mare de limbi străine.

Conf. univ. dr. Constantin PUFAN

CASA MUZEU „VASILE ALECSANDRI” DIN MIRCEȘTI

Astăzi putem constata cu satisfacție că emanciparea femeii — în atâtea țări ale lumii — nu a dus la știrbirea feminității ei, a farmecului și farmecelor, cîntate de poeți, și care fac în-deobște fericirea și chinul celeilalte jumătăți a omenirii. Aprehen-siunile bărbaților pesimiști, îngrijorați, care vedeau în eliberarea socială, politică a femeii, declinul grației și al labirinticelor ei mistere nu au fost confirmate de istorie.

În schimb, femeile aveau de ce să privească devenirea lor so-cială cu gravitate.

Odată cu victoriile obținute, ele și-au asumat noi și grele obli-gații și răspunderi. Ar fi să bătătorim din nou terenul unor locuri comune, prea comune, dacă ne-am opri la ponderea incontestată pe care o are, astăzi, în ansamblul economiilor naționale, munca

CARAGIALE

PRESTIGIUL SOCIAL AL FEMEII

femeii. Ceva mai puțin incontestat și incontestabil e aportul de *cisiv* — sub semnul genialității — al femeilor în dezvoltarea spi-rituală, științifică a omenirii.

Aici biologii, psihologii, sociologii ar avea multe de spus. Femele, și ele.

Înainte însă de a se tranșa problema genialității supreme, — căreia ar fi sau nu hărăzită prin destinul ei biologic — femeia a demonstrat că poate fi o excelentă coechipieră a bărbatului, în toate sectoarele muncii sociale, intelectuale.

Dacă logica societății ar fi simplă și schematică, ar trebui să tragem concluzia că prestigiul femeii în cadrul familiei, respectul de care se bucură, ar fi în raport direct proporțional cu creșterea prestigiului ei social și al eficienței economice (adeseori femeia e cea ce câștigă jumătate din pâinea zilnică).

Tată însă că multiplele, incaltablele fire ale dialecticii sociale, psihologice, încurcă și aici lucrurile.

Chiar dacă epoca patriarhatului s-a dus, vestigiile mentalității ei au rămas. Chiar dacă pater familias împarte adeseori cu mater familias răspunderile, greutățile, osteneala orelor de slujbă, lui i se pare natural ca, întors acasă, el să fie cel ocrotit, cruțat, scutit de măruntele, zilnicile, plicticoasele griji domestice.

Și dacă, din nefericire, mai multe generații locuiesc împreună, forțate de împrejurări — vai, de câte ori nu se întâmplă ca sus menționatul punct de vedere al soțului să fie împărțit, într-o dulce armonie, de mama sa, plină de grijă față de „pușorul” ei ostenit, plină de exigențe acrimonioase față de noră.

Așa începe sarabanda micului infern domestic. Așa sau altfel. Inepuizabil de multe și de nuanțate sînt situațiile, constelațiile familiale care duc la tensiuni insuportabile și la rupturi sau la un mohorit echilibru făcut din abdicări, din resemnare.

Femeia, fragila și rezistentă femeie, cu fragilități și rezistenții ei nervi, cu fragilități și rezistentul ei organism, are de dus, în lumea modernă, o grea și permanentă bătălie.

Stăpîna pe drepturile și libertățile ei, încă mai are de înfruntat și de înfrînt egoisme și prejudecăți, sedimente psihice ancestrale, în contrast timp cu rolul său de egală a bărbatului.

„Bărbatul vede lucrurile în mare, în perspectivă, femeia se pierde, se irosește în mărunțșuri” am auzit spunîndu-se, nu o dată. Poate am spus-o și eu. Dar cea căreia îi incumbă, — ei și numai ei — rezolvarea tuturor mărunțșurilor, nu e, prin forța lucrurilor, ținută jos, la sol, departe de zborul temerar al sintezelor?

Factorul timp, timp liber pentru reflecție și aprofundare e extrem de important.

Eliberează femeia de cele o mie de mărunte griji zilnice care o apasă, dă-i șanse reale, egale, de existență spirituală, împarte cu ea, cot la cot, practic, nu teoretic, sarcinile multiple și copleșitoare ale cotidianului și vei vedea, „tovarășe bărbat”, multe minunății!

Ritmul impetuos de dezvoltare a tehnicii vine în sprijinul exortăției noastre.

Și dacă în cînda îndemnurilor noastre, bărbații — cei mulți — se vor decide greu să spele, să calce, să gătească și să cirpească ciorapi — mașinile de uz casnic, alimentarele cu semipreparate culinare din ce în ce mai bune, spălătorile și călcătorile publice, din ce în ce mai ieftine, vor veni desigur să completeze delicatețea sufletească și grija soților față de consoartele lor, a fiilor față de mamele lor, a soacrelor față de nurori și a ginerilor față de soacre.

Încheiem cu un zîmbet, nu pentru a nega importanța proble-maticii: „rolul femeii în familie”, ci tocmai dimpotrivă.

Dacă e să privim cu seriozitate lucrurile, se cuvine să abordăm tema din unghiul de vedere riguros științific al sociologului, al psihologului, pe baza unor temeinice anchete sociale, din care s-ar putea desprinde situații statistice revelatoare și concluzii ju-dicioase întemeiate.

Pînă atunci, să ne îndemnăm unii pe ceilalți, la mai multă înțelegere și respect reciproc. Pentru că-l merităm, se înțelege.

Maria BANUȘ

În satul Haimanale — azi Cara-giale — nu mai există casa în care ar fi locuit părinții scriito-rului, cineva ne-a arătat câteva pietre de temelie rămase într-o curte care ar fi fost ale casei lui Luca Caragiale. Luncile Sico-vului-dulce, nu departe de sat, sînt luminoase și, dacă am reține acest singur element și l-am lega de copilăria lui Ion Luca, poate am imagina ceva care să se potri-vească umorului scriitorului. Dar s-au forțat atîtea note amatoare pe marginea amintirii vieții multor poeți și scriitori, încît, mai ales în cazul figurilor despre care locu-riile nu ne mai pot spune lucruri intime, e bine să ne adresăm căr-ților de specialitate — și viața lui Caragiale e strălucit văzută în monografia lui Șerban Cioculescu, cu capitole pătrunzătoare privind copilăria și familia scriitorului. În satul despre care vorbim, se intenționase cu ani în urmă do-tarea unei case (asemănătoare, se spune, celei dispărute a familiei lui Luca) cu o bogată expoziție memo-rială; știm că frumoasele intenții au întîrziat apoi să-și arate toate roadele, vizitatorul nefiind lipsit totuși de mari satisfacții: excelenta casă-memorială „I.L. Caragiale” din Ploiești, ce poate fi considerată tot atît de izbită și de bogată în piese documentare evocatoare ca și casele din Ipo-teștii lui Eminescu și Humuleștii lui Creangă, oferă o imagine de multe ori savuroasă a anilor copi-lăriei și adolescenței scriitorului, legați atît de strîns de natura lumii ploieștene de odinioară. Printre numeroasele documente ale casei memoriale din Ploiești, cele care privesc figura învățătorului Zacha-ria Antinescu, dascăl de primară al lui Caragiale, ne trimit spre împrejurări pline de farmec, das-

căful era un tribun ploieștean feros, cu chip de Cațavencu, care ținea discursuri fulminante, la întruniri de toate felurile, ținea chiar discursuri funebre cu plată — la casa memorială sînt expuse pagini din ciornele unor astfel de discursuri; Zacharia nu era numai un tribun în sens caragialesc, ci și un „scriitor și publicist român”, cum ar spune Caragiale, a fost au-tor de cărți de „literatură” surprin-zătoare prin grandomania lor, prin retorismul unor clișee uluitoare ale vremii. Cărțile și le tipărea la „Stabilimentul Graphic Ploiesti” și Zacharia Antinescu intitulează una din aceste cărți astfel: „Auto-biographia mea sau un voiagiu în timp de 70 de ani — Poezia și Prosă — 1826—1896”; iar dedi-cația tipărită de dascăl pe foaia de titlu sună astfel: „Fiilor Gîntei Latine; Martirilor pentru liber-tate; Alinătorilor ființelor umane și Incoragiatorilor Literaturii ro-mâne, ca omagiu profund, Memo-rii amicilor mei decedați regrete profunde, și Amicilor mei încă în viață, ca tribut de iubire, închin această Operă”. Grăitoare pentru sursele ploieștene ale umorului și satirei lui Caragiale sînt de ase-meni documentele privindu-l pe „Stan Popescu-Galibardianul”, fos-tul polițai al orașului, evocat, după cum se știe, de scriitor, în schița „Boborul”. Casa memorială din Ploiești e pentru vizitator o expo-ziție dintre cele mai originale și mai pline de farmec. Iar orașul propriu-zis, care nu mai păstrează acele clădiri vechi, amintite în unele schițe sau momente, păstrează un „tei al lui Caragiale”, în curtea unei biserici, parcă amintind teiul lui Eminescu și o prietenie peste vremi și locuri.

Ștefan BĂNULESCU

Două anchete recente — una a „Biroului Internațional al Educației“ (B.I.E.) și alta, a „Oficiului Internațional al Muncii“ (B.I.T.) — cu privire la criza educației duc la concluzia că ea e generată de lipsa unui ideal și în consecință de lipsa entuziasmului pentru profesiune, pentru acțiune în genere, a tineretului de azi.

Firește nu se poate vorbi de absența unui ideal de viață superior la tineretul contemporan de pretutindeni. Un ideal de viață există în socialism, unde țeluri nobile mobilizează tineretul căruia i s-au creat posibilități nemărginite de realizare. Pe lângă conștiința împedecă a idealului de viață pentru care ai optat, e cu deosebire necesară prezența unui puternic fond afectiv în orice formă de activitate umană, fie ea cea mai abstractă cercetare științifică. În acest sens amintim că Lenin a arătat că nu poate fi concepută activitatea creatoare a matematicianului fără o largă participare a sentimentelor din care se constituie atit imboldul cit și resortul ei de susținere.

EDUCAREA AFECTIVITĂȚII

Element de bază al naturii umane, afectivitatea contribuie la diferențierea, dar și la apropierea individualităților... „este legătura care adună pe oameni în bucurii comune și în dureri identice“ după cum spune poetul Sully Prudhomme (Les chaines). Este lanțul prin care fiecare dintre noi este legat de întregul univers.

Cu toate că sensibilitatea, entuziasmul — implicate în orice act creator — par indiscutabil legate de existența unui ideal, ele aparțin conduitei umane, sint produsul procesului formativ-educativ.

Cultul exagerat pentru performanța intelectuală, într-o epocă în care mașina electronică tinde să preia o parte însemnată din procesul de instruire, a dus uneori la o orientare greșită și în materie de educație. Accentul cade prea mult pe dobândirea de cunoștințe. Se trece prea adesea cu vederea finalitatea acestor cunoștințe, a procesului instructiv care, în ultimă analiză, e menit să servească omului și societății.

Se trece cu vederea faptul că educația este și trebuie să fie o năzuință către mai bine, către marile valori etice și sociale. Dezvoltarea unilaterală, numai pe plan intelectual, lipsește ființa umană de unul dintre componentele esențiale ale „umanității“ ei. Iată de ce orice muncă instructiv-educativă nu poate avea sorti să răspundă cu succes sarcinilor pe care civilizația modernă le pune tinerei generații dacă nu va fi orientată spre educarea afectivității tinerului care să-l facă receptiv la idealurile generoase ale umanității.

În sprijinul acestei orientări a educației ne stă și un argument de natură biologică: îmbătrânirea înainte de vreme, înmulțirea bolilor psihice, categorisite prin generalizări medicale rapide ca astenii. Aceste indiscutabile fenomene înregistrate de numeroasele cercetări empirice și științifice își găsesc în bună parte explicația în lipsa echilibrului afectiv, rezultat al educației defectuoase din familie și școală.

Unde și cum poate experimenta copilul frumusețea aceluia buchet de sentimente care fac farmecul vieții omului, acea gingășie și finețe de nuanțe prin care ființa umană se desprinde din regnul animal obișnuit? În cărți, în conferințe, în tratatele învățate pe de rost? NU! Aceasta se învață în atmosfera în care trăim; în mediul social în care sîntem plasați; se învață, în primul rînd, în familie. Afectiunea, gingășia, sensibilitatea pentru lucrurile și acțiunile mărunte, admirația pînă la venerație pentru eroi, pentru faptele mărețe, pentru adevăr — sub toate formele sale de manifestare — formează terenul fertil în care poate înflori omul în devenire, copilul de viitorul căruia fiecare părinte este răspunzător.

În cadrul familiei, copilul se fixează la un grup și la o tradiție. Casa, obiectele din jur, activitatea părinților, conduita lor, atitudinile lor față de oameni și manifestările acestora, duioșia casei părintești, îmbracă forme uriașe în universul copilului. Imaginea lor îl

va urma viața întreagă. Între toate acestea, afectiunea mamei se situează pe primul plan, împreună cu autoritatea înțelegătoare a tatălui, cu dragostea reciprocă dintre părinți, conțopită în manifestările de duioșie față de copil.

„Hai, tată, și joacă-te cu mine“ — iată o chemare duioasă auzită acum cîteva zile dintr-o curte vecină. Un copil bucălat, de 5 ani, îl solicită pe tatăl său ca partener de joc. O reținere de cîteva minute, două cuvinte și tatăl l-a lăsat singur în mijlocul curții, fiind chemat către alte treburi. Tristețea care l-a cuprins pe copil îl va face să nu-și poată aminti această întîmplare cu bucuria și delicatetea cu care l-a zăgrăvit pe tatăl său Emil Girleanu în nvela „Tatăl“.

Evident, căldura afectiunii părintești nu trebuie să fie confundată cu o sollicitudine exagerată, cultivînd la copil răsfațul și acea predispoziție condamabilă către respingerea capricioasă a tot ce i se oferă. Supravegherea familiei îl va însoți pe copil la joc, în școală, pretutindeni, dar cu discreție, fără să-l priveze de inițiativă și de riscurile inerente contactului cu alții. Nu-i educăm pe copii prin interdicții, ci prin asigurarea cadrului de dezvoltare: în loc de dirijarea continuă a activității lor de joc, orientarea și selecționarea din timp a grupului de joc. Copiii își aleg, de multe ori la întîmplare, colegii de joc, fiindcă părinții nu s-au preocupat de această problemă sau nu le-au dat posibilitatea să zburde în mediul lor, așa cum ei o doresc.

Delicatetea, duioșia vieții de cămin familial, sensibilitatea, constituie climatul propice în care se vor dezvolta raporturile ulterioare ale copilului cu lumea.

Cunoașterea din copilărie a frumosului este prima treaptă către discriminarea lucrurilor și faptelor bune, plasarea frumosului și a simțămîntului de bucurie în mijlocul lumii materiale. Contactul timpuriu cu obiectele frumoase în general, cu arta, în special, începe în familie.

Esteticul nu este un lux în societatea noastră: cîteva flori, reproduceri după opere de artă, cusături pe motive populare, jucării artistice executate, fotografiile în culori etc. pot și trebuie să fie prezente permanent în căminul nostru

PORTRET DE FATĂ

Nicolae IORGA

căci deschid o poartă spre înțelegerea frumosului și întrețin echilibrul psihic al omului.

Nu trebuie să uităm, însă, că frumoase nu sînt numai realizările artistice umane. Natura și dragostea pentru creațiile ei formează un aspect major al educației estetice, din care aprecierea aerului curat, nevieciat, a luminii și curățeniei nu pot lipsi.

În toate limbile sub denumirea de frumos nu înțelegem numai calitățile unui tablou, ale unei poezii sau bucăți muzicale, ci și purtarea oamenilor. Aceasta nu se însușește prin cuvinte și simple indemnuri, ci prin modelele pe care le oferim. Conduita părinților formează aici modelul necesar. „Taci din gură și nu mai spune prostii“ — s-a adresat un copil de trei ani unui vizitator, evident, după modul de a se exprima al tatălui său. Exemplele sînt nenumărate și cu efecte mult mai grave.

Mulți părinți notează creșterea în greutate și înălțime a copiilor. Și bine fac. Mai puțini sînt aceia care înscriu în carnetelul lor primele cuvinte rostite de copil, progresul realizat în însușirea limbajului, felul în care a descoperit obiectele și-a învățat folosirea lor etc. Aceia care urmăresc dezvoltarea copilului sub acest aspect merită toată lauda, mai ales, dacă nu se mulțumesc cu o simplă satisfacere a unei curiozități, ci intervin în desfășurarea procesului de cunoaștere a lumii de către copil. Cîți părinți pot afirma însă că au notat reacțiile copilului lor față de o floare, o pasăre, față de alți copii, față de adulți? Cîți pot afirma că au analizat aceste acte de comportament, că ele au constituit o problemă pentru ei pe care s-au străduit s-o rezolve?

Acțiunile noastre urmărind dezvoltarea vieții afective a copilului trebuie să tindă spre formarea aceluia spirit atotcuprinzător de omenie care reprezintă în tradiția românească un stil de viață cu care ne putem mîndri, care a produs și verbul unic în lume — după știința noastră — de „a omeni“. Cel ce este crescut în acest spirit nu rămîne indiferent față de alții, omenia provine dintr-un fel specific de a vibra în fața acțiunilor umane, atribut major în formarea omului societății noastre socialiste.

C. ZAHIRNIC

FAMILIA și motivația învățării

Atenția acordată astăzi cercetării factorilor interni, de ordin subiectiv, ai procesului învățării dovedește creșterea importanței lor în acțiunea de modernizare a învățămîntului. Între acești factori subiectivi, un loc deosebit îl ocupă motivația învățării. Motivația (în sensul larg — privind ansamblul comportamentului animal și uman) este, după cum o definește prof. Al. Roșca, totalitatea mobilurilor interne ale conduitei, fie că sînt innăscute sau dobîndite, conștiente sau inconștiente, simple trebuințe fiziologice sau idealuri abstracte. Ne vom limita în cele ce urmează doar la un aspect al motivației, și anume la motivația învățării, încercînd să schițăm rolul familiei în crearea și consolidarea motivelor pozitive de învățare.

În procesul învățării motivația însumează toate acele mobiluri interne care îl determină pe copil să lucreze și care imprimă activității lui un anumit sens. De exemplu, un copil poate să învețe numai de teamă că va fi ascultat, un altul din ambiția de a lua o notă mai mare și a se evidenția în fața colegilor și părinților, un al treilea, din dorința de a se putea încadra mai tirziu într-o activitate social utilă, în funcție de posibilitățile sale etc. Așa dar, sînt foarte diferite motivele care stau la baza activității de învățare. Paradoxal este faptul că, pentru un moment, este posibil, de pildă, ca elevul din primul exemplu dat mai sus să obțină rezultate mai bune decît cel din al treilea, deoarece la clasă, în aprecierea cunoștințelor nu s-a luat în considerare și suportul motivațional al pregătirii școlaru- lui.

Motivele învățării se cristalizează încetul cu încetul, sub influența mediului înconjurător, a factorilor educativi. O mare importanță au cerințele formulate (direct sau indirect) față de copil. Faptul că el învață numai spre a obține o notă mare este de obicei rezultatul unui proces îndelungat de convertire pe plan intern a unor cerințe exterioare, dintre care unele, la prima vedere par fără nici o importanță. De exemplu, părinții se interesează exclusiv de note și apreciază capacitatea fiului lor doar prin prisma calificativelor

școlare. Cînd această optică mai este alimentată și de către școală (prin intermediul acelor profesori care absolutizează valoarea notelor), elevul va ajunge în cele din urmă să învețe numai pentru notă; atitudinea educatorilor a deformat viziunea școlarului despre scopul pregătirii sale.

Un fenomen destul de des întîlnit și care poate deruta școala și mai ales pe părinți este discordanța ce există uneori între concepția despre învățatură a elevului și motivul real care îi determină atitudinea concretă față de carte. Vrem să spunem că există școlari realmente convinși de necesitatea vitală a învățării, deși mobilul intern ce stă la baza activității lor poate să fie unul injust, de pildă, dorința de a ieși în evidență și de a-i depăși cu orice preț pe toți colegii. Concordarea atitudinii concrete cu concepția (justă) despre finalitatea învățaturii trebuie să constituie o preocupare educativă de căpetenie, atît pentru școală cît și pentru familie.

Grija sistematică a părinților pentru progresul la învățatură al copilului lor va avea urmări favorabile numai atunci cînd familia va cultiva cu atenție convingerile și concepțiile sănătoase ale elevului despre viitorul lui, despre posibilitatea și necesitatea încadrării lui într-o activitate social utilă. Atitudinea acelor părinți care se preocupă doar de rezultatele momentane ale copiilor, fără a le încadra în perspectiva mai largă a activității și vieții individului constituie o frînă în dezvoltarea normală a celui pe care îl educă.

Este deosebit de importantă și atitudinea părinților față de școală. La prima vedere s-ar părea că o asemenea atitudine n-ar avea nici o legătură cu motivația învățării. Totuși, cercetările de specialitate au arătat că felul în care părinții concep și apreciază rostul școlii, rolul ei în pregătirea omului pentru activitatea viitoare poate influența în bine sau în rău atitudinea față de învățatură a elevului.

Asistent Ioan NICOLA
Institutul pedagogic de 3 ani
Tg. Mureș

În numărul din ianuarie 1968 al revistei „Colocvii” a fost publicat articolul „Neconcordanțe supărătoare”, semnat de profesorul I. Crișan, directorul școlii generale nr. 86 din București.

În acest articol se spune că între notele obținute de elevi în clasele inferioare și între cele obținute de aceiași elevi în clasele superioare ale numitei școli s-au constatat „neconcordanțe supărătoare”. Astfel, „se întîmplă ca elevi care în primele patru clase au avut numai note mari, uneori fiind și premiați, în clasa a V-a intră în rîndul ele-

tru, psihologul francez Alfred Binet, pe baza unor numeroase cercetări, cu ajutorul unor teste, a întocmit o scară mintală, o scară a inteligenței. Dintr-un eșanțion de 100 de subiecți, elevi de școală, 25% s-ar situa între elevii buni și foarte buni, 50% între elevii mijlocii, iar 25% între elevii slabi și foarte slabi. Această scară pentru a putea fi utilizată și la noi ar trebui etalonată pe subiecți români. Încercări în această direcție s-au și făcut. Prof. univ. Al. Roșca a elaborat o serie de teste de inteligență. Ele au fost experimen-

OPINII

CLASIFICAREA ELEVILOR

vilor slabi și mediocri”. Și se precizează că în anul școlar 1966/67, 69% din foștii elevi ai clasei a IV-a au obținut în clasa a V-a „medii mai mici decît în clasa a IV-a” și numai 29% din elevi „au obținut medii de aceeași valoare”. Se mai spune în acest articol „că diferența mare între notele primite de elevi în clasele V—VIII se datorește modului defectuos în care încă mai este folosit sistemul de notare la clasele mici, unde există tendința de a reduce scara notării la 8—9—10”.

Acest fenomen, care a alarmat corpul didactic al numitei școli, din păcate nu este un caz singular, ci, dimpotrivă, se pare că este foarte generalizat. Nepotrivirea între notele date elevilor de către diferiți dascăli se explică, în parte, prin deosebiri individuale dintre aceștia din urmă. Dar cauza principală a acestei nepotriviri credem că este lipsa unui criteriu de apreciere unic și precis care să oblige pe toți dascălii să stabilească notele cu aceeași măsură și după aceeași regulă, scutită de influența deosebirilor individuale.

Psihologia experimentală ne pune la dispoziție anumite mijloace, cu ajutorul cărora putem determina în mod obiectiv și științific zestrea sufletească a copilului pe care se clădește opera educației. În ultimă analiză, acțiunea educației este ajutată, la rîndul ei, sau îngreunată de această zestre nativă. Ea nu poate crea din nimic, ci poate numai să dezvolte ceea ce este creat de la natură în sufletul elevului. Structura acestui suflet educatorul trebuie apriori să o descrie prin mijloacele ce i le oferă psihologia experimentală.

E cazul să ne referim aici și la cunoscuta ogivă a lui Galton. Acest fiziolog englez — cum se știe — a măsurat înălțimea unui anumit număr de indivizi umani adulți și a constatat că dacă i-ar pune pe toți aceștia într-un șir după înălțime și ar trage peste capetele lor o linie, aceasta ar lua forma unei ogive, la care capătul de la început coboară, mijlocul face o linie orizontală, iar capătul de la sfîrșit se ridică în felul următor: Indivizii de sub capătul de jos al ogivei (adică cei mai scunzi) formează 25% din numărul total al celor măsurați, mijlociile reprezintă 50%, iar cei de la capătul de sus al ogivei (adică cei mai înalți) sînt în proporție de 25%.

Prin analogie, unii psihologi au extrapolat această proporție și în privința unor însușiri psihice și indeosebi, în privința inteligenței. Astfel, la începutul secolului nos-

tate pe zeci de mii de copii din toate colturile țării și din cele mai diferite straturi sociale. Îmbunătățirile și adaptate noilor condiții create în țara noastră, ele ar putea fi un instrument util de investigații psihologice.

Deci, dacă învățătorul ar lua drept etalon o asemenea scară mintală, el nu ar putea da nota de 8—10 decît unui procent de 25% din care abia 2—3% ar fi notați cu 10 ca fiind elevi excepționali, 50% între 6—7, iar ceilalți 25% ar urma să fie notați cu 5 și note mai mici de 5.

O distribuție mai judicioasă a notelor, întemeiată și pe datele psihologice experimentale, ar fi incomparabil mai aproape de realitate decît „tendința de a reduce scara notării la 8—9—10”, fapt pentru care profesorul Crișan spune, cu deplină îndreptățire, că „nota nu mai reflectă în mod obiectiv volumul și cantitatea cunoștințelor, a priceperilor și a deprinderilor câștigate de elev”.

Evident, această situație nu mai poate fi tolerată în școală. Dascălul, de orice grad, dacă vrea să nu greșească la notarea elevilor, ar trebui să încerce să determine prin vreo scară de teste (de exemplu, scara prof. Roșca) coeficientul intelectual al elevilor săi. Dacă nota pe care vrea să o dea elevului se potrivește cu coeficientul intelectual al acestuia, atunci are o oarecare siguranță că nota este bine dată. Dacă, dimpotrivă, observă o nepotrivire mare între cele două entități, acest fapt ar trebui să-l facă să se gîndească că nota dată este pasibilă de revizuire și să-l determine să controleze în amănunțime cunoștințele și priceperea elevului. Este o muncă migăloasă, dar pentru curăția conștiinței sale dascălul este dator să o facă (bineînțeles, dacă el este cu adevărat un dascăl și nu un simplu funcționar).

Privitor la cauza notărilor fictive, în menționatul articol se mai spune: „O cauză — și nu de mică importanță — o găsim și în sistemul utilizat de autoritățile școlare în primii ani de la Reforma învățămîntului, de a evidenția... cadrele didactice... care nu aveau repetenți sau „reuşeau” să aibă toți elevii cu medii de 9 și 10”. Dascălul care dă elevilor note umflate nepotrivite cu realitatea, nu și-a făcut prin aceasta elevii mai înzestrați decît erau de fapt, căci așa ceva este imposibil, ci a săvîrșit un rău considerabil în dauna societății.

Ioan CĂDARIU
învățător pensionar
Vărădia de Mureș, jud. Arad

PROFESORUL în memoria elevului

De ce oare parcurg cu emoție rîndurile imprimare în ziare sau reviste care, departe de preocupările mele actuale, se adresează de fapt unei categorii de cititori animați de cu totul alte interese? De ce dezbaterile sugerate de Studiul privind dezvoltarea învățămîntului de cultură generală mă antrenează pe panta amintirilor, care, localizate în timp, se situează undeva, la distanța unui sfert de veac?

Poate, răspunsul trebuie căutat în experiența cîștigată de noi cei aparținînd unei generații intrată de timpuriu în mijlocul frămîntărilor sociale și politice, care au adus atîtea transformări structurale în societatea românească și care au înrîurit modul nostru de gîndire, revoluționînd vechile criterii tradiționale de apreciere și imprimînd o maturitate modului nostru de raționare.

Se vorbește atît de mult de rolul educatorului în formarea caracterelor, de misiunea profesorului în deținerea individualităților în dezvoltare, de osmoza care trebuie să existe între bancă și catedră. Încît, fără să vreau, mă reîntorc cu gîndul în urma mea, pășind cu tot mai multă sfială pe măsura ce mă apropiez de imaginea dascălilor de la care am primit lumina cunoștințelor. Am încă în fața mea imaginea lui Pompiliu Constantinescu, a acestui bărbat frumos, elegant, care radia din toată ființa sa noblețea intelectualului adevărat. Limbajul său, în care puritatea se împletea cu rafinamentul făcea delectarea auditoriului. Fără a avea pretenție de orator, lecțiile, conferințele sale constituiau un regal de mare preț, transformîndu-se într-un adevărat eveniment memorabil pentru cei ce aveau fericirea de a fi prezenți.

Autoritate recunoscută într-un mediu profesoral care nu ducea lipsă de autorități, era cu atît mai dominant, mai impunător în fața noastră, a copiilor ce trăiam în preajma sa. În contrast cu această uimitoare dominație, nici o clipă nu am simțit existența vreunei distanțe între noi și el. Din contra, permanent simțeam dorința de a-i fi în apropiere, de a-l auzi, de a-l remarca de el. Am încercat de mai multe ori să-mi explic cauza acestei afecțiuni idolatre pe care o trezea în sufletul atît de numeroșilor săi admiratori. Cred că fiecare din aceștia, dacă ar fi întrebat, ar rămîne deconcertat pentru moment și doar în urma unei puternice reculegeri ar putea să desprindă acele trăsături pe care să le identifice cu izvorul caldelor sentimente ce-l anima.

Pentru mine, Pompiliu Constantinescu a reprezentat modelul omului de cultură, potențat prin numeroase alte calități de care, cred, era conștient. Străin de meschinăriile în care firile limitate găsesc însuși rostul existenței, a plutit mereu tot mai sus, răspîndind în jurul său acea lumină care fecundează spiritele receptibile, făcîndu-le tot mai dornice de elevare.

Era bucuros cînd descoperea vreun elev avid de lectură și nu s-a transformat niciodată în inchiștor al preferințelor. Socotea vîrsta elevilor drept motor intern care dicta, în funcție de particularitățile fiecăruia, drumul sinuos al formării gustului literar. Știa că citeam cu pasiune romanele polișiste, dar totodată îmi cunoștea prea bine înclinația, public mărturisită (la cererea sa) spre clasicii literaturii ruse.

Încuraja dorința elevilor de a se instrui în domeniul muzical și, oricît ar părea de surprinzător pentru unii, trecea cu vederea absențele motivate prin frecventarea spectacolelor de operă. Era și aceasta o manifestare a scepticismului său în ceea ce privește influența pe care școala de altă dată o putea avea asupra educației culturale a elevilor.

Despre obiectivitatea sa, istoria literară a consemnat mărturiu prețioase; de altfel aceasta constituie unul din pilonii de rezistență ai operei sale. Trebuie să spun însă că aceeași probitate a manifestat-o și în aprecierile formulate la adresa elevilor. Nu cunosc nici măcar un caz de nemulțumire (deschisă sau tacită) față de felul cum fusese notat un răspuns sau altul. Acorda cu aceeași promptitudine un 2 ca și un 10 aceluiași elev, în funcție de gradul acestuia de pregătire, fără să fiină seama de influențe, pe care, de altfel, le disprețuia și le respingea cu ironia-i bine cunoscută.

Fondul acesta sufletește, atît de sănătos, a fost — cred — armura care l-a ferit de tentațiile politicianilor înregimentați în diferite partide așa-zis democratice sau de extremă dreaptă. Și nu a fost ușor pentru o personalitate ca el să reziste mai ales atmosferei de teroare verde instaurate după abdicarea regelui Carol al II-lea. Rezistența lui a încurajat pe cei din jur și a ferit tineretul din liceul pe care-l conducea de otrava legionarismului. Și tocmai de aceea socotesc necesar să precizez aici simpatia cu care a privit el încercările noastre de înjghebare a primei celule uteciste în rîndul elevilor, după Eliberare.

Pompiliu Constantinescu rămîne, justificat, în amintirea foștilor săi elevi. Profesor? Ce amplă rezonanță umană cuprinde în sine acest cuvînt!

Ing. agr. Eugen MEWES

— UN COPIL AL STRĂZII SAU DESPRE — RESPONSABILITATEA PĂRINȚILOR

Adeesea un subiect se demonetizează prin folosirea repetată. Și obosește. Chiar și în pedagogie. Mai ales cînd el ajunge la saturație, ca în cazul veșnicei probleme a responsabilității părinților. Și totuși el se reface mereu prin acele elemente particularizatoare care-i imprumută, implicit, și un anume caracter neobișnuit.

...O fetiță de 14 ani aleargă printre blocuri cu o trotinetă. O recunosc după profilul ei ascuțit, oarecum dur: este eleva Georgeta D., din clasa a VII-a. Acum trăiește într-o lume a ei închisă și poate intangibilă pentru alții; intuiesc în zvicnetul necontrolat și-n mișcările ei dezordonate o satisfacție naivă, copilărească. Într-un fel, mă tulbură. Poate din pricina acelui ceva care ține de ingenuitatea copilăriei adesea insondabile. Sau poate mă încearcă prezentimentul (deloc metafizic) intuirii unei „stări” deosebite? În sfîrșit, fata mă observă și se oprește brusc. Prevede întrebările inevitabile ale educatorului, în mintea ei acestea reprezintă un atentat la libertatea de a stăpîni strada. Prezența ei aici, de la o vreme, a încetat să mai surprindă. A absorbit-o total strada. Nici azi n-a fost la școală.

O familie destrămată; cauza cauzelor. O familie cu trei copii! Faptul ar părea bizar, nu poți crede în posibilitatea unei rupturi cînd trei copii așteaptă vîrsta matură a afirmării în viață; trebuia evitată o ruptură de stare civilă, dacă cea fiziologică, morală etc. devenise imposibilă. (În fond, ce poate fi „inevitabil” în universul mic, dar fundamental al familiei atunci cînd există rezonabilitate?) Tatăl, un bărbat înzestrat cu bicepsii puternici, cu vremea a înlocuit rațiunea, comportarea civilizată și responsabilă cu pumnul. Și toate acestea, sub privirile înspăimîntate la început, apoi din ce în ce mai lucide și necruțătoare ale copiilor. Pe urmă a venit ruperea echilibrului moral al mamei și hotărîrea ei de a se „salva”. E uman, și totuși... După plecarea tatălui (prin divorț), a intervenit o perioadă de liniște, de acalmie. Sau, poate, de falsă liniște. Dar și asta, pînă a apărut în casă un bărbat străin, un personaj pasager, fără rădăcini în familie, care dacă ar fi vrut ar fi putut-o reabilita în ochii copiilor. O discuție cu mama pe această situație ambiguă nu este ușoară.

Copiii o suspectează, o urmăresc, se simt lezați, pentru că ei nu-și

pot vedea mama decît ca pe o ființă „pură”. Este ceea ce am putea numi „gelozia” copiilor. Georgeta îi răspunde obraznic, n-o mai respectă, se ceartă cu ea. Copiii ies de sub controlul mamei, destul de greu de realizat și în condițiile firești. Se naște un război tacit. Georgeta își caută o compensație în afara casei și o găsește în stradă. Iată marea ei revelație, ivită printr-un accident familial și care lînde să se permanentizeze. În casă, fata se simte ca o străină, există acolo un „intrus”, pentru ea, care nu-i poate înlocui tatăl adevărat. (Și, totuși, tatăl, lipsit de sentiment cu adevărat patern, nu-și vede copiii cu lunile, iar atunci cînd îi întîlnește întimplător are grijă să-și motiveze părăsirea familiei: nu s-a înțeles cu mama, ea este o fire așa și așa. Deplorabilă lipsă de curaj și cinste!).

Georgeta nu mai vine la școală, strada o subjugă cu libertatea ei necontrolabilă și uneori rapace. Pînă la vagabondaj — chiar dacă nu împins la limită — nu mai e decît un pas. Preocuparea profesorilor pentru viața ei o irită, are sentimentul copilului părăsit față de care ceilalți încearcă numai milă. Este interesant de observat în acest caz cum se naște sentimentul demnității la copii. Este o crispare bătătoare, în veșnică apărare, alteori izbucnind violent. Iar în acest timp tatăl e „liber” ca păsările cerului. Poate că este și acesta un mod de a fi „fericit”. Dar sacrificînd pe alții!

În sfîrșit, într-o altă discuție cu mama copiilor încercăm să găsim o soluție pentru a preîntîmpina un dezastru: internatul școlar.

Cum era de așteptat, reacția Georgetei este de neînțelegere, de iritare: mama vrea să scape de dînsa, ea să-și ducă viața ei liberă cu acel bărbat nechemat. Pînă la urmă, mama a acceptat, copiii au găsit adăpost și îngrijire într-o casă specială.

...Cînd am întîlnit-o ultima dată pe Georgeta, arăta altfel. Și, totuși, am simțit la ea, oricît de ascuns, încă neînrîntă nostalgia străzii. Pentru că fusese un virus mult prea consolidat.

„— Stimate domnule D., ce-ați avea de răspuns la toate acestea?”

Prof. Angela GHEORGHIU
Școala generală 191, București

GEMENII

Gemenii fac parte dintre fenomenele firești ale lumii noastre. Gemelăritatea este prezentă pretutindeni la plante, la animale și la om.

Să începem prin a lămurii apariția acestui fenomen. În mod obișnuit este fecundat un singur ovul. El se va dezvolta și va genera un singur individ. Uneori ovul fecundat se va divide în două sau mai rar în mai multe părți și fiecare parte va duce la formarea unui individ identic cu indivizii ce rezultă din celelalte părți. Aceștia sînt gemenii monoziigoți, rezultatul unui simplu proces de poliembrionie. Ei au aceeași structură genetică și de aceea sînt singurele excepții de la marea lege a biologiei, conform căreia fiecare individ este un unicat.

Gemenii dizigoți sînt rezultatul unui fenomen de poliovuulație, al fecundării independente a două sau mai multe ovule. Copiii care se nasc pot fi de același sex sau de sexe diferite și pot fi la fel de asemănători sau de diferiți ca și copiii care provin din sarcini singulare.

Gemenii monoziigoți sînt identici nu numai prin caracterele lor de suprafață, ci și prin trăsăturile lor fiziologice — grupe sanguine, proteine serice etc. — și psihologice.

Incidența sarcinilor multiple este și ea bine cunoscută. La fiecare 90 de nașteri simple una va fi dublă, la fiecare 90 de nașteri duble una va fi triplă. La fiecare 90 de nașteri triple una va fi quadruplă. Aceasta înseamnă că putem ști mai mult sau mai puțin exact cîți gemeni există într-o populație dată.

Factorii care condiționează apariția gemelărității sînt destul de puțin cunoscuți. Se pare că, uneori, fenomenul ar fi condiționat ereditar. În orice caz există numeroase familii cu mai multe sarcini multiple. Alte cercetări au arătat că incidența sarcinilor dizigote crește cu vîrsta maternă.

Gemenii au adus contribuții majore la înțelegerea rolului pe care îl are ereditatea și mediul în dezvoltarea normală și patologică. Deoarece gemenii monoziigoți au aceeași masă ereditară și s-au dezvoltat în aceleași condiții de mediu, ei prezintă similitudini surprinzătoare, dar firești. Asemănările sînt expresia eredității, iar deosebirile ale mediului.

Am aflat astfel că toate caracterele normale, inteligența sau înălțimea, de pildă, sînt condiționate și de ereditate și de mediu. Am aflat, de asemenea, datorită și gemenilor, că apariția oricărei boli ereditare implică prezența unui anumit „teren” constituțional; chiar unele boli infecțioase ca poliomielita, de pildă, nu apar decît la anumite persoane. Și tot studiul gemenilor ne-a adus dovada că unele malformații congenitale, considerate mult timp expresia unei tulburări ereditare, sînt de fapt consecința intervenției factorilor de mediu.

Se crede uneori că gemenii prezintă și o altă problemă, cu totul deosebită de cele menționate pînă acum, și anume propria lor problemă. Există însă o asemenea problemă? Și dacă există ce dimensiuni are? Iată două întrebări care au suscitat numeroase discuții.

Cei care au investigat psihologia cuplurilor de gemelare, cred că ei formează o lume aparte. Ei au o psihologie proprie, generată de cauze multiple. Astfel, încă din momentul nașterii ei sînt mai puțin grei decît copiii născuți din sarcini singulare. Evident acest handicap fizic nu este prea important, dar nici nu poate fi ignorat. Apoi ei sînt crescuți frecvent de mame mai în vîrstă, care au altă psihologie decît mamele tinere. Și în sfîrșit un element hotărîtor: psihologia lor este puternic influențată de calitatea de geamăn.

Și gemenii, îndeosebi cei monoziigoți, pun uneori probleme particulare. De obicei ei manifestă aceleași aptitudini, aceleași inclinații. Cei care au studiat gemenii au raportat cazuri extrem de interesante; gemeni care au învățat la fel, care și-au ales aceeași facultate și pe care au terminat-o cu aceleași calificative, care au făcut între timp același sport și au obținut performanțe asemănătoare.

Dar ar fi o eroare să se creadă că similitudinile sînt datorite exclusiv eredității. Multe dintre ele sînt condiționate de mediul familial și social. Gemenii vor să semene cît mai mult și se imită. Uneori primul născut se consideră mai mare și impune cogeamănului o anumită comportare.

La pubertate însă apare „prima criză de originalitate” și fiecare dintre ei încearcă să-și făurească o personalitate independentă. Și deseori reușește. Reușește mai ales dacă se dezvoltă într-un mediu deosebit, deoarece s-a stabilit de mult că ereditatea determină ceva mai puțin de 80% din structura psihică a gemenilor monoziigoți. Oricum în cursul anilor între gemenii monoziigoți apar deosebiri din ce în ce mai mari.

Mai există însă o problemă care revine mereu în discuțiile despre gemenii monoziigoți.

Dacă gemenii monoziigoți au aceeași structură ereditară și s-au dezvoltat o bună parte a vieții lor în condiții similare, destinul lor biologic va fi același sau nu? De pildă, dacă media de vîrstă este condiționată ereditar și unul dintre gemeni moare, celălalt moare sau nu? Sau dacă unul face o boală oarecare, o face și celălalt sau nu?

Răspunsul nu este simplu. Dar trebuie să pornim de la premisa că nu există un destin ereditar. Dacă dintre cei doi gemeni care trăiesc în același mediu unul va face o boală, poate s-o facă și celălalt: poate s-o facă, dar n-o va face cu certitudine.

Media de viață este într-o largă măsură influențată de mediu. Sînt geneticienii care au ajuns la concluzia că mediul este chiar mai important decît ereditatea. Iar bolile ereditare de asemenea sînt influențate de mediu.

Problemele ce se pun în legătură cu gemenii sînt numeroase și pasionante. Desigur, nu le putem răspunde decît parțial în spațiul restrîns al unui articol de revistă. Într-un număr viitor al „Colocviilor” vom încerca să răspundem unor chestiuni privitoare la educația gemenilor.

Dr. C. MAXIMILIAN

șeful laboratorului de genetică
al Institutului de endocrinologie

BACALAUREATUL

examen de prestigiu

Din multitudinea problemelor de învățămînt cuprinse în Studiul referitor la dezvoltarea învățămîntului de cultură generală și luate în discuție de reprezentanți ai școlilor și ai altor oameni ai muncii, mă opresc asupra propunerilor referitoare la examenul de bacalaureat, atît pentru a sublinia noua, interesanta abordare a acestei probleme, cît și pentru a face unele sugestii de natură, după părerea mea, să-i dea mai multă greutate, mai ales în cazul liceelor de specialitate.

Trecerea examenului de bacalaureat încununează rodnice eforturi atît din partea cadrelor didactice, cît și din partea elevilor, fiind o probă a maturității acestora din urmă, o confruntare a metodelor noastre de lucru, a măiestriei pedagogice cu complexitatea problemelor profesionale care îi solicită pe tineri după absolvirea unui liceu sau altul.

Întrucît lucrez la un liceu de specialitate, cu profil economic, în rîndurile ce urmează, propun introducerea examenului de bacalaureat și la acest tip de școală.

După cum se știe, în programa de învățămînt a acestui liceu sînt incluse și discipline de cultură generală. Absolvenții liceului economic pot urma studii superioare la o serie de facultăți, ca și colegii lor de la liceele teoretice. Așa se explică, în parte, afluența candidaților la examenul de admitere în școlile cu profil economic. Astfel, la Liceul economic din Ploiești au fost înregistrați în toamna trecută 7 candidați pe un loc, media de intrare ridicîndu-se la peste șapte, ceea ce înseamnă o selecție dintre cele mai riguroase.

În cazul liceelor de specialitate însă, deci și al celui economic, majoritatea covîrșitoare a absolvenților vor intra în producție, devenind planificatori, contabili, dispeceri, coordonînd și răspunzînd de gestiuni importante. Acesta și este rostul ponderii în programa de învățămînt a unor discipline ca: statistică, finanțe și credit, contabilitate, tehnologie și merceologie, organizarea planificării, igiena mărfurilor, economie politică, socialism științific, drept etc. Bacalaureatul trebuie să fie și aici o încununare a activității școlare.

Propun ca în ceea ce privește pregătirea tehnică a acestui examen el să se desfășoare și la liceele de specialitate în aceleași condiții ca pentru liceele teoretice. Numărul probelor (disciplinele) la care ar urma să se dea examen ar putea fi de 5-6: limba română și istoria patriei, două discipline de specialitate, dreptul și, eventual, o limbă străină la alegere. Consider examenul de drept obligatoriu, necesar, avînd în vedere faptul că, intrînd în producție, absolvenții liceului economic vor fi confrunțați cu probleme juridice legate de natura profesiei lor.

Cît despre comisia de examinare, sînt de părere că ea nu trebuie să fie alcătuită din profesori de la școlile de unde vin candidații, ci neapărat de la licee de același profil, din alte localități, pentru a evita orice urmă de subiectivitate în aprecierea pregătirii candidaților.

Reintroducerea examenului de bacalaureat, tradițional în învățămîntul nostru secundar de specialitate, va asigura o pregătire mai bună a cadrelor medii tehnice de care avem atîta nevoie în stadiul actual al impetuozelor dezvoltări a economiei naționale, ce se desfășoară în patria noastră, sub conducerea partidului.

Prof. Hristu CÂNDROVEANU
Liceul economic din Ploiești

SENSUL RESPONSABILITĂȚII

întrebare, refuzînd să execute ordinele superioare, dezertînd din forțele expediționare; sute de tineri au răspuns refuzînd să se prezinte la centrele de recrutare și de mobilizare, exprimîndu-și în acest fel opțiunea: împotriva genocidului practicat față de poporul vietnamez, pentru dreptul lui de a-și hotărî singur căile dezvoltării sale. Opțiunea tuturor acestora a dovedit posibilitatea împotririi față de deciziile antiumane ale puterii, posibilitatea manifestării responsabilității în raport cu necesitatea istorică, și nu împotriva ei. Și întrucît oamenii le stă în putință să aleagă între acțiunile care duc la progresul societății, la dezvoltarea umanității și acelea care sînt împotriva progresului sau pun în pericol soarta umanității, executarea unor ordine cu un vădit conținut antiuman nu-i scutește pe executorii de răspunderea faptelor lor.

Acționînd, oamenii își asumă răspunderea nu numai pentru fapta însăși, pentru acțiunea ca atare, ca un eveniment izolat, ci față de consecințele ei, imediate sau de durată. De aceea, în procesul educativ trebuie să se pună accentul pe crearea unei capacități a celor educați de a examina cu toată luciditatea întreaga serie a consecințelor posibile ale actelor lor. O abatere de la normele sociale este reprobabilă nu numai în sine, ci și pentru consecințele ei, pentru că poate submina relațiile individului cu colectivitatea, îl poate îndepărta sau rupe de colectiv, ceea ce este mai grav decît fapta în sine.

Responsabilitatea nu depinde numai de conștiința responsabilității, ci și de faptul că, în mod obiectiv, orice acțiune angajează individualitatea umană ca ființă integrală și astfel, vrînd-nevrînd, omul este în faptele sale, și consecințele lor se repercutează asupra aprecierii poziției sale în societate.

Huștrăție la text de
ADRIANA LAMPEANU

...Să-mi reiau amintirile, deși mi-ar fi mult mai drag să scriu impresii zi cu zi. Am însă obiceiul de a duce pînă la capăt ceea ce am început, și mai am credința că din tot ceea ce notez au să se desprindă adevăruri folositoare. Rămăsesem în preajma instalării la pensie. Pe măsură ce se făceau pregătirile eram mai nerăbdătoare. Viața în casa bunică-mi nu-mi erau urită, dar dincolo de dînsa mă aștepta ceva nou, cu totul nou. În așteptare, aveam mici nemulțumiri. Începusem să fiu geloasă pe Lucia. Prea o răsflătau toți. Și apoi era între ea și mine aceeași deosebire ca între copilașii dichisiți de prin alte părți și mica ființă neîngrijită care eram eu. Cel puțin pînă atunci știam bine că la orice suferință, papa era acolo, gata să mă desmierde, să mă ocrotească. Pentru cei din „casa mea”, oricît de factice era această „casă”, tot eu rămîneau ființa cea mai importantă. Acum, răccală înipinsă pînă la oarecare nuanță de ostilitate. Tatăl Luciei era un om „posac”, — am auzit pentru prima oară cuvîntul asta în funcție de persoana lui și de atunci pînă azi, cînd aud epitetul îmi răsare în minte un domn mijlociu de stat, mai mult slab, cu păr cărunt și barba așigderca, tăiată ascuțit; din chipul căruia nu mi-au rămas în minte decât niște ochi mititei negri, — plecați de obicei în jos, — dar cari mă priveau întotdeauna cu o uitătură rece și întunecată; nu-mi aduc aminte să mă fi mingiat vreodată, să-mi fi zis o vorbă bună. Faptul acesta, sporit cu firea lui tăcută și serioasă și cu îmbrăcămintea lui de culoare închisă și foarte îngrijită, — cum nu prea văzusem nici la tata, nici la bietul papa, — făcea să-l privesc cu un fel de teamă în care intra și ceva considerație. Parcă-l văd venit de la tribunal cu pași mărunți, — mereu fără un zîmbet și cu privirea de obicei în jos, — îmbrăcat cu un pardesiu civit peste costumul maron, — cu pălăria melon cafenie, ghetete lustruite ca noi și la subțioară geanta cafenie de piele ripsată, cu monogramă de argint în colț. Cît îl zăream de departe îmi pierca gustul de joc și de mă știam en vreau păcat pe cuget în purlarea fată de vară-mea, — pe care eu

dreptul lui Dumnezeu, o cam tratam uicori cum nu prea era ea deprinsă să se vadă tratată, — apoi mi se făcea inima mititeică de tot și aș fi vrut mai degrabă să intru în pămînt decît să dau ochii cu „nenea Vasile”. Bănuiala era scurtă dar mă pătrundeam grozav, chiar de nu mi-ar fi spus decît un cuvînt, căci vorba lui avea întrînsa și gheață și fier.

Acum îmi dau bine seama că în mare parte aversiunea lui era pricinuită de sporul gurilor la masă. „Nenea Vasile” era avocat făcut din apărător, fără carte multă și probabilă de nu i-ar fi trimis clienți neamurile lui de la Cioroi (așa-i zicea satului din Ialomița de unde se trăgea), n-ar fi putut-o duce cu meseria de avocat. Și așa, și tot nu cred să-i fi plouat afacerile, iar mai ținînd seama și de felul cu îl trata tata, — apoi nu e de mirare că nu se bucura de ivirea mea în casă și la masa lui.

De la o vreme și mama-mare, deși bună și răbdătoare de obicei, începuse să-și dea drumul la mici asprimi pe cari eu le socoteam nedrepte. Bunioură, ne-am jucat odată, Lucia și eu, cu niște ardei roșii, iar cînd vară-mea s-a frecat cu degetele la ochi și a suferit usturime, vinovată am fost eu... ființă eu am avut ideea să tragem ardei pe degete ca niște măruși... „Lasă că și dumneata ești bună de comedii”... mi-a zis mama-mare necăjită și mi s-au umplut ochii de lacrimi pe cari de astă dată n-a mai fost papa să mi le ștergă.

Încet, încet, am început să deviu răutăcioasă față de Lucia. De obicei priviam copiii oricît de frumoși și de eleganți, fie că mă băgau în seamă ori nu, cu un fel de admirație tristă, plină de cuvîntă, — niciodată nu-mi da în gînd să le fac răutăți. (De altfel invidia a fost sentimentul care m-a făcut să sufer mai puțin). Probabil din faptul că în copilărie cei din jurul meu m-au iubit și nu m-au jicnit cu nimic — văzînd în mine numai calități, — n-au putut încolți în inima mea sentimente de dușmănie și răutate. Acum însă, grădinarul cei buni și grijulii nu mai erau lîngă mine și la uepăsarea celorlalți, chemați să mă ocrotească, au început să iasă primii mărăcini în grădinița

sufletului meu. Puteam purta o rochiță mai curată, puteam locui într-o casă mai dichisită, — inimii îi lipsiau privirile blînde și inteligente, vorbele cuminți și miinile mîngioase cari o fac să bată armonios și-i dau căldura în care încolțește binele. Haina încălzește numai corpul, iar privirile reci și nepăsătoare secătuiesc micul pămînt din care pot răsări fapte alese și porniri nobile. Nu e de mirare că într-o zi cînd bunică-mea primea o mulțime de mesafiri, ca răspuns la drăgălășia unei cucoane care a spus vară-mi că-i „un ingeraș”, i-am arătat fetii pe un colț de batistă un drăcușor imprimat și i-am spus: „uite ce ingeraș ești”... Mititica s-a plîns mamii-mari care pe drept cuvînt mi-a spus că „am necaz” pe fetiță.

Boala prindea însă rădăcini și din zi în zi Lucia mi-era mai nesuferită. Deci, din zi în zi deveniam mai răutăcioasă și în aceeași măsură mai puțin simpatică. Îmi aduc aminte că nu scăpam nici un prilej să-mi vărs nemulțumirea din suflet ca o protestare involuntară contra nepăsării de care mă simțiam inconjurată. Era un început de stare nervoasă pe care numai un educator înțelept și afectuos ar fi putut-o înțelege și locui. Intram însă de timpuriu în cercul în care a trebuit apoi să mă învîrt toată viața. Al răcelei ostile, și purtarea mea nu făcea decît să mă instrăineze și mai mult de neoi și să dea tuturor iluzia că nu merit să fiu iubită.

De pildă, cum n-ar fi zis toți că sunt o fetiță rea cînd într-o zi, bunica chemîndu-ne în grădina să ne impartă pere, eu am ieșit fără să zic un cuvînt și am zvrilit fructele din șorțuleț în mijlocul curții, motivînd scurt că „Lucichii i-a dat mai multe”. De fapt, nici nu știam dacă e într-adevăr așa. Presimțirea că sunt mai puțin iubită și că toți sunt dispuși să mă nedreptățească în favoarea ei mă umplea de o revoltă care se revărsa cu prilej ori fără. — altfel m-ar fi înăbușit. Cînd, unde, erau minile gingașe și abile care să-mi pipăie sufletul și să mi-l îndrepte? Mai înainte suferisem de urît, —

suferisem de ținuta mea neglijentă, de mindria copilașilor bine îmbrăcați, toate astea mă făcuseră timidă, tăcută, tristă; acum cînd aveam cu cine mă juca, eram îmbrăcată curățel și copiii nu fugeau de mine, — acum sufeream mai grav și dureros de lipsa de iubire. Și din boala asta s-a născut răzvrătire neechibzuită, răutate.

Așteptam, dar, pensionul, — și din curiozitate de a intra într-o viață ne mai văzută, dar probabil și cu speranța instinctivă că acolo voi putea respira mai liber, că n-am să mă mai simt veșnic în umbră, alături de alt copil iubit, sărbătorit, ocrotit de toți.

Și, în sfîrșit, încet, încet, s-a adunat zestrea și s-a apropiat ziua hotărîtă să pornesc la „pansie”, cum îi zicea biata mamă-mare. De zece ori cred că am tot întrebat-o în ziua aceea: cînd plecăm, mamă-mare? cînd mă duci la școală?

Pe la 4, au adus o trăsură și într-însa m-am urcat eu, îmbrăcată cu un șorț de lustren negru, care-mi acoperia toată rochița bleumarin, — cu pălăria cea „modestă” de culoare maron (mi-o aduc și acum aminte: un fel de oală de flori răsturnată, cu un jghiab mititel de cafea de jur împrejur, și în față cu o fundă mată de panglică tot maron), iar la gît albina, de un șirele negru, cheia de la cassetă, în care îmi pusese un săpun de glicerină, o sticlă cu Eau dentifrice, prafuri de dinți, peria și piepteni. S-a urcat alături de mine și mama-mare îmbrăcată tot în negru, tot cu pălăria care-o făcea să semene cu împărăteasa Eugenia, văduvă. Și-a dat adresa: pe strada Șcaanelor, pe la „Grădina Suferinței”. Nu știu de ce îmi deștepta un ecou adînc și duios în suflet numele asta. A fost și o prevestire. Nu doar că pensionul era un loc de chin, — dar sufletul meu chinuit nici acolo nu s-a întrecut și din rana lui au curs acolo lacrimi, lacrimi neisprăvite. Primele plîsete lungi, ca ploile de toamnă, acolo le-am vărsat. E curios că nu mi se limpezește deloc în memorie icooana primului contact cu școala-internat a Doamnei Eufrosina Dobrescu, — soția unui cunoscut al tatei.

PAULINEI SCORȚEANU

Ceea ce țin minte din ziua aceea, este numai că spre seară, după plimbarea prin grădina școlii, — o grădina rotundă parcă, încercuită cu tufe de liliac, — cind ne-a urcat în sala de clasă pentru meditație, m-a prins de-odată o jale și un dor de casa mamei-mari, de toți ai mei, m-am simțit așa de străină, de simțiam pe inimă o apăsare de nesuferit, stam gata să mă înăbuș.

A doua zi, a fost poate prima din viața mea cind a trebuit să mă scol la 6. Eram obișnuită să dorm târziu — nevoia asta am simțit-o în toată viața mea — și deodată a sunat un clopoțel, am auzit freamăt în jurul meu, M-elle Olga, supraveghetoarea dormitorului a aprins o luminare și iacă-mă și pe mine, după pilda celor dimprejur, așezată pe pătisorul meu cu fileț, adus de acasă, și căznindu-mă som-

să (1-a și a 11-a la un loc) o petreceam în încordată așteptare — suna a doua oară clopotul pentru gustarea noastră. După cafeaua cu lapte, urmau orele de clasă: română, cu domnișoara Bujoreanu, — elevă în cursul superior al liceului școlii, înaltă, slabă și grozav de strașnică, care s-a mulțumit deplin de citirea mea, dar mă muștra veșnic pentru că făceam pete pe caiet și aveam mâinile pline de cerneală. Nu știu de ce pe profesoara asta n-o prea aveam la inimă. Mai puțin decît pe toate o iubiam, deși mă clasificase 1-a între cele 6—7 cîte eram în clasa 1-a; mult mai mult îmi plăcea ora cu Fräulein Speech, nemțoaica drăguță, mereu în negru, care ne și supraveghea în clasă în timpul zilei. Fräulein lua un tablou din grămada de planșe pentru învățămîntul intuitiv, îl reze-

ma de marginea băncii din față și, bine că nu mă așteaptă două brațe calde, nici un sin de mamă în care să-mi infund căpșorul în care de timpuriu încolțiseră nedumiriri și gânduri triste?

În genere, despre viața de pension mi-a rămas amintirea unor ore de studiu monotone, întrerupte de recreații în care mai mult nu ne jucam, de mese cu fripturi tari și cu mîncări înotînd în sosuși sarbede și de „serate“, — cind noi, „cele mici“, îngrămădite pe treptele unei scări largi care ducea din sala spațioasă a liceului la un balconaș cu pian, — priviam la balurile improvizate ale fetelor din cursul superior. Una din fete, — de obicei o fată grasă și cu figură comună, potrivită numelui ei de Crețoiu, făcea slujbă de tapeur, instalată la pianul din balconaș, în timp ce jos colegele ei dansau îmbrăjorate la față, mazurci, valsuri și cadriluri pe podeala lustruită cu feder-weiss. Erau unele din ele maestre ale dansului, probabil ținînd loc de frunte pe la balurile adevărate, și o bună bucată de vreme îmi uitam și de plictiseală și de dorul de-acasă, urmărind perechile grațioase care zburau cu șuvițele de păr inelate în vînt, abia atîngînd dusemeaua cu virful picioarelor fin încălțate. Cred că nimic nu e mai dragălaș decît priveliștea unor fete gingașe, bine înzestrate de fire și frumos prin educație, — lăsate să-și dea drumul veseliei lor nevinovate într-o sală de dans unde nu e etichetă, nu e flirt. Un stol de fluturi învîrtindu-se pe un răzor înșorit, un vîrtej de rîndunele care se urmăresc ciripind! Desigur, din tot ce-am văzut frumos la pension, micile serate de Sîmbătă seara au fost lucrul cel mai fermecător.

Vreau să-mi amintesc vreuna din dansatoare și, curios, dintre multe fete frumoase într-adevăr ale poplului pension Dobrescu, amintirea mea nu a fixat pe una din cele cu faimă de „beauté“-uri, ci pe o fată înaltă, cu un corp plin și mlădiu, va fi avut poate vreo 20 de ani, — rotundă la față, cu obrazul aprins sub revărsarea undelor de păr castaniu, strîns în creștetul capului, și care dansa așa fel încît se făcea urmărită în tot timpul seratei, scoțînd în evidență talentul ei și pe aceea — care-i era parteneră de dans. De aceea fetele se întreceau să-i fie pereche — iar

noi, mititelele, înghesuite ca niște pușori pe treptele rămase în întuneric ale scării, făceam prin admirația noastră unanimă, cea mai dreaptă și efectivă alegere de „regină a balului“, măcar că nu ne sunase încă pe la urechi de asemenea lucru.

Săptămîna trecea în lecțiile de intuiție ale lui Fräulein Speech care-și mai da cite-odată în petec cu răutatea și ne seca la inimă aruncîndu-ne în sobă ori confis-cîndu-ne, ba figurine de lemn, ba poze ori cleștitori de bonboane, — cu lecțiile de română însoțite de inspecții la mîini și la caiete ale Domnișoarei Bujoreanu, după cari urma cite-un caiet spinzurat în spate, lucru de care nu mă cruța nici întietatea mea în clasă, și care-mi storcea siroaie de lacrimi...

Venia în fine ziua cea mare, Sîmbăta, — cind începeau de la 4 încolo misivele, de la cancelarie în clase, pentru plecarea acasă.

De cele mai multe ori, tata avea grijă să vină sau să trimită pe cineva înainte de patru, așa încît în momentul cind se suspendau lecțiile, primii pași cari sunau pe coridor oprindu-se în pragul clasei, erau ai elevei de serviciu care vestea: „Scorțeanu, à la maison“, — cuvinte fără seamăn, care-mi opriau respirația de bucurie. Nici nu știam cum coboram scările și cum străbăteam curtea pînă la garderobă, iar cea dintîi frază pe care-am pronunțat-o sigur și rîspicat nemțește a fost reglementarul: „Fräulein, ich bitte, geben Sie mir mein Mantel und mein Hut“.

Drumul pînă acasă era un vis, casa mamei-mare un rîiu și toți de-acolo, chiar nenea Vasile, niște îngeri. Dar vai! visele trec iute și Luni dimineață cu ce frîngere de inimă schimbam rochița gris tivită cu mărginuțe de catifea roșie, pentru a îmbrăca costumul de școală, — și cu ce suflet plin de lacrimi făceam înapoi calea spre pension!

pt. conf.

Miron Radu PARASCHIVESCU

* Fragment de roman

noroasă să-mi petrec siretele la ghețe. Parcă visam; afară de luminarea lui M-elle Olga, mai pîlpîia flacăra unei candelă lingă sobă. Rind pe rind, domnișoarele din dormitorul meu, — căci nu știu de ce mă așezaseră pe mine singură, mititică, în dormitorul fetelor din clasele ultime de li-eu — domnișoarele treceau la lavabou, unde în cele din urmă m-am pomenit și eu după ce străbătusem o sală plină de întuneric. Și acolo am stat uluită în îngrămădeala de fete care își făceau loc la lighean în odaia cu mult prea neîncăpătoare, înecatată de aburi de apă și miros de săpun. Mi s-a făcut și mie loc, dar pe semne nu prea eram îndeminatecă la spălat, căci a doua sau a treia zi, după ce M-elle Olga m-a tot muștrat zadarnic să nu mă spăl în apă așa de puțină, că se face „neagră ca pămîntul“, am fost dată în seama lui Fräulein Emilia, o nemțoaică înaltă, blondă, cefăcea slujbă de lenjeră — cu îndatorirea să-mi poarte grija de toaletă, lucru care m-a rușinat așa de grozav încît în hohote de plîns și cu amenințări că „am să spun la Madam Dobrescu“, m-a dus nemțoaica la lavabou, iar apoi îndărăt în odaia ei, să mă pieptene. Dar... se obișnuiește omul, și mai lesne copilul, cu toate. Pînă să se implinească săptămîna, prinsesem rostul vieții de pension; știam că dimineața sună mai întîi pentru cafeaua cu lapte a „celor mari“, — iar numai după vreo 1/2 de oră, pe care noi „cele mici“, — vreo 10 înterne la număr în sala mea de cla-

ajutîndu-se cu un creion, îl descria parte cu parte, spunînd fiecare frază mai întîi în românește, tălmăcind-o apoi în limba ei, după care și noi o repetam în nemțește, în cor. Deși metoda ei era foarte simplă, nu știu cum dar învățam repede tot ce vrea ea. Și după ce se termina cu tabloul și mai ceteam ceva pe Lesebuch-ul cu scoarțe îmbrăcate cu pinză indigo, — apoi urma scrisul pe tablă, care se prelungea mai în tot restul orelor de clasă, însoțit de vorbă pe șoptite cu colegele, de joacă cu pozele, de permisiuni afară și deseori de mici pedepse: „la colț“, între sobă și mașina de numărat, cind ne prea întreceam cu petrecerea.

Nu știu de ce nu-mi amintesc bine ce învățam la franceză. M-elle Galandre era o femeie cam trecută, care nu știa mai deloc românește, graseia teribil cind vorbea franțuzește, dar era foarte blindă și nu pedepsia niciodată. Lecțiile mă distrau, mă interesau și colegele care, la început mai ales, au fost foarte atente cu mine, dar foarte des mă lua dorul de acasă și plîngeam cu capul pe bancă, învelită în broboada mea cea nouă.

Ce doream, după cine mi se sfișia sufletul; copil ursit nenorocirii, mă stăpînia poate conștiința vagă ca o presimțire a înstrăinării mele aproape definitive în lume, îmi izvora din vreun colț al sufletului meu bolnav din lipsă de dragoste presimțirea vieții neguroase și tulburî prin care aveam să trec, — de ce atîta jale, cind acasă știam

DIN CARNETUL UNUI DIRECTOR DE LICEU

Există la toți părinții un sentiment unanim viu și ireductibil pe care l-aș numi sentimentul de protecție, concentrat asupra odraslei plăpânde, încă insuficient călitate pentru viață. El îmbracă de multe ori acea aură de tandrețe, de duioșie reținută, de afectivitate cristalină sau de dirză opinteală, care pur și simplu te impresionează.

Cei mai mulți părinți se străduiesc și reușesc în bună parte să conserve până dincolo de pragul adolescenței acel „esprit d'enfance”, cu dubla lui valență, aceea a purității spirituale și a neprihăririi trupesti a copilului lor. De autoritatea înțeleasă ca fermitate binevoitoare — adică nu concesi și slăbiciuni, ci înțelegere și tact — depinde în mare parte formarea morală, echilibrul adolescentului. Din păcate, când se ajunge la momentul critic al evoluției adolescente, nu rareori se întâmplă ca părinții să piardă busola, iar instinctul de protecție să ia înfățișări contradictorii, mergând până la tocirea simțului de răspundere. În loc ca energia părintească să fie concentrată ferm spre îndrumarea cu tact a adolescentului, ea se consumă în hotăriri pripite, în conflicte între soți, care ajung să adopte atitudini de neputință declarată sau de împietrire într-o idee total potrivnică interesului copilului lor.

La începutul acestui an școlar o mamă cu o înfățișare modestă a stat câteva zile neclintită la intrarea în școală. Deși i s-a spus la secretariat că nu mai avem locuri pentru elevii care cer să treacă de la fără frecvență la cursul de zi, mama cu cererea făcută sul mă aștepta dimineața, mă aștepta și la plecarea, petrecându-mă cu niște ochi indurerați și tare rugători. Mi-a vorbit de situația ei familială deosebit de grea și incertă. Soțul, lucrător la o cooperativă de încălzire, a părăsit-o cu doi copii și, în loc să contribuie la întreținerea lor, îl atrage pe cel mai mare într-un anturaj nepotrivit, îl duce la restaurante și-l îndeamnă către o viață independentă, fără să-i pese de situația lui școlară.

Am examinat foaia matricolă a băiatului. Avea numai note de limită și promovase în toate clasele prin corijențe. Nu i-am dat un răspuns favorabil, gândindu-mă mai ales la năravurile și apucăturile pe care le-ar aduce într-un colectiv de elevi un băiat cu o asemenea carte de vizită și, pe deasupra, depășit ca vîrstă.

I-am cerut mamei să vină cu fiul ei a doua zi, pentru a mă lămuri dacă într-adevăr dorește să învețe și să-i dau îndrumările necesare. Mă așteptau în fața cancelariei. Mama cu sacoșă plină de cumpărături, băiatul cu mîinile în

buzunar și cu țigara în gură. O enormă chică i se revărsa peste pulvărul de schi, total nepotrivit pentru căldura acelei zile de septembrie. Mima o blazare prematură.

M-am adresat dojenitor mamei:

— În primul rînd, cu asemenea ținută, băiatul d-voastră pentru care vă luptați din răzputeri nu are ce căuta în rîndul elevilor noștri.

— L-am rugat să se tundă, dar a zis că o va face după ce i se aprobă înscrierea. Atunci am să-i cumpăr și uniformă. Mi-am rezervat bani pentru tot ce-i trebuie. Vă asigur că va fi un elev ordonat și cuminte. Ajuțați-mă să fac om din el, mă implora biata femeie aproape plîngînd.

Băiatul părea că nu înțelege mai nimic din zbulciul mamei care tremura ca varga în așteptarea deciziei mele. Opacitatea și insensibilitatea băiatului m-au scos din sărite. Stătea plictisit în fața mea, nerăbdător parcă să se termine odată pertractările astea neplăcute. Mi-am dat seama că trebuia zguduit printr-un gest-șoc, că trebuia trezit la realitate. I-am vorbit foarte aspru, amintindu-i de vremea irosită până la 18 ani, de situația lui parazită în familie, de ținuta ridicolă.

— Alți băieți de vîrsta ta sînt capi de familie, muncesc pentru a-și crește frații mai mici. Tu ești o povară pentru o biată femeie bolnavă și singură, care-și cheltuie toate resursele de energie pentru întreținerea ta. Ce bucurie i-ai făcut mamei tale? Spune-mi cum te-ai gîndit a propriul tău viitor?

— Pînă la majorat familia e obligată să te țină, bun, rău, oricum ești. Își formulează răspunsurile imperturbabil, ridicînd cu impertinență cite un deget îngălbenit de nicotină: Nu sînt singurul băiat cu asemenea ținută. Sînt și alții, din familia „mai onorabilă”. Dacă așa e moda...

— I le cumpără taică-său, a intervenit mama. I-am spus că va face o impresie proastă.

— Nu e acesta cel mai important lucru. Se poate rezolva foarte ușor. Apoi m-am întors către el cu fermitate dură: Iată ce ai de făcut, băiete! Într-o oră vîi tuns la 2 cm. și îmbrăcat corect. Cererea mi-o va prezenta tatăl tău. Abia după aceea vom sta de vorbă despre înscrierea ta la liceu. Au venit amîndoi așa cum stabilisem. Am scris pe cerere următoarea rezoluție: „Se aprobă înscrierea elevului L. Cristian în clasa a X-a reală, cu condiția ca tatăl să-i urmărească săptămînal situația la învățătură. Dacă la sfîrșitul primului trimestru nu va obține medii de promovare la toate obiectele, va fi trecut la cursul fără frecvență”.

L-am dat în seama unui diriginte sever. C. L. a fost așezat în bancă cu Liliana, una dintre cele mai bune eleve ale clasei.

Cum au evoluat lucrurile? Tatăl, din capul locului, și-a călcat angajamentul. A venit o singură dată la școală, chemat printr-o invitație scrisă. Duhnea a alcool. Mama, deși muncea de dimineața pînă seara la bucătăria unei cantine, era nelipsită la orele de convorbiri. Urmărea cu emoție și teamă notele fiului ei, la început mai proaste, apoi din ce în ce mai bune. A cunoscut-o și pe Liliana și și-a făcut-o aliată. A invitat-o la ea.

— Îmi face plăcere să te cunosc, d-șoară. Știu că băiatul meu ține mult la prietenia d-tale. E un băiat bun. D-ta l-ai ajutat mult și sper să-l ajuți și de-acum înainte. Fata s-a înduioșat și i-a promis că nu-l va slăbi deloc pe Cristian pînă nu-și va recupera toate golurile. Într-o zi băiatul spuse mamei:

— Mamă, am nevoie de niște bani; în glas avea o oarecare sfială, pe care sensibilitatea ei de mamă nu o înregistrase decât pe vremea cînd Cristian era încă copil. Miine e ziua Liliane și nu pot să mă duc, așa, cu mîna goală.

Din modestele ei economii mama i-a dat 30 de lei. Seara s-a apucat să-i calce cămășile și să-i curețe hainele. A doua zi a plecat ceva mai devreme de la cantină. Cînd a sosit acasă, băiatul era gata de plecare. Mama, cu mîinile ei înroșite și înegrite de curățatul cartofilor, a scos cu mare grijă ceva din sacoșă și, spre uimirea lui Cristian, a început să dichisească un mic pachetel cu fundă roz. Era o bluză brodată.

— Transmite-i Liliane multă sănătate și succes, după inima ei cea bună. Du-i, te rog, și această mică atenție din partea mea.

În vacanță am întilnit-o pe mama băiatului într-o stație de autobuz. Era mulțumită și parcă întinerită.

— Știi că băiatul meu a trecut fără nici o corijență. N-are note strălucite, dar s-a schimbat mult. Nici nu vă închipuiți cît sînt de fericită.

Cum să nu-mi închipui, sărmană mamă! Parcă nu te-am văzut de atîtea ori la școală palpitînd, așteptînd, frămîntîndu-te pentru a-l readuce pe fiul tău pe făgașul lui firesc. Ai avut încredere în ceea ce era bun la el, ai știut că pînă la urmă vei reuși să-l vezi așa cum îl dorești.

Prof. Zina SÎRBU
Directoarea Liceului „Mihai Eminescu”
București

— UN CÎNTEC

Două fetițe stau pe scările din fața unei case. Cea mare are vreo doisprezece ani. Ochii ei rotunzi, întunecați sînt pironiți pe trunchiul unui cais. Sora mai mică n-a împlinit încă șase ani. Aruncă în jur priviri speriate, de parcă ar căuta ceva, poate un loc de unde să nu mai audă strigătele ce năvălesc prin ușile și ferestrele închise, prin zidurile casei, ajungînd pînă în stradă. Se ceartă iar părinții lor, așa cum s-a întîmplat adesea, mult prea adesea în ultimul timp.

„Iar e scandal la Grigorescu!” spun vecinii.

„Iar se ceartă mama Liei și a Sandei!” repetă copiii de pe stradă.

Și Lia aude ce spun vecinii și, mai ales, ce vorbesc copiii.

Dezlipindu-și o clipă ochii de pe trunchiul caisului, Lia zărește apropiindu-se de casa lor trei băieți.

Brusc, fata sare în picioare și-o prinde de mîini pe surioara ei. Începe să o învîrtă într-o horă nebună. Glasul Liei, căpătînd intensități nebănuite, fredonează un cîntec confuz, țesut din „la-la-la”. Cei trei băieți ajung în dreptul curții, se opresc puțin să privească fetele, rîd, apoi trec mai departe. Hora și cîntecul se frîng la fel de brusc cum începuseră.

Din casă, se aude o voce răgușită de bărbat strigînd ceva despre niște nasturi necușiți... un glas dezlîntuit de femeie spune ceva despre niște bani cheltuiți la restaurant...

Două fetițe stau pe scări. Cea mică își freacă, scîncînd, încheietura palmelor, cea mare fixează cu ochi întunecați trunchiul unui cais.

Mihnea MOISESCU

PROFESORUL

IDEAL

VĂZUT DE ELEVI

Ancheta de față s-a desfășurat printre elevi și eleve din clasele a IX-a, a X-a și a XI-a, cărora nu li s-a cerut să semneze răspunsurile, fiindcă investigația urmărea să cunoască părerile lor sincere. Nu e oare util și interesant pentru un profesor să știe cu ce ochi îl privesc elevii? Cum și-l doresc ei?

Să începem prin spicuirea câtorva răspunsuri:

„Profesorul ideal este după mine acela care știe foarte multe lucruri, care ne uimește prin cunoștințele sale, a cărui oră abia o aștepti și nu vrei să se termine. Să-și dea seama că ne place să-l ascultăm, dar să nu ne sperie dându-ne notă proastă dacă nu știm întotdeauna ceea ce ne-a vorbit“ — cere un elev sau o elevă din clasa a IX-a.

„Să fii convins — pretinde unul, tot din clasa a IX-a — că poți discuta cu el nu numai ca profesor, ci și ca om. Să poată alege dintr-o lecție esențialul, pe care să-l expună foarte simplu și natural, ca să nu fie nevoie să ne spună mereu să fim atenți. Trebuie să simtă când auditorii sînt sau nu plictisiți... Să caute ca elevii să învețe să gîndească, bineînțeles nu după același tipar, dar acest lucru să-l învețe: să *gîndească*“ (sublinierea nu ne aparține — n.a.).

Unui profesor ideal i se cere, de asemenea, „să aibă o ținută impecabilă, pantaloni la dungă, cămașă cu guler curat, scrobît, cu cravată, neapărat cu cravată și în toate mișcărilor să existe eleganță“ — pretinde probabil o fată, judecînd după insistența asupra formei exterioare. Un alt răspuns cere în mod expres ca profesorul „să nu se pîeptească în oră și să nu vină fără cravată. Cravata e întotdeauna, după părerea mea, un semn de distincție și eleganță“.

„Am întîlnit o singură dată un profesor ideal, declară un elev. Avea o voce blîndă și foarte calmă, însă cu o sonoritate de bas. În ora sa nu se auzeau decît răsufărările regulate ale elevilor, ochii tuturor străluceau altfel, toți aveam obraji îmbujorați. Asta la explicații. Cînd asculta, vorbea foarte blînd și niciodată nu a pus o notă pripită. Era foarte măsurat, egal și deosebit de calm. Așteptam toți ora lui cu nerăbdare și toți învîțam cum puteam mai bine. Dacă de exemplu la altele materii nu te scoteau din 5 sau chiar 4, la el puteai lua și 9... Cînd suna, în recreație veneam în jurul lui; radia ceva prietenesc și nu mirosea a tutun. Ne privea pe toți fără a opri privirea asupra vreunui, făcîndu-ne să ne simțim atunci la fel de iubiți și apreciați. Rareori spunea „bancuri“ spre a ne înveseli, însă în ora lui nu era nevoie...“

Răspunsul următor este laconic: „Un profesor ideal în primul rînd nu se lasă influențat de celelalte note din catalog și mai ales de notele obținute de elev la materia „respectivă“. Se cere deci profesorului înainte de toate obiectivitate.“ Școlarii socotesc că e o greșeală „să dai elevului o notă mai mică decît a meritat, să pui notă proastă la purtare numai pentru că în recreație s-a jucat cu mingea în curte și a spart un geam din greșeală, să favorizezi pe unii dintre ei, iar alții să-ți fie indiferenți“. „Nu am întîlnit în școală cazuri de persecuție — spune un elev — dar de favorizare destule“. „Profesorul nu trebuie să aibă simpatii (printre elevi — n.a.), spune un altul — iar dacă are, asta să nu influențeze nota...“ „Să fie sever cu elevii leneși, obraznici, și îngăduitor cu cei care din motive plauzibile nu au putut să învețe...“

Este semnificativ faptul că din noianul de răspunsuri cercetate, doar două-trei socotesc ideal pe profesorul care dă necondiționat note mari școlariilor, care-i iartă cînd n-au învățat ori nu și-au făcut temele, — ceea ce dovedește o evoluție pozitivă a mentalității și eticii elevului de azi.

Elevii nu sînt de acord nici cu severitatea excesivă a unor profesori; unul observă cu destulă profunzime psihologică: „Severitatea excesivă... este o trăsătură a omului neputincios, care se refugiază în asprime pentru a-și impune autoritatea“.

„Profesorul — e de părere un școlar — trebuie să fie cult și stăpîn pe meserie, să nu întîmpine „greutăți“ (ghilimelele nu ne aparțin — n.a.) în explicarea cunoștințelor“.

Un alt răspuns face o remarcă ce dovedește un ascuțit spirit de observație. „... Un profesor, înainte de a-și alege această carieră, trebuie întîi să se gîndească dacă ea i se potrivește și dacă va fi în stare s-o practice. Unele profesoare, din cauză că în clasă este gălăgie, în loc să ia măsurile cuvenite, încep să plîngă și părăsesc clasa. În acest moment, își pierd autoritatea.“

Altceineva socotește, pe bună dreptate, că dacă un profesor „predă bine, înseamnă că poate să și ceară de la elevi foarte mult“ — stabilind un raport just între ceea ce *dă* un profesor și ce are dreptul să *ceară* în schimb.

Un elev merge cu sinceritatea pînă acolo, încît declară: „eu, spun drept, nu pot învăța la un profesor care nu stăpînește, dacă nu la perfecție cel puțin pe aproape, materia pe care o predă“. Iar altul consemnează, în aceeași ordine de idei, că „un profesor, înainte să pretindă elevilor ceva, trebuie să dea în primul rînd el exemplul de bună pregătire“.

Elevii așteaptă de la profesor ceea ce așteaptă și publicul spectator de la actor: „să uite de necazurile personale. Atunci cînd ești bine dispus, ascuți elevul cu mai multă răbdare... Îmi plac profesorii voioși, glumeți, chiar ironici, atunci cînd ironia este de bună calitate. Nu-mi plac profesorii care se laudă că în tinerețe au făcut „minuni“, pentru că nu-i cred... Deci să recapitulăm. Profesorul să fie astfel: drept, vesel, glumeț, să știe să predea, să nu ia elevului prea mult din recreație, să nu-ți atragă mereu atenția că ești incapabil sau neserios; ajungi, la un moment dat să te crezi astfel și nu mai faci nimic ca să te schimbi“.

Un elev cere profesorului „să vină la ore cu plăcere, să nu dea impresia că vine numai pentru a-și face datoria; să aducă noutăți, să nu se limiteze doar la ceea ce se găsește în manual... Să nu se depărteze de la subiectul lecției cu chestiuni de disciplină, pierzînd astfel timpul“ — recomandă el, cit se poate de chibzuit, dacă avem în vedere economia orei de curs.

Tineretul de azi, ținut la curent cu progresul științei și al tehnicii nu numai prin școală, dar și prin radio, film, televiziune etc., desigur a auzit de „mașinile de învățat“, de „profesorii roboți“, de care se tot vorbește de la o vreme în pedagogie. „În prezent — scrie un elev — există două preferințe: profesorul electronic și profesorul-ființă umană. După părerea mea, predarea lecțiilor să fie făcută tot de profesorul-om, deoarece el se poate apropia de elevi. Verificarea cunoștințelor să fie făcută de o mașină electronică“. Ideea am mai găsit-o și în alte răspunsuri. Ciudat, ea parcă are în vedere concluziile ce se conturează din cercetările ce se fac în acest sens în institutele de specialitate.

Apropierea sufletească de elev, înțelegerea lui sînt foarte des reclamate de copii, fiind prezentate aproape ca niște condiții ale succesului în această meserie: „Eu cred că orice profesor poate fi iubit de elevi, însă trebuie să ne arate că și dîșii ne iubesc și ne prețuiesc“.

Iată acum rezumate, „statistic“, părerile elevilor despre calitățile profesorului ideal.

Nr. pers. anchet.	Nr. răsp.	Nr. de anulări	Prima calitate a profesorului	Nr. vot.	Procentaj	Obs.
112	107	5	Cultură, erudiție	35	33%	Procentajul e calculat cu aproximație.
			Obiectivitate, imparțialitate	23	21%	
			Măiestrie pedagogică	8	7%	
			Severitate	4	4%	
			Punctualitate	2	2%	
			Răsp. evazive	35	33%	

(Prin răspunsuri evazive înțeleg acelea care nu exprimau în mod expres prima, a doua ș.a.m.d. calitate a profesorului, mulțumindu-se să înșire o seamă de particularități fără să le gradeze).

Ceea ce este cu adevărat important este că circa 54% din răspunsuri, deci mai mult decît jumătate, consideră *cultura și obiectivitatea profesorului drept cele mai de seamă cerințe în această profesiune*.

Cerințele elevilor sînt — după cum se vede — destul de complexe și nuanțate. Se poate deduce din ele că o bună parte din elevi au un pronunțat spirit de observație, de analiză, de critică. Ei sînt capabili să-și analizeze lucid propriile sentimente, să găsească motivări logice preferințelor pe care le au, să le explice, să le justifice pertinent. Acest lucru dovedește maturitatea conștiinței lor. Nu trebuie însă să tragem de aici concluzia că profesorul trebuie să se incline în orice moment în fața tuturor cerințelor clasei, să țină cu orice preț să-i placă, nesocotind principiile științifice ale profesiei didactice.

STUDENTII

DESPRE ALEGEREA PROFESIUNII

Alegerea profesiei constituie o problemă importantă și dificilă. Importantă, atât din punct de vedere al societății (randamentul social al muncii tale de-a lungul întregii vieți), cât și din punct de vedere individual (vei lucra cu plăcere și cu spor, vei găsi în munca ta satisfacțiile personalității tale creatoare). Dificilă, pentru că nu cunoaștem cu adevărat o profesie decât în cursul exercitării ei și o alegem în general înainte de a o fi cunoscut în fapt; cu atât mai puțin avem posibilitatea să cunoaștem mai multe profesii sau pe toate acelea în care am avea virtuale condiții să ne încadrăm — la alegere. E dificilă și pentru faptul că, presupunând, pentru un moment că am cunoaște de aproape una sau mai multe profesii, nu ne cunoaștem destul de bine pe noi înșine, nu reușim să distingem destul de bine o aspirație oarecum vagă spre o profesie, de vocația autentică. Considerațiile noastre în această problemă au la bază un sondaj de opinii printre mai mulți colegi.

NE ALEM O PROFESIUNE SAU CONTINUĂM STUDIILE?

Studentul de la Politehnică sau de la Medicină și-a ales o profesie și se pregătește pentru ea. Studentul de la Fizică, de la Matematică sau de la Filologie nu și-a ales încă profesia și nici nu știe efectiv ce va face „în viață”. Ar putea deveni profesor de liceu, dar la fel de bine ar putea deveni cercetător, ceea ce este cu totul altceva. De fapt, aspectul propriu zis al profesiei este foarte estompat. În primul plan al preocupărilor se află obiectele pe care le studiază. În liceu, el a studiat diferite obiecte fără să-și pună probleme în legătură cu folosul lor în viață; le-a studiat, poate, din simplă obligație școlară; cu timpul, peste aceasta s-au grefat atracția și interesul pentru studiul în sine. Ajuns la bacalaureat, el știe sau simte că trebuie să-și continue studiile. În ce direcție? Într-o singură direcție. Problema este să o aleagă. Din lista de obiecte școlare alege pe unul, pe acela care i-a plăcut mai mult sau la care a avut succes. Preocupările asupra profesiei nu sînt complet absente, dar, cred, sînt situate undeva într-un plan secund — vom vedea la sfîrșit —, actuală e chestiunea: „ce să studiez”?

Această optică se reflectă în răspunsurile studenților de la fizică, de pildă: la întrebarea: „Ce vă atrage mai mult în viitoarea profesie”, răspunsurile primite descriu atracția pentru studiul fizicii (de ce e fizica frumoasă, cât de importante sînt realizările ei, ce perspective deschid noile cercetări). Întrebarea: „Au intervenit și considerente de ordin material sau social în opțiunea făcută?” este derutantă. Din răspunsuri reiese clar că cei anchetați au fost aproape surprinși de întrebare.

Nu numai că ele nu au avut o pondere pentru această categorie de studenți în decizia luată, dar nici nu au fost luate în seamă.

ION A IUBIT PE FLORICA, DAR S-A CĂSĂTORIT CU ANA

Acest fenomen al distanțării față de aspectele pecuniare ale profesiei și care lasă drum liber pasiunii sau măcar plăcerii pentru studiul în sine este determinat în mare măsură de condițiile de astăzi.

Într-unul din răspunsuri se amintește de cuvîntarea unui profesor adresată elevilor participanți la o olimpiadă matematică. Cercetîndu-se listele cu premiați ai *Gazetei matematice* de prin anii 1925—1930, s-a căutat să se vadă ce au devenit fiecare. Unii din acești premiați de altă dată sînt astăzi academicieni, matematicieni de prestigiu. Alții însă s-au dus la Politehnică; dintre aceștia unii nu din vocație ci din interes. Altădată, un elev bun la matematică la terminarea liceului, era într-o cruntă dilemă: să facă studii teoretice de

matematică sau să se înscrie la Politehnică? Inima îl trăgea spre matematică, perspectiva mai bună de plasare, spre inginerie (un inginer putea ajunge atunci la un câștig de 10—20 de ori mai mare ca al unui profesor). Unii iubeau matematica, dar se înscriau la Politehnică, își trădau pasiunea ca și Ion, eroul lui Rebreanu, care iubește pe Florica dar se căsătorește cu o fată bogată.

Condițiile de astăzi pot face ca aspectele pecuniare să nu mai fie decisive în opțiunea profesională. Faptul de a fi urmat o facultate asigură de la sine repartizarea în muncă. Problema chinuitoare de altă dată (mi-ar plăcea cutare facultate, dar ce fac cu ea după ce-o termin) a dispărut. Pe de altă parte, diferențele de salarizare în primii ani de la încadrarea în producție între posturile pe care le vor ocupa absolvenții diverselor facultăți sînt foarte mici, practic neglijabile. Este deci natural ca mobilul tînărului de astăzi în orientarea profesională să fie tot mai mult vocația.

DISENSIUNI

Așadar, considerentele pecuniare fie că n-au existat, fie că au fost pedepse înlăturate. Dar alte influențe exterioare nu s-au exercitat?

Bineînțeles că da. Cuvîntul părinților are însă astăzi un alt timbru. Uneori, e extrem de prudent: „Fă tu cum crezi că e mai bine”. Alteori, e mai persuasiv: o părere sau o părere susținută sau chiar un sfat. Dar în toate cazurile, cu o singură excepție, răspunsul la această întrebare din ancheta de față se încheie cu o frază de tipul: „Am fost liber să aleg”.

Spuneam, cu o singură excepție. Ne oprim puțin asupra ei. Elevul P. este premiat la toate olimpiadele de matematică în clasa a VIII-a, a IX-a, a X-a. Are pentru matematică o reală pasiune, chiar excesivă, de vreme ce mama lui e nevoită să vină să-i stingă lumina la ora 3 noaptea, iar el se prefacă că se culcă, pentru ca apoi din nou s-o aprindă ca să mai încerce o dată o problemă care îi rezistă. Dar în clasa a XI-a trăiește o decepție adîncă: eșuează la olimpiadă. Atunci tatăl decreteează: vei merge la Politehnică. Băiatul își exprimă mai mult decît preferința pentru matematică. Mama îl susține. Cere sprijinul fostului profesor. Tatăl rămîne inflexibil. Pînă la urmă, pentru a curma conflictul, fiul se supune. Dă examen la Politehnică și intră primul, ceea ce îl face pe tatăl său să exulte de bucurie. Intră primul, pentru că examenul a fost axat pe matematică. Nu-și menține însă locul acesta, pentru că, treptat, studiile se depărtează de matematică. „Desenul mă chinuie; nu am talent, nu am răbdare”, (...) „Facem și analiză matematică; dar nu se compară cu Miron Nicolescu”.... Fără să fie primul, P. este printre fruntași, dar este pentru că-i om vrednic și priceput, calități pe care le manifestă oriunde ar fi. Ce ar fi fost dacă aceste calități ar fi fost canalizate în sensul pasiunii, și, poate, al vocației sale?

ÎN CUMPĂNĂ... IMPULSURI MICI, EFECTE MARI

Deci, în general, și cuvîntul părinților, care pot da îndrumări, dar lasă, pe bună dreptate, alegerea profesiei pe seama copiilor lor, este departe de a fi hotărîtor.

Atunci care sînt factorii care determină decizia? Aici ne izbește un anumit contrast: cauzele deciziei sînt vagi și mărunte, dar efectul lor, decizia însăși foarte fermă. La întrebarea: „Ce aș fi făcut în cazul unui insucces la examenul de admitere?”, cei mai mulți dintre interlocutorii noștri răspund: „Nici nu-mi trece prin cap că s-ar fi putut întîmpla așa ceva, de vreme ce m-am pregătit serios”. Unul din ei răspunde categoric: „Întrebările care creează situații ipotetice nu-mi plac; sînt inutile...”. Alții — care nu au uitat complet frigiditatea examenului — nu așează că ar fi avut o siguranță deplină, dar afirmă răspicat: „L-aș fi dat din nou... m-aș fi pregătit mai bine”. Nici unul nu răspunde: aș fi abandonat.

Deci, o hotărîre puternică. Ce sau cine a creat-o?

De data aceasta răspunsurile primite nu mai concordă între ele și nici nu sînt prea explicite. Unul spune: „Am avut o profesoară foarte bună care mi-a deschis gustul pentru fizică”; un altul dă un răspuns aparent paradoxal: „Am avut o profesoară slabă, din care cauză a trebuit să mă descurc singur; încercîndu-mi puterile, m-am antrenat”. Tot neprecis e și momentul deciziei. Chiar atunci cînd răspunsul fixează un moment — în clasa a X-a — nu uită să adauge: dar hotărîrea definitivă s-a stabilit ferm în timp...

În fața acestor imprecizii, ne-am amintit de răspunsul academicianului N. Teodorescu la o „masă rotundă” (*Știința tineretului*, 5 iunie 1966), prea interesant ca să nu cităm măcar un fragment din el și în cadrul prezentelor considerații: „Vă mărturisesc că aveam curiozități multiple: beletristică, geografică, istorică. La început, am crezut că voi debuta în pictură (...) Pot să vă spun că nu de la început am fost pasionat de matematică (faptul se datoră, cred și unui profesor-cam arid). Revelația acestei discipline am avut-o, aș zice, întîmplător: trebuia să particip la o întrecere sportivă, afară-tuna și ai mei nu m-au lăsat să plec pe teren. M-am apucat să-mi fac lecțiile de matematică încercînd să găsesc singur rezolvarea unor probleme. Am descoperit astfel frumusețea acestei discipline”.

Ce trebuie să înțelegem? Datorăm faptul că avem azi un matematician de mare prestigiu „întîmplării” că într-o anumită zi din trecut a plouat? Dacă în acea zi ar fi fost soare și elevul Nicolae Teodorescu ar fi plecat la joacă, în loc de un matematician am avea astăzi un pictor sau un istoric sau un scriitor cu acest nume? Ar fi exagerat să afirmăm aceasta, fără un domeniu în

DIN DESENELE ELEVILOR

ÎN LIVADĂ

DOICAN DAN
11 ani

care nu putem face experiențe și nu putem varia după voie condițiile. Nu putem descrie o cauzalitate strictă, dar putem întui în linii mari dialectica fenomenului.

PASIUNE SAU RUTINĂ

Un tânăr înseamnă, prin definiție, o pluralitate de posibilități. Care dintre ele trece din planul virtual în cel manifest, care dintre ele se accentuează și sffrșește prin a defini o personalitate? Tocmai aceea care și-a dovedit, prin fapte vii, valoarea. Ne îndreptăm spre acel gen de acțiuni în care am avut succes, în care forțele noastre s-au manifestat în ritm creator.

Când sîntem întrebați de ce ne-am ales o anumită profesiune, nu știm ce să răspundem; dintr-un mic impuls inițial, adesea uitat, care crește apoi din propria-i substanță. Nu putem reconstitui istoria acestei deveniri, legătura cauzală între ce devin și ce fac decât aproximativ, printr-un efort separat de reconsiderare.

Oamenii încep să se distingă unii de alții, în primul rînd, după felul cum dominantă este pasiunea pentru știință. Apoi, diversitatea crește după sectorul în care se manifestă atracția pentru problematic. Extragem un pasaj semnificativ dintr-un răspuns: „Omul este, în esență, căutător; unele meserii se bazează pe lucruri stabile și știute. Eu personal nu pot vedea un ideal de viață în așa ceva. Fizica are marea calitate a porților deschise spre necunoscut și croindu-ți o cărare într-acolo, poți avea satisfacții mari...”

PROFESIUNEA ALEASĂ SE IDENTIFICĂ CU IDEALUL NOSTRU DE VIAȚĂ?

„Idealul de viață include profesiunea aleasă, dar nu se reduce la ea. De fapt, nici nu știu în ce măsură s-ar putea pune semnul identității între idealul de viață — noțiune abstractă, generală, cu profunde rezonanțe umane, și profesiunea aleasă, cu aspect cît mai concret, eventual cu un conținut mai restrîns (ca noțiune)”

Acesta este cel mai amplu dintre răspunsurile primite.

Iată un altul, mai succint: „Nu pot să precizez care este idealul meu în viață”.

Toate răspunsurile concordă, apropiindu-se de cele două, citate. Unul singur înlocuiește pe „nu știu” cu o mică încercare de aprofundare cuprinsă în cuvintele: „Căci fiecare dintre noi simte mai mult sau mai puțin dorința desăvîrșirii, a perfecțiunii”, iar un altul se situează pur și simplu în afara problemei prin afirmația: „Nu sînt idealist” (!).

Așadar, tineri cu o frumoasă cultură științifică și inteligenți dau dovadă de o anumită dezorientare în planul etic. În această dificultate se reflectă poate o situație mai generală, legată de „spiritul” culturii moderne. În epoca noastră s-au reputat atît de mari succese în știință și tehnică, încît acestea fascinează, mobilizează în întregime atenția și elanurile. Fiecare epocă își are problema ei majoră. Secolul moralistilor e undeva în trecut, noi trăim epoca „exploziei științifice”.

În concepția umanismului socialist, știința e numai un mijloc, scopul principal este realizarea omului, a omului întreg, considerat în complexul său organic de aspirații și realizări, de relații sociale, de împlinire a personalității. Iată de ce ce ni se pare demnă de toată atenția ideea de a se introduce în liceu și un curs de etică. Evident, conceput în spirit modern; orientat spre

scopul de a face pe tineri să dezbată problemele fundamentale ale existenței, de a-i face să distingă și să ierarhizeze valorile vieții umane în diversele ei planuri, de a-i face să aspire către valorile majore.

Un astfel de curs ar răpi o oră pe săptămîna de la cursul de matematică, dar, în timpul nostru, cu aplecarea atît de evidentă spre știință și tehnică, nu avem a ne teme că tînrul va rămîne cu goluri în cultura lui matematică.

ASPIRAȚII ȘI RESEMNĂRI

În fiecare an, cu prilejul examenelor de admitere, pe coridoarele facultăților circulă cu înfrigurare tot felul de statistici: la Electronică 7 pe un loc, la Fizică 2 1/2 pe un loc, la Construcții 0,6 pe un loc... Aceste cifre implică niște realități de ordin psihic care merită toată atenția. Ne preocupă ce se întîmplă cu cei reușiți, cum evoluează, dacă se confirmă că au fost bine aleși. Dar ceilalți 6 (din cei 7) care au rămas o clipă buimăciți în fața ușii pe care era afișat anunțul „respinși” și au plecat apoi dezorientați spre nu se știe unde, ce vor face?...

Există profesii mai căutate, în care intri prin competiție cu alții, care formează obiectul unei aspirații perseverente și care presupun un efort special, aproape o luptă. Dacă le-am privi numai pe acestea, am fi tentați la analogii biologice. Natura face o imensă risipă de semințe și de forțe vii. Șansa sau capacitățile individuale fac să trăiască numai o parte din ele, o sutime, uneori o milionime sau nici atît — restul, cele pierdute, nu mai interesează. Analogia este în multe privințe îndreptățită într-un regim social axat pe concurență și pe așa-zisa luptă pentru viață. În socialism, nici o forță vie nu este pierdută; aici problema este numai a unei juste repartizări a capacităților în munca socială.

Să urmărim ce se întîmplă în acest cadru just cu aspirațiile profesionale care nu s-au putut realiza și cu tinerii noștri colegi. Mai întîi, „decepție”... Un vis neîmplinit. Dar care este mersul mai departe, care sînt consecințele posibile ale unei decepții și care dintre ele sînt sănătoase? În linii cu totul simplificate — nuanțele pe viu sînt mult mai numeroase — sînt posibile două consecințe: sau sentimentul de ratare sau acel de împăcare cu situația. Ratarea înseamnă să păstrezi mereu în minte contrastul între ceea ce ai visat și ceea ce ai realizat, să muncești în silă și cu dispreț față de ceea ce faci, să menții o stare de nemulțumire, cînd surdă, cînd manifestă, față de situația ta, față de cei din jur și, ca ecou, a celor din jur față de felul cum muncești. Împăcarea cu situația — ireductibilă la o simplă resemnare pasivă — înseamnă să descoperi treptat satisfacțiile muncii pe care o duci, deoarece în mod real nu există muncă lipsită de satisfacții, fiecare cu specificul ei. Trep-tat, îți dai seama că aici era locul tău, că a existat o incompatibilitate între niște aspirații nerealiste și niște aptitudini reale, ignorate inițial, dar care acum ies la iveală și, manifestate creator, îți aduc bucurii pe care nu le-ai visat, dar care tocmai prin aceasta sînt vii, sănătoase.

E desigur necesar ca în activitatea noastră să fim călăuziți de mari elanuri, dar tot atît de necesar este să învățăm să ne cunoaștem mai bine vocația, posibilitățile. Să ne restructurăm felul de a privi, să ne revizuiem scara de valori și vom descoperi, muncind, satisfacții pe care nu le-am prevăzut.

Irina RUSU și Maria JULA,
studente anul III Facultatea de fizică,
Universitatea București

Tramvaiul oferă ochiului amator nenumărate și variate instantanee. Unele se șterg, altele rămân în memorie. Te bucură sau te mihnese. În fața unora ești contrariat: nu-ți dezvăluie dintr-o dată semnificația. Cam din acestea sînt și secvențele pe care voi încerca să le dezvolt.

E vorba de un „tătic“ cu doi băieți.

În tramvaiul aproape gol, tabloul se reliefează nestinjenit.

Tăticul e tînăr — modest. Copiii, atît de apropiați ca vîrstă și aproape identici la chip și la statură, incit par gemeni (deși nu cred că sînt). Cam cîți ani s-a aiba? Sub sau peste patru ani? (Greu de apreciat. Și tatăl, și copiii sînt mai mici de statură).

Unul din copii — mai răsărit cu vreo două degete — stă inghesuit cu tatăl lui pe un scaun. Mezinul stă în celălalt rînd de scaune, singur, abia aninat pe un colțisor, oarecum cu un sentiment de părăsire. Toluși cîntă, ceva în legea lui. Dar lui tat-su nu-i place. Se pare că de obicei nu-i place nimic — prea e încruntat. Are o expresie de permanentă nemulțumire. Sau e numai incidental nemulțumit? Fapt e că se răsteste la copil: „Ssst! că-ți dau una acul!“ Copilul tace. Nu-i prea impresionat. Sigur e obișnuit.

Tramvaiul își poartă trupul zgomotos prin burnița ce se cere trist. Înăuntru e rece și golul apăsător.

Urmăresc interesată scena.

Copilul și-a înfundat capul în gulerul ridicat. Nu a mai rămas din el decît o căciulă, un vîrf de năsuc și două buze țuguiate, care se mișcă repede, la întrecere cu limba. Oare ce face copilul? Cîntă! Fără glas, o melodie auzită doar de el! Ah, imi vine să strig: „De ce nu-l lași să cînte, tăticule? Nu simți ce vesel sună cîntecul de copil — în ziua aceasta mucedă — ca un ciripit de rînduică ce anunță primăvara? De ce ești atît de artăgos? De ce ai înlocuit luminoasa față a tinereții cu masca aceasta de om acru și tocit? Ai avut înțelepciunea să te îmbogățești cu doi copii și nu știi să-ți porți fericirea!“

Mă uit de la tată la copil și înapoi. Mă uit mereu. Copilul celălalt, pierdut sub pulpana tatălui, practic se poate socoti inexistent. De ce? L-a desființat asprimea tatălui? E o fire mai timidă, care nu mai dorește nimic decît să fie uitat? Sau o șiretenie instinctivă îl face să se retragă în umbra prudenței? N-aș crede. Mai degrabă arată strivit sub blocul brutalității părintești. E cel care a abandonat lupta. Ori nu are vigoarea necesară, ori a ales — inconștient — comoditatea lașității.

Încerc o bănuială: Acesta trebuie să fie „cumintele“ casei, iar celălalt... contrariul! Probabil de aceea ochiul necruțător al tatălui îl ține pe acesta permanent sub săgeți...

Nu cumva se reprimă pe sine însuși în acest copil care-l repetă?...

Stațiile se succed. Nu urcă nimeni, nu coboară nimeni.

Copleșit de plictiseală și nemiscare, copilul se distrează acum cu degetele în nas. Dar l-a văzut! Cu un salt peste interval, mina grea și robustă a tatălui s-a abătut răsunător peste mina firavă. Sfredelit de durere, copilul și-a dus brusc minuța la gură, acoperind cu buzele pielea arsă de lovitură — ca o sărutare compensatoare... Sau ca un animal ce-și linge rana... Și totul într-o tăcere cruntă. Fără o vorbă, fără o lacrimă...

Și din nou se lasă lîncezeala. Dar deodată, fulgerător, tabloul se animă:

Mai repede decît intenția copilului, piciorul tatălui s-a întins într-o zvicnire deșirată și-a acoperit ceva. Copilul s-a chirchit la jumătatea drumului, așteptînd resemnat urmarea. Iar trupul tatălui a rămas suspendat în echilibru, cu brațul ridicat ca o fioroasă cumpănă a judecării!

Ce-a fost asta? Ce-a vrut copilul? Ce-a interzis tatăl? Ce se ascunde sub talpa aceea nemiloasă?

Încet, precaut, copilul se retrage pe colțisorul lui.

Congestionat, scăpărînd priviri crunte, se retrage și tatăl pe locul lui. Și obiectul mutei înfruntări iese la vedere. Un biet, nenorocit bilet de tramvai!

Două priviri se încrucișează pentru micul și neînsemnatul petic de hirtie: A copilului — cu un regret amar. A tatălui — cu o minie aprișă.

De ce regreta copilul, înțeleg. Bucățica aceea — sculptor de albă pe o parte și acoperită cu

INSTANTANEE

semne pline de mister, pe cealaltă — poartă în ea o lume de vis și fantezie.

De ce s-a miniat tatăl nu pot să înțeleg nicidecum.

Fiindcă biletul e murdar? Sau copilul obișnuiește să bage totul în gură?

Oricum, proporțiile dezlănțurii depășesc cu mult prea mult cauza.

Copilul s-a ghemuit din nou în el. S-a izolat în nepăsare. O gheară nemiloasă i-a sfîșiat imaginația.

Pufnind încă, infundat, tatăl nu mai arată chiar fioros, ci — oarecum — ca un curcan dezumflat...

Îl privește concentrat. Caut un sens în manifestările lui. Piciorul acesta, zvrilit lung și copleșitor, arată o obișnuință — poate un trecut...

Unde am mai văzut eu un picior ca acesta, repezit febril și hrăpăreț peste un obiect mic și neînsemnat?

Da, recunosc gestul. Din culcușul amintirii se ridică un tablou văzut nu o dată: un mănunchi de tineri gălăgioși, încleștați o clipă în așteptare. Unul aruncă un han și nu știu cite perechi de ochi infriguțați îl urmăresc în căderea lui. A căzut. Piepturile palpitînd scot strigăte felurite — „norocul“ are două fete, care o fi? — și trupurile se îmbulzesc să și-l revendice. Toți tipă și se avîntă. Dar un picior — mai lung, mai puternic — răzbate izbucnit și fixează banul. Talpa stăpînește înșelătoarea față a Norocului. Stăpînul tălpii domină furnicarul acela omenesc. Gloata se supune. Talpa se retrage, încet și demn, conștientă de puterea ei și norocul își arată fața — perfid și nepăsător...

Asta este.

Sînt lămurită.

Știu acum, tăticule, din ce lume te-ai smuls. De aceea, ai piciorul atît de repezit și agil (te-a trădat!).

Și, să mă crezi, dacă — în primul moment — te-am privit cu ciudă, acum te caut cu alți ochi și încep să te înțeleg. Ești foarte tînăr și porți încă — în atitudinii și reflexe — urmele vieții pe care ai dus-o... Dar faptul că ai rupt cu acea viață și că ai avut curajul să intri — hotărît și serios — în rîndul oamenilor cu răspundere mă face să te respect. Ți-ai încheștat o familie, ai acceptat grijile și munca în plus pentru două vieți noi, încă atît de devreme. Fără ezitări și amînări ți-ai completat viața.

Ești tată. Te simți un om întreg, plin, stabil. Și vrei să te impui. Și nu știi cum. Nu cunoști decît un mijloc: frica. E legea care te-a guvernat. Nu știi că există una mai sigură și mai puternică: blîndețea.

Așa-i, tăticule?...

...Dar vād că te pregătești să cobori. Te-ai ridicat și ai luat de jos o plasă mare, plină, grea (ești gospodar). Cu un copil în dreapta, cu altul în stînga, te îndrepti spre coborire. Încă puțin și tramvaiul se oprește. Atent, cu o grijă încordată (și cu o bine tănuită undă de tandrețe!). Apuci cele două minuțe și spui (aspru în ton): Aveți grijă! Dar ții încheștate cele două trupuri mici (nici nu știu cum mai ai putere să porți și plasa aceea încărcată atît!) Și — așa — trei ca unul singur — cobori. Te-ai oprit puțin pe marginea trotuarului și ți-ai cumpănit plasa, apoi te-ai îndreptat spre blocul din față. Fără să dai drumul copiilor. Nu-i amenință nici o primejdie, trotuarul e absolut sigur. Dar nu ai încredere. Numai știindu-i alături ai liniște.

Ești „tată“ pînă-n unghii!

Ce ar fi să încerci să fii mai blind, mai cald, mai apropiat? Ce ar fi să uiți că ai fost odată pumnul temut și piciorul stăpînitor, de care tremura strada, și să încerci să rămîi puternic, uriaș — dar ocrotitor — numai pentru cele două trușoare plîpînde și cele două suflete speriate?

În loc de mina întinsă, gata să lovească — mina întinsă ca să mîngîie.

În loc de ochiul încruntat și fioros — privirea ce acoperă și încălzește...

Ce-ar fi?

Monica MACOVEI

PEISAJ

OLGA CIZEK

ORIENTAREA PROFESIONALĂ

A ELEVILOR DIN

MEDIUL SĂTESC

În condițiile mediului sătesc, orientarea profesională are unele particularități asupra cărora mă voi opri în cele ce urmează.

Lucrez de mai mulți ani la liceul teoretic din Snagov și am fost preocupat de această problemă. În 1965, cu puține luni înainte de examenul de admitere în învățământul superior (mai precis, în luna martie), am făcut un sondaj în rândurile elevilor din clasa a XI-a. Din răspunsurile lor la întrebarea: „Ce profesie vreți să vă alegeți?” am înregistrat următoarea situație, de loc liniștitoare 50% dintre ei încă nu luaseră o decizie și oscilau între mai multe profesii, la 50% decizia era luată, însă și aici circa 25% indicau o profesie care nu corespundea aptitudinilor lor individuale și nici bagajului lor de cunoștințe. Rezultatele concursului de admitere din toamna anului 1965 au confirmat această situație. Cu acest prilej, ca și după aceea, am făcut o serie de constatări în legătură cu poziția elevilor și părinților lor față de problema orientării profesionale, pe care am să caut să le sintetizez.

Proporția de circa 50% de indecizi din numărul celor investigați este grăitoare prin ea însăși. Ea are multiple cauze care, în esență, derivă din atitudinea părinților, ca și dintr-o insuficiență preocupare a școlii.

Consider necesar ca încă din clasele I — VIII să se întocmească de către învățători și diriginți fișe personale ale elevilor. Aceste fișe să însoțească viitorii candidați la examenul de admitere în liceu și să fie ținute la zi, pentru cei admiși, spre a se urmări dinamica evoluției lor pe parcursul celor patru ani de studii.

Consecința practică a celor semnalate este că absolvenții liceelor din mediul sătesc sînt oarecum dezarmați, astfel încît numai 50—60% din ei se prezintă la concursul de admitere în învățământul superior. Ceilalți fie că îl amină

pentru anii următori, fie că renunță definitiv.

Un alt aspect, și poate cel mai important, ce se desprinde din sondajul nostru îl constituie modul cum este abordată viitoarea profesie (pregătire susținută, vocație, aptitudini etc.).

Unii absolvenți se îndreaptă spre institute de învățămînt pentru care, după cum observăm mai sus, nu au nici aptitudinile necesare și nici nu sînt corespunzător pregătiți. Acesta este cazul citorva absolvenți ai liceului nostru, care, deși nu aveau înclinație pentru studiul literaturii române, nu au ținut seama de sfaturile noastre și s-au prezentat la examenul de admitere la Facultatea de filologie. Cum era de așteptat, nu au fost admiși (sesiunea iunie 1967). O altă categorie o reprezintă acei absolvenți care, avînd mai mult sau mai puțin înclinație pentru facultatea pentru care au optat, se mărginesc la un studiu sumar, de suprafață, cu mult sub nivelul cunoștințelor pe care trebuie să le aibă un absolvent de liceu astăzi. Dacă vor să se prezinte la concursul de admitere la Facultatea de limbă și literatură română, se limitează la ceea ce găsesc în manualele de literatură română. Astfel, nu citesc integral nici un text al unui scriitor fundamental din literatura noastră și aceasta în pofida indemnurilor profesorilor de specialitate și chiar a sancțiunilor (note mici). Dacă, dimpotrivă, s-au orientat spre facultatea de fizică sau matematică, se mulțumesc să consulte — așa spune mai curînd să frunzească — plictișiți, cîteva culegeri de probleme de matematică și fizică. Această pregătire sporadică și în salturi, fără un plan de studiu bine gândit și urmărit cu stăruință, își dovedește carentele numaidecît. Rezultatele pot fi diferite. Unii dintre acești candidați nu vor fi admiși, alții, chiar dacă au intrat în facultate, întâmpină dificultăți mari în însușirea materiei anului I și

trebuie să depună eforturi deosebite pentru a se încadra în ritmul programei. (De exemplu, absolventa S.M., studentă la Arhitectură, foarte talentată la desen, care n-a reușit să-și impună în anii liceului o disciplină a studiului adecvată). În schimb, cînd eforturile școlii au fost conjugate cu cele ale părinților, s-au obținut rezultate bune; aptitudinile reale ale elevilor au fost canalizate înspre profesia potrivită. Rețin cazul elevului G.T., care s-a dovedit un bun matematician încă din școala generală și, odată ajuns la liceu, și-a propus să se înscrie la facultatea de electronică. Încă din clasa a VIII-a dovedea o pasiune reală pentru rezolvarea problemelor din *Gazeta matematică și fizică*, pentru ca de la an la an să-și îmbogățească cunoștințele cu material de specialitate, astfel că la examenul de admitere, din 1966, de la Facultatea de electronică s-a clasificat printre primii, cu medie peste 9. Un alt exemplu n-îl oferă absolventul G.G., care și-a propus să urmeze Facultatea de limbă și literatură română. În prezent, ca și colegul său mai înainte amintit, se numără printre studenții fruntași în facultatea respectivă.

Una din cauzele care duc la rezultatele diferite menționate mai sus este reacția părinților față de eforturile școlii în direcția orientării profesionale. Discuțiile individuale sau colective (în cadrul lectoratelor) ne-au condus la o serie de concluzii, deosebit de importante, care pot constitui obiectul unei ample dezbateri.

Părinții sînt dornici ca eforturile celor 11 (12) ani de școală ai copiilor lor să fie valorificate prin continuarea studiilor sub diferite forme. Din cauza specificului muncii lor, a gradului de cultură, ei sînt în general dezorientați, neștiind către care școală să-și îndrepte copiii. Acești părinți — în general — au încredere în aprecierile profesorilor, fapt

ce ne dovedește prestigiul de care se bucură corpul didactic. Astfel, din cei 30 de absolvenți din anul școlar 1965—1966 ai căror părinți ne-au urmat sfaturile, 25 au intrat fie în învățămîntul superior, fie în diferite școli tehnice.

Din păcate, întîlim încă un număr destul de mare de părinți care, deși acceptă formal părerea școlii în ce privește orientarea profesională a copiilor lor, își schimbă punctul de vedere, cedînd insistențelor acestora, care sînt în totală neconcordanță cu înclinațiile lor reale. Ca urmare, rezultatele sînt nesatisfăcătoare. Dacă vom examina faptele din acest punct de vedere, iese la lumină un alt aspect al relațiilor existente în cadrul familiei: lipsa de autoritate a părinților, resimțită, de altfel, și sub alte forme de manifestare.

Pentru a avea rezultatele dorite, pe măsura strădaniilor, este necesar ca în munca de pregătire a elevului să se exercite un control permanent, control care nu poate fi asigurat numai la școală. În această privință întîmpinăm încă dificultăți din partea părinților, provenite atît din lipsa de timp, cît și din faptul că — spun ei — nu pot să exercite controlul solicitat, pentru că sînt inferiori ca pregătire copiilor lor.

Noi, cadrele didactice din liceul din Snagov, sîntem foarte bucu-roși că numărul părinților care socot că învățătura copiilor lor s-a încheiat odată cu luarea examenului de bacalaureat este din ce în ce mai redus.

Prin arătarea celor citorva constatări se înțelege că problema orientării profesionale nu este epuizată și că, dimpotrivă, comportă o discuție deosebit de amplă. Țin să precizez că observațiile amintite nu au un caracter general, ele fiind specifice școlii noastre.

Prof. GHEORGHE MURĂRAȘU
Directorul liceului din Snagov

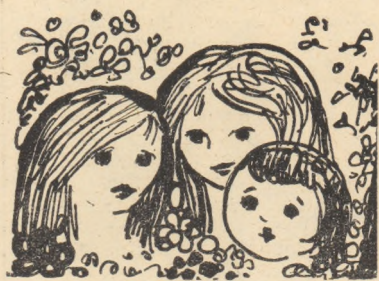

PORTRET DE FAȚĂ

PETRE ȘUTEANU

UNU, DOI SAU MAI MULȚI COPII

Într-o familie cu un singur copil, atenția părinților se concentrează în întregime asupra unicului fiu. Ca urmare, acesta devine egoist, considerând pe cei din jur obligați să-i satisfacă toate dorințele și să nu-i ceară nimic. Integrarea elevului în colectivul clasei se face cu mare greutate, relațiile cu colegii și cu învățătorul ajung adeseori de-a dreptul critice. Un astfel de elev așteaptă ca la școală să se bucure de un regim asemănător cu cel de acasă. Or, acest lucru nu

este posibil, și atunci el se izolează de colectiv, pe care nu-l privește cu simpatie. Fără îndoială că, prin strădaniile învățătorului, această atitudine se poate schimba, dar cunosc și cazuri când școlarul a resimțit, mai târziu, în viață, urmările dramatice ale imposibilității integrării în colectiv.

Dacă în familie apare al doilea copil, situația se schimbă. Prerogativele „unicului” sînt abolite, căci, deodată, părinții își îndreaptă atenția spre noul născut. Cel dintîi este considerat de acum mare și deci obligat să renunțe la unele din dorințele, micile lui ambiții etc, pentru a nu-și supăra frățiorul. Dar, fiind la urma urmei și el tot un copil,

intră adeseori în conflict cu acesta. Ca frate mai mare, el se simte în astfel de conflicte mai puternic, sigur de victorie. Intervenția părinților însă îl face să cedeze pînă la urmă, să se „potolească”, să se resemneze. Asemenea renunțări și îngenuncheri, mai ales cînd au loc frecvent, au repercusiuni negative asupra personalității copilului, care devine, cu timpul, o persoană lipsită de inițiativă, o fire închisă, refulată, un ins dominat de gîndul răzbunării — atît pe frățiorul său, cît și pe părinți.

Copilul mai mic, dimpotrivă, ieșind în toate ocaziile învingător, ajunge cu timpul să creadă că el are întotdeauna dreptate, ceea ce l-ar face încetul cu încetul superficial, un ins intolerant, care nesocotește părerile altora, dintr-o prețuire excesivă a persoanei sale.

Așadar, cei doi frați, deși cresc sub același acoperiș, se dezvoltă inegal, adeseori în direcții opuse.

Cînd se naște al treilea fiu, dragostea și atenția părinților se îndreaptă în primul rînd asupra acestuia — deși nu atît de exagerat ca în cazul precedentului copil „mai mic” al familiei. Acum mijlocii și cel mare încep să se situeze pe același plan în ceea ce privește raporturile afective cu părinții lor. Ei se apropie sufletește, gîndul de răzbunare se șterge, devin prieteni. Și astfel, între frați se creează un echilibru general, în familie se restabilește o atmosferă foarte avantajoasă din punct de vedere psihologic, iar opera de educație se desfășoară cu cele mai bune rezultate.

Prof. Constantin MĂNOIU,
Azuga

DREPTUL LA... TRISTEȚE

Am asistat, după sesiunea de examene din toamna trecută, la un dialog între o mamă și fiul ei.

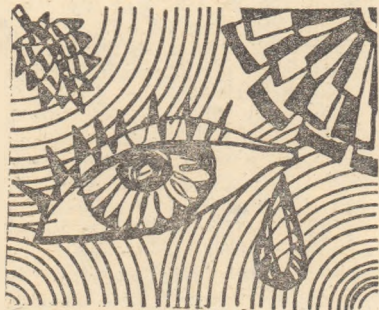
— Nu fii trist, dragul mamei, nu pot să te văd așa. De cîte ori să-ți spun că nu-i nimic, că tot ce s-a întîmplat n-are nici o importanță...

— Nu-i adevărat, mamă, sări băiatul. Cum poți să spui că a cădea la examene nu înseamnă nimic rău? Doar știi cît de mult am ținut să intru la matematici. Și-apoi nu ești tu aceea care, înainte de examen, te străduiai să-mi vîri în cap cît de importantă este pentru viața mea intrarea la facultate?

— Spuneam și eu, așa, ca să te ambiționez; aveam impresia că nu înveți suficient.

Am reținut din această întîmplare îndeosebi acel drept la tristețe, pe care tînărul și-l revendica energic, socotind pretenția mamei de a trata totul cu nepăsare o încercare de a-l abate de la o reacție firească, în fața insuccesului.

Cazuri de acestea sînt destule, după părerea mea. Mulți părinți socotesc firesc ca fiii și fiicele lor să se bucure de succesele dobîndite prin propriile forțe; dar cînd aceștia cunosc vreo înfrîn-

gere, caută să-i ferească de zbulciul interior ce în mod normal trebuie să se declanșeze. Acest fel de a „ocroti” copiii de neplăceri este destul de dăunător; întîi pentru că le tocește spiritul autocratic, exigența față de ei înșiși, apoi pentru că viața nu oferă nimănui numai bucurii și satis-

facții. Se întîmplă uneori ca victoriile să alterneze cu insuccesele, cu eșecurile, și noi avem datoria să-i înarmăm pe copii cu tăria morală de a le înfrunta.

Adesea, tristețea pricinuită de un insucces îl poate ambiționa și mai mult pe tînăr, călîndu-l pen-

tru viitorul lui drum. Teza conform căreia e necesar să-i deprindem pe copii numai cu reușitele este — socotesc eu — complet nepedagogică și trebuie combătută.

Prof. Ion CAZAN,
Suceava

PERFECTIONAREA CADRELOR

În fața omului de la catedră stau astăzi sarcini sporite, dat fiind faptul că acesta este chemat să organizeze și să conducă în același timp procesul de învățămînt, activitățile din cercurile pe obiecte ca și cele desfășurate în detașamentul de pionieri. O condiție esențială de care depinde sporirea eficienței muncii didactice și educative este perfecționarea neînteruptă a pregătirii profesorului, cultura lui. Cînd spunem aceasta ne gîndim în egală măsură la perfecționarea lui în specialitate, în domeniul pedagogic și în ce privește nivelul de cultură generală, în fond cele trei laturi pe care le prezintă cultura pedagogu-

Acum cînd asistăm la dezvoltarea impetuoasă a științelor, cînd în fiecare domeniu de activitate se înscriu mereu noi cuceriri, cînd se pune accentul pe modernizarea

învățămîntului, pe folosirea mijloacelor moderne audio-vizuale și se pledează pentru instruirea programată, este de datoria fiecărui învățător și profesor să-și ridice mereu nivelul de cunoștințe, să se documenteze neînterupt, să nu se declare mulțumit doar cu ceea ce știe din facultate.

Aș merge pînă acolo încît să spun că fiecare dintre noi trebuie să fie un veșnic nemulțumit față de stadiul de pregătire pe care l-a atins și plecînd de aici, să fie permanent însuflețit de năzuința de a se depăși pe el însuși.

Găsim cît se poate de judicioasă măsură care prevede ca informarea științifică de specialitate a profesorilor să se facă la nivel post-universitar. Pe această cale vor fi puși la curent cu cele mai noi realizări și cuceriri legate de specificul fiecărei specialități în parte. Faptul că se preconizează ca toate cadrele didactice cu vechime pînă la 25 de ani în învățămînt să treacă — la intervale de 3—5 ani — prin această formă de perfecționare, constituie o garanție a informării lor asupra progreselor înregistrate în domeniul uneia sau al alteia dintre disciplinele de care se leagă predarea la catedră.

Asemenea măsuri vor avea, credem, darul să înlăture — și aceasta în folosul general al învățămîntului — neajunsurile care țin mai mult de modul în care a fost organizată și îndrumată perfecționarea slujitorilor școlii noastre, decît de conținutul în sine al acestei organizări.

Prof. Constantin SCRIMA,
Constanța

ADEVĂRATUL FOLOS

Nu cu mult timp în urmă băiatul meu, elev acum în clasa a VI-a, avea drept principală pasiune extrașcolară colecționarea de fotografii ale actorilor de cinema. Fără să consider dăunătoare această preocupare (deși imi pare că ar fi mai interesant să se vîndă nu fotografii „în civil” ale actorilor ci fotografii gen „Decebal, marele rege dac, interpretat de Amza Pelea”) mi s-a părut a fi mai folositoare pentru educația fiului meu filatelie.

Pe cînd el era prin clasa a III-a am vizitat împreună o expoziție filatelică unde ne-am oprit mai îndelung asupra unor serii de timbre accesibile lui. Imi amintesc chiar că era o emisiune superbă cu feline. Pe loc am cumpărat cîteva și de atunci pasiunea lui pentru filatelie a rămas statornică. I-am cumpărat un clasor și ne-am consultat de fiecare dată, solicitînd și sfatul celor competenți. Aranjarea timbrelor în clasor se schimbă în funcție de noile cunoștințe pe care el le primește la școală, din

lecturi sau din emisiunile de radio și televiziune. Studiind, anul trecut, botanica — a colecționat timbre cu flori și fructe. Anul acesta s-a pregătit din vreme în vederea studierii zoologiei, colecționînd cu migală timbre dintr-un domeniu de o bogăție excepțională: insecte, pești, moluște, păsări, tot felul de viețuitoare populează clasorul. La fel de utilă îi este filatelie și pentru studiul geografiei.

O dată l-am auzit pe unul din prietenii băiatului meu înștiințîndu-l că dacă va completa un catalog va primi nu știu cîte zeci de mii lei. Bineînțeles că am intervenit și am pus lucrurile la punct: nu banii trebuie să-l intereseze, el e mic, n-are nevoie de bani. Altul este scopul urmărit de un filatelist: îmbogățirea cu noi și noi cunoștințe.

Fiul meu m-a ascultat și sînt mulțumită de el. Sînt bucuroasă că a înțeles adevăratul folos al practicii filateliei.

Anemona MIHAI,
Hunedoara

DECITITORI

EFICIENȚA MIJLOACELOR MODERNE ÎN EDUCAȚIE

În zilele noastre, cînd știința și tehnica se dezvoltă în mod impetuos, învățămîntul tinde să se modernizeze, să-și îmbogățească metodele și mijloacele de predare a cunoștințelor. În țara noastră acest proces este vizibil, el fiind reflectat și în recente studii privind dezvoltarea învățămîntului de cultură generală și a învățămîntului profesional și tehnic.

Direcțiunea Școlii generale nr.2 din orașul Tîrgu-Jiu, împreună cu comisia metodică a dirigintilor, și-a propus să experimenteze mijloacele audio-vizuale în cadrul orelor de dirigiență și să se treacă apoi în mod curent la folosirea lor, bineînțeles în măsura în care ele sînt potrivite pentru o temă sau alta și în funcție de materialul existent, insuficient încă.

Mi-a revenit sarcina de a ține o lecție model experimentală cu folosirea în exclusivitate a acestor mijloace, pe tema „George Enescu — un exemplu de muncă și patriotism”. Această lecție urma unor scrieri de teme despre muncă în general și despre patriotism, ea fiind menită să dea un exemplu edificator în legătură cu cele discutate în lecțiile precedente. Elevii cunoșteau viața și activitatea marelui nostru compozitor, din clasele a IV-a și a V-a, din cadrul unor materii de studiu. Ora de dirigiență nu a avut ca scop doar să le arate elevilor momente din viața lui George Enescu, ci și pe aceia de a insista asupra celor două idei etice ce trebuiau scoase în evidență: munca și patriotismul. S-a folosit la această oră diafilmul și magnetofonul, pe a cărui bandă s-a înregistrat un text corespunzător, pe un fond muzical adecvat urmărindu-se bincințele și sincronizarea cu secvențele filmate.

După o perioadă de timp, am pus elevilor întrebarea ce oră de dirigiență le-a plăcut mai mult și de ce, răspunsurile dîndu-se în scris. Din 39 elevi chestionați, toți au răspuns că ora care le-a plăcut cel mai mult a fost cea în care s-au folosit mijloacele audio-vizuale, iar motivul de ce, majoritatea au dat răspunsuri legate de cele două probleme etice urmărite. Am remarcat și la alte două clase, diferite ca vîrstă și nivel de pregătire, eficiența folosirii acestor mijloace în cadrul aceluiași teme, concluziile fiind identice.

Astfel de ore, a căror pregătire necesită o muncă mult mai îndelungată, mai atentă și mai competentă, trebuie să respecte anumite cerințe, pe care le-aș numi tehnice și pedagogice. În legătură cu prima categorie de cerințe, subliniem faptul că este necesar în primul rînd căpătarea unei dexterități deosebite în minuirea tuturor aparatelor, deoarece defecțiunile, mai ales în timpul orei, ar putea dăuna lecției. Înregistrarea trebuie făcută în condiții tehnice optime, pentru a exista o fidelitate desăvîrșită a redării textului, iar alternanța dintre partea vorbită și cea muzicală să fie corespunzătoare. Este obligatorie și sincronizarea secvențelor filmate cu textul imprimat pe bandă.

Dintre cerințele pedagogice aș remarca în primul rînd pe cea a *alegerii corespunzătoare a temei la care se pretează folosirea acestor mijloace*. Iar folosirea lor nu trebuie să ducă la simpla rulare a unui diafilm la care elevii, se amuză, se bucură că nu mai sînt nevoiți a discuta la ora respectivă, fără rezultate vizibile de educație.

E bine ca lecția să se axeze pe una sau cel mult două probleme

etice și textul să fie astfel redactat încît aceste idei să fie scoase în relief. De altfel, sînt de părere că o problemă de prim ordin este cea a conținerii textului ce urmează să fie imprimat. El urmează să aibă o formă și o limbă literară corespunzătoare, să fie citit expresiv. Numai în acest fel mijloacele moderne pot fi folosite cu succes la orele de dirigiență și rezultatele obținute vor fi superioare. Dacă vom reuși să captăm

atenția elevilor, să le creăm impresii puternice, prin imagini și texte corespunzătoare, vom putea să le facem educație fără ca ei să simtă neapărat că noi urmărim aceasta, așa cum se întîmplă la

unele ore de dirigiență încărcate cu noțiuni teoretice, care nu atrag și care nu-și ating astfel scopul.

Prof. Theodor PÎSLARU
Tîrgu-Jiu — Gorj

CODUL FAMILIEI ȘI ÎNDATORIRILE PĂRINȚILOR FAȚĂ DE COPII

Potrivit Codului familiei părinții „sînt datori să îngrijească de persoana copilului. Ei sînt obligați să crească copilul îngrijind de sănătatea și dezvoltarea lui fizică, de educarea, învățătura și pregătirea profesională a acestuia, potrivit cu însușirile lui, în conformitate cu țelurile statului socialist, spre a-l face folositor societății”. Așa dar, părinții au următoarele obligații:

a) Să asigure copiilor hrana, îmbrăcămintea și asistența medicală, necesare dezvoltării lor normale din punct de vedere fizic și psihic;

b) Să se îngrijească de educarea lor, adică să-i crească în spiritul moralei comuniste, constituind un permanent exemplu pozitiv de conduită. Pentru a le da o bună educație, părinții sînt ei înșiși obligați să se cultive, să se instruiască neîncetat;

c) Codul familiei implică și obligația părinților de a veghea și urmări atent felul cum învață copiii, de a-i ajuta în alegerea viitoarei profesii. Aceasta se poate face numai printr-o strînsă colaborare cu școala și prin crearea în sînul familiei a unui climat propice pentru învățatură și muncă. Liniștea și buna înțelegere dintre membrii familiei se răsfrîng

favorabil asupra rezultatelor obținute la școală.

În îndeplinirea acestor obligații familia are însă un dușman, și anume dezorganizarea. Pentru evitarea repercusiunilor nefavorabile ale dezorganizării familiei, art. 104 al aceluiași Cod prevede, în anumite cazuri, încredințarea copilului „unei instituții de ocrotire sau unei alte persoane, cu consimțămîntul acesteia”.

De asemenea, prin noua legislație în materie de divorț s-au introdus norme de drept și de procedură, care pun pe cei căsătoriti, și în special pe cei cu copii, în situația de a reflecta mai mult înainte de a lua hotărîrea să se despartă.

După părerea mea însă, școala, în colaborare cu comitetele de părinți și de stradă, ar putea interveni mai eficient în stăvilirea dezmembrării unor familii. Fac această afirmație, deoarece fiind de mai mulți ani secretarul comitetului străzii pe care locuiesc m-am convins că dezorganizarea își face apariția mai ales în familiile anemiata din punct de vedere spiritual și că ele pot fi ajutate de către ceilalți cetățeni.

Titu DÎRSTARU
jurist, Tîrgoviște

COLOCVII CU CITITORII

Prof. Romeo Poenaru — Reșița: Ancheta dumneavoastră pe tema: „Ce publicații citesc elevii” prezintă interes. Din ea deducem că în cele trei școli unde ați organizat-o (comuna Cîlnic, Liceul nr. 2 și Școala generală nr. 7 din Reșița) acest important mijloc de educație este folosit în mod nesatisfăcător. Pentru a veni în ajutorul educatorilor din alte unități școlare, unde de asemenea presa nu este folosită în mod judicios, ne vom opri puțin asupra concluziilor anchetei dumneavoastră.

Aparent, stabiliți dumneavoastră, elevii citesc multe publicații (ei numesc 47 titluri de ziare și reviste). Verificarea chestionarelor v-a dat posibilitatea să grupați în mare preferințele de lectură ale elevilor, stabilind următoarea ordine: sport (51 elevi — 27%); literatură (41 elevi — 21,80%); știință și tehnică (35 elevi — 18,61%); probleme de politică internă și internațională (30 elevi — 15,95%); probleme distractive (14 elevi — 7,44%); diverse (9 elevi — 4,78%). La această se adaugă 8 elevi (4,25%) care — spre dezamăgirea dumneavoastră și a noastră — nu citesc ziare și reviste.

Așadar, preferințele celor anchetați se îndreaptă către sport și literatură. Ne îngăduim să ne exprimăm o mirare de unde deduceți dumneavoastră că elevii chestionați în cadrul anchetei sînt preocupați de literatură (și încă

într-un procent considerabil)? Din lista de ziare și reviste menționată lipsesc titlurile revistelor literare. Mai mult, chiar dumneavoastră recomandați educatorilor popularizarea periodicelor literare. E vorba cumva de un interes pentru literatură indirect — ea să spunem așa — adică pentru acele forme elementare de beletristică cultivate în „Flacăra”, „Magazin” sau „Sportul”? În cazul acesta, veți fi de acord cu noi că nu poate fi vorba de o adevărată „preferință” pentru literatură. Prea puțin căutate sînt și problemele de știință și tehnică, de politică internă și internațională.

La întrebarea: cum este valorificată lectura presei în pregătirea școlară, puține răspunsuri sînt satisfăcătoare. Între altele, nu putem fi de acord în nici un caz cu acei elevi cititori ai revistei Cinema care afirmă că articolele și cronicile despre unele filme i-au ajutat să povestească la școală despre... cărțile din care se inspirau acele filme. E aici o dublă greșală: întîi, filmul nu e dect o viziune între altele a unei cărți (după Hamlet s-au făcut peste douăzeci de ceranzări); în al doilea rînd, elevii respectivi nu se referă nici măcar la film, ci la o cronică despre el.

Marea majoritate a celor anchetați însă au negat orice legătură între activitatea școlară și citirea presei (43%) sau au preferat să nu răspundă (26%).

Rezultatele anchetei dumneavoastră ne îndeplătesc să recomandăm profesorilor, educatorilor, părinților, să folosească mai mult în educație presa, pe care trebuie, ei mai întîi, să o urmărească permanent. Metodele de stimulare a interesului elevilor pentru diferitele publicații pot fi variate, de la caz la caz. Important este ca preocuparea aceasta să existe și să dea roade, îmbogățind mințile copiilor.

Eugen Boca — Vatra Dornei
Visarea este trăsătura caracteristică a materialului dumneavoastră. Toate propunerile cuprinse în el, documentate și argumentate la prima vedere, sînt contrazise de realitate. Pe riurile noastre, cu excepția citorva, pot naviga doar ambarcațiuni de timp special (gen caiac) conduse de navigatori mai mult decît pricepuți și tomerari. În general, însă, ele sînt improprii navigației, mai ales odată cu intrarea lor în circuitul industrial. Copiii — vîslași n-ar întîlni nici peștele necesar și însuși sănătatea le-ar fi primejdii de reziduiuri.

În rest, remarcăm acuratețea stilului și căldura cu care vă susțineți visarea. Vrem, totuși, să vă atragem atenția că nu sîntem de acord cu multe din mijloacele prin care elevii pot face rost de banii necesari excursiei. Acele adevărate întreprinderi și magazine de desfacere ale elevilor contravin scopurilor fundamentale ale școlii: instrucția și educația.

ANTICIPAȚIA— BASMUL MODERN AL COPILĂRIEI

Într-o epocă, în care energia atomică înfăptuiește cele mai uimitoare miracole, în care imaginile călătoresc cu viteza fulgerului în jurul globului, în care distanțele dintre țări și continente sînt practic desființate și omul e gata să pășească pe Lună, balaurul cu șapte capete, oglinda fermecată sau covorul zburător nu-l mai impresionează atît de mult pe micul cititor.

Copilul are nevoie de ceva în plus, de ceva care, pornind de la cuceririle tehnice actuale, de la realitatea noastră contemporană, să-i stimuleze și mai mult fantezia, să-i procure mai multe pilde demne de urmat, transportîndu-l într-un univers al neobișnuitului, al țelurilor încă neatîșe. Copilul are nevoie de visuri cutezătoare, care să depășească granițele lumii sale cotidiene, concretul din jurul său, și fără îndoială că acest deziderat a stat la temelie literaturii de anticipație pentru cei mici.

Așadar, anticipația, science-fiction, fantasticul științific, utopia, sînt versiuni moderne ale străvechiului basm? Ar fi greșit să facem o asemenea afirmație, căci sub toate aceste denumiri apar romane și povestiri de cele mai felurite facturi și, ceea ce este mai important, nu toate se adresează aceleiași vîrste.

Să exemplificăm, citîndu-i pe cei doi clasici ai genului: Jules Verne și H.G.Wells. Dacă opera celui dintîi este perfect accesibilă tinerei generații — deși au citit-o și o citesc cu plăcere și maturii — scriitorul englez pune adesea în discuție probleme care se adresează nivelului de înțelegere al omului vîrstnic.

Nu e nevoie să mai aducem și alte argumente în favoarea faptului, că încă de la primele începuturi, a existat o literatură științifico-fantastică accesibilă tineretului și alta, care depășea nivelul de înțelegere al acestuia, chiar dacă Jules Verne nu-și făcea probleme în privința vîrstei cititorilor săi.

Dar dacă la omul matur, a agreea sau nu genul anticipativ este o chestiune de gust — deși unii critici îl consideră, în mod exhaustiv, maculatură și îi stigmatizează pe autori — la copii, deoarece înlocuiește în bună măsură basmul, el reprezintă o necesitate și constituie un factor educativ cu neputință de negat și un element de înlocuiește în formarea personalității.

La noi, primele romane științifico-fantastice au apărut acum 15 ani, și ea atare nu se poate vorbi de o tradiție. La început, cum era și firesc, s-a considerat că a face science-fiction înseamnă a transmite cititorului elemente de știință popularizată, a depăși, cu fantezia, anumite culmi ale realizărilor tehnice și a îngloba totul într-o acțiune aventuroasă, adusă din condei cu mai multă sau cu mai puțină dibăcie. Bune-rele cum erau, aceste producții găseau un larg ecou în inimile copiilor. Era literatura lor și numai a lor!

Cu timpul însă, poate și sub influența aprecierilor puțin măgulitoare sau, și mai rău, a tăcerii de mormînt a presei literare, autorii, o mină de oameni realmente pasionați, au hotărît probabil, într-un avînt donquijotesc, să-și schimbe optica. Și iată că încep să apară lucrări care pun în discuție etica și relațiile sociale de mîine, care descriu cele mai felurite ipostaze ale contactelor dintre lumi, care investighează universul sufletec al omului viitorului. Conflictul se interiorizează, se aprofundează, se creează drame psihologice, se fac interpretări, se extrapolează...

Adesea toate acestea se petrec în dauna unei acțiuni palpante, a elementelor de cutezanță, de pasiune științifică, de umor. Temele se restring, se concentrează în jurul citorva probleme „majore”, ca de pildă prezența printre noi a unor mesageri cosmici sau vizitarea Pămîntului de către făpturi extraterestre, într-un trecut mai mult sau mai puțin îndepărtat.

Totul a devenit cit se poate de interesant pentru cititorul vîrstnic, dar din păcate nu și pentru copil. Căci copilul se simte frustrat de ceea ce îi plăcea mai mult, de ceea ce iubea mai ferbinte, de basm!

Ar fi nedrept să afirmăm că printre romanele și povestirile de anticipație care vîd lumina tiparului nu se găsesc și unele destinate vîrstelor fragede. Continuă să apară, în presă mai ales, lucrări care fac ceea ce se numește „a arunca o punte în viitor”, articole care vehiculează idei legate de progresul științific și tehnic al omenirii. Dar acestea sînt, de cele mai multe ori, simple previziuni și nicidecum literatură.

Există, după părerea noastră, pericolul *dispariției* a ceea ce am putea numi „basmul științifico-

PRIMĂVERI

C. DONCA

antastic” și, implicit, cel de a-i obliga pe copii să citească numai cărți de aventuri, care, deși își au meritul lor incontestabil, nu pot suplini literatura de anticipație. La ora actuală, acest gen — lucrări originale și traduceri — se publică la Editura tineretului și în cadrul colecției „Povestiri științifico-fantastice” a revistei „Știință și tehnică”. În plus, posturile noastre de radio emit săptăminal cite un scenariu științifico-fantastic. Dacă redacția radioului știe că trebuie să se adreseze, în emisiunile pentru copii și tineret, acestora (emisiunea „Radioracheta pionierilor” este destinată copiilor, iar „Start spre extraordinar” — tineretului), editura care se numește „a tineretului” și colecția care apare sub egida unei reviste editată de C.C. al U.T.C., par să fi uitat acest lucru.

Și e păcat! Căci nu e suficient ca romanele științifico-fantastice să se epuizeze în librării în câteva zile, nu e suficient ca printre cumpărătorii cărților să se numere și mulți tineri cărora acestea le sînt accesibile. Mai rămîne o mare masă de cititori de vîrstă școlară — și aici ar trebui făcută o diferențiere între cei din clasele mici și cei din clasele mari — cărora cu greu le-am putea pretinde să sesi-

zeze întocmai, de pildă, substratul filozofic al relațiilor dintre om și robot, expuse în excelenta carte a lui I.Asimov, „Eu, robotul”.

E limpede că o asemenea lucrare, ca și altele, scrise de autorii noștri, pot sta la loc de cinste în biblioteca oricărui amator de literatură... matur. Dar copiii? Nu trebuie să aibă și ei, în micul lor raft, cărți pe care să le înțeleagă și să le îndrăgească? Nu trebuie să găsească și ei, în filele romanelor de anticipație, împlinirea năzuințelor specifice vîrstei, o acțiune care să fie urmărită cu sufletul la gură, cu obrazii îmbujorați și cu ochii scînteietori, eroi în fața cărora să pălească orice Sourcouf sau Fantomas, taine pentru a căror dezlegare nimic să nu fie prea greu? — Cărți în care să se deschidă larg ferestrele spre viitor, dar spre acea lume a viitorului care este cercetată de copii și în care ei să se regăsească sub cască pilotului de cosmonavă, în halatul alb al savantului sau în costumul de scafandru al cercetătorului foselor abisale.

Ce trebuie făcut pentru aceasta? Să coborîm niște de pe niște pedestale imaginare și să scriem iar literatură științifico-fantastică pentru cei mici, sau, dacă vreți, basme noi pentru copiii noștri. Dar bune!

Radu NOR

URSULA ȘCHIOPU:

PSIHOLOGIA COPILULUI

Editura didactică și pedagogică — București, 1967

Apariția într-o a doua ediție, revăzută și completată, a „Psihologiei copilului” de Ursula Șchiopu constituie o importanță contribuție teoretică și practică în cunoașterea și educarea copilului. Lucrarea continuă o tradiție mai veche a școlii românești de psihologie. Ne gândim mai ales la cercetările cunoscutului psiholog N. Vaschide cu privire la unele aspecte psihofiziologice ale dezvoltării copilului, ale inteligenței și memoriei sale în stare de veghe și în stare de somn. Ne gândim apoi pentru perioada dintre cele două războaie la studiile întreprinse de cele două mari institute de psihologie din Cluj și București, de sub conducerea profesorului Fl. Ștefănescu-Goangă și respectiv C. Rădulescu-Motru, despre particularitățile psihice, interesele și aptitudinile copilului sau despre psiho-diagnoză (Al. Roșca, N. Mărgineanu, M. Beniu, A. Chirceș, Gh. Zapan, D. Muster ș.a.), ca și la cercetările foarte metodice ale lui C. Georgiade asupra genezei și psihologiei gândirii, asupra originii mișcării la copii care au îmbogățit literatura de specialitate. O lucrare de sinteză asupra psihologiei copilului va realiza abia în 1943 Popescu-Teiușanu, cu neajunsurile inerente stadiului de dezvoltare de atunci a teoriei psihologiei în genere și, cu deosebire, a metodologiei psihologiei infantile. După al doilea război mondial asistăm, ca și în toate științele, la marile avânturi ale cercetărilor din domeniul psihologiei copilului, concretizate în: studii, articole, cursuri universitare, manuale, dintre care o menționez aparte merită „Psihologia copilului”, manual pentru institutele pedagogice sub redacția lui Al. Roșca și A. Chirceș. Să recunoaștem, nu e puțin dacă ne gândim că psihologia copilului ca o știință specială se constituie abia la hotarul dintre secolul XIX și XX, sub egida unor prestigioase nume ca Alfred Binet, în Franța, E. Claparède, în Elveția, W. Stern, în Germania, Vigotki în Rusia. După „Curs de psihologia copilului” (1963) și „Psihologia copilului” (1965), manual pentru școlile și institutele pedagogice de învățatori, actuala ediție a primei lucrări a Ursulei Șchiopu reprezintă un test de asiduitate și perseverență în finalizarea unei lucrări începută sub bune auspicii și, în același timp, o abordare mai completă, la un nivel de exigență sporită și în lumina noilor cuceriri ale psihologiei românești și mondiale. Tratatul de psihologia copilului în noua redactare este o sinteză a cercetărilor psihologice mai noi, încorporând din tezele mai vechi ceea ce s-a verificat de practică, și exprimă poziția personală a autoarei în numeroase probleme. Teza fundamentală a tratatului, axul lui polarizator este ideea că motorul întregii dezvoltări psihice a copilului îl constituie neconcordanțele interne generate de natura cerințelor și de structura posibilităților. Aceste neconcordanțe au caracte-

ristice specifice în fiecare etapă a dezvoltării psihice, deoarece față de copil se exprimă, în fiecare moment al existenței sale, anumite cerințe care acționează numai în limitele posibilităților lui într-o anumită etapă. „Concomitent, apar neconcordanțe între nivelul cerințelor și aspirațiilor subiective și condițiile obiective de dezvoltare”. În lupta dintre aceste neconcordanțe se realizează unitatea relativă a vieții psihice ce se manifestă prin constituirea unei anumite modalități psihologice generale de a răspunde solicitărilor. În felul acesta, în cercetarea vieții psihice a copilului, autoarea subliniază, pe de o parte aspectul temporal, iar, pe de alta, cel funcțional al fenomenelor psihice. Dialectica intimă a mișcării de la inferior spre superior, datorită neconcordanțelor existente în sfera acelor procese sau a proceselor deosebite, este urmărită pe întreg parcursul cărții.

Ceea ce surprinde de la început cititorul în mod plăcut este spiritul de metodă în care este gândit întregul material, succesiunea ordonată a problemelor dezbătute, a legăturilor interne, ca și grija — în dezvoltarea complexității universului sufleteș al copilului — de a reliefa condiționarea continuă și dinamică a factorilor ereditate, mediu și educație.

Merită o deosebită subliniere fina disociere și delimitare a influenței celor trei factori de influențare a vieții sufletești, aportul fiecăruia în dezvoltarea copilului. După ce se arată care sînt trăsăturile ereditare specifice speței umane (structura, conformația anatomică, anumite caracteristici ale organelor senzoriale, ale dinamicii corticale, structurii glandelor endocrine ș.a.) și nespecifice (particularități anatomice, caracteristice în conformația corpului, a figurii, a culorii pielei etc.) și cele care alcătuiesc zestrea nativă (particularitățile individuale — predispozițiile native), autoarea conchide că „factorul ereditativ constituie abia un punct de plecare, întrucât caracteristicile psihice se formează sub influența condițiilor vieții sociale și ale educației”. Această concluzie este susținută și întărită de cercetările și observațiile făcute pe gemeni. Astfel, ereditatea apare doar ca o condiție inițială, necesară, dar maleabilă în procesul dezvoltării personalității. La fel se procedează în analiza factorului mediu. Acesta are o accepție largă, subsumind factorii externi care acționează asupra organismului (mediu bioclimatic și cel social), ca și cerințele de tot felul care se exprimă față de copil. Spiritul de metodă și sistem — de care aminteam mai sus — ne oprește asupra fiecărui component al factorului mediu, de la climă, așezare geografică, la profesiunea părinților, prezența mamei, numărul copiilor într-o familie, climatul moral, nivelul cultural ș.a.m.d. Se precizează o dată mai mult că izvorul vieții sufletești se află în condițiile existen-

ței copilului. Factorul „educație”, cu ponderea specifică cea mai mare, este luat în cele două sensuri: unul mai larg, de comunicare a experienței social-istorice umane, conjugată cu experiența concretă de viață a copilului, și altul, restrâns, de proces instructiv-educativ, realizat în mod organizat în cadrul școlii. Dar educația sub forma ei organizată și îndrumată nu se poate realiza decât în funcție de o finalitate, de un ideal, dependent și el de condițiile și structura vieții sociale. Legat de procesul instructiv — educativ este prezentată teoria învățării și controverseele privind natura și esența actului învățării. Sînt expuse critic diferitele teorii în materie: aceea a exercițiului (D.B. Watson), legea efectului (F.L. Thorndyke), a succesului și cu trăirea anticipativă a scopului (Mc. Dougall) etc., pentru a ne arăta în final că învățarea își găsește pe deplin explicația în teoria condiționării pavloviene. După ce sînt prezentate diferitele mijloace de învățare, se consideră motivația ca o variabilă ce se exprimă în orientarea persistentă și selectivă a comportamentului, pentru a încheia acest important capitol — și definitiv pentru poziția autoarei — („Factorii dezvoltării psihice”) cu precizarea rolului școlii în procesul de instruire și educație a copilului.

În cele 330 de pagini urmărim secvențele unui film care se derulează capitol de capitol, fiecare din ele reprezentînd o etapă, delimitată precis, în evoluția ascendentă a copilului. Asistăm la desfășurarea biografică generală a copilului, de la dezvoltarea lui fizică (creșterea și dezvoltarea, sistemul nervos, legile dezvoltării) la dezvoltarea stadială; perioada copilăriei cu diversele-i subîmpărțiri — antepreșcolară, preșcolară, școlară mică, mijlocie — pînă la perioada adolescenței inclusiv. Ne sînt arătate în fiecare etapă ceea ce ține de caracterele generale, comune tuturor copiilor, și ceea ce constituie notele particulare și individuale, deosebitoare. Fiecare perioadă a copilăriei este privită sub toate aspectele vieții psihice: cognitiv — afectiv, volitional, procesul de dezvoltare fiind prezentat dialectic. Elementele noi care apar în ontogeneză sînt reliefate în mod deosebit, după cum sînt scoase la iveală cerințele educative legate de fiecare etapă.

În intenția autoarei a stat nu numai cercetarea științifică a vieții psihice a copilului, ci și implicațiile imediat practice, întrucât — așa după cum se postulează în carte — influențele educative se pot exercita numai dacă se cunoaște bine materialul uman, în speță, copilul.

M. RAȚIU

Pof. univ. ȘTEFAN PASCU

membru corespondent al Academiei:

PIETRE DE TEMELIE DIN TRECUT PENTRU VREMURILE DE ASTĂZI.

Comitetul pentru cultură și artă, Cluj, 1967

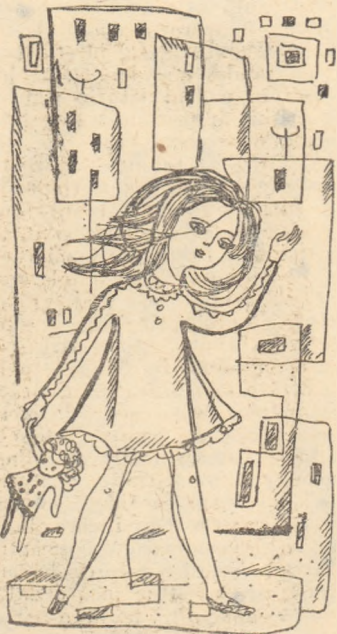
Cele 31 de articole care alcătuiesc această culegere, fără a avea intenția explicită de a reface istoria patriei, prin dispunerea lor pe un anume fir cronologic, reprezintă o captivantă privire sintetică a evenimentelor cruciale din existența dramatică a poporului român pe aceste meleaguri în răstimpul care s-ar putea fixa cu aproximație între primii ani ai secolului al XI-lea („Cetatea Dăbica”) și insurecția națională din 23 August 1944. („Partidul Comunist Român inițiatorul, organizatorul și conducătorul insurecției naționale de la 23 August 1944”). Sînt evocate astfel, în spațiul de timp de un mileniu, chipurile celor mai reprezentativi vitezozi din istoria noastră națională: Mircea cel Bătrîn, Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul, a cărui domnie înseamnă prima încercare de refacere a unității statale și naționale a poporului român; de asemenea, sînt evocați marii cărturari Miron Costin, Gh. Șincai („Gh. Șincai — reprezentant de seamă al luminismului”), Simion Bărnuțiu, Nicolae Iorga. Cum era și firesc, cea mai mare parte din spațiul acestei culegeri este rezervată evenimentelor sociale și naționale decisive pentru făurirea destinului nostru ca popor liber și stăpîn pe soarta sa: răscoala de la Bobilna, răscoala lui Horia, revoluția de la 1848, Unirea Principatelor din 1859, cucerirea independenței naționale în 1877, lupta pentru egalitate în drepturi a românilor transilvăneni aflați sub asuprirea habsburgică („Memorandumul”), răscoala țaranilor din 1907, eroicele lupte ale petroliștilor

și ciferiștilor, sub conducerea comunistilor, în februarie 1933, insurecția națională din August 1944. Ca un fir roșu străbate din aceste articole setea de libertate socială și națională a poporului român, sentimentul demnității noastre naționale, conștiința că avem un rol istoric de îndeplinit, ca și sentimentul de frățietate și sinceră prețuire față de naționalitățile cu care istoria ne-a așezat alături și cu care am mers nu o dată să ne apărăm dreptul la viață și libertate („Înțelesul Bobilnei”). Modalitatea stilistică folosită mai frecvent de autor este aceea a evocării istorice, în care amănuntul cu anumită semnificație, informația, într-un înțeles mai larg, sînt introduse în cadrul istoric riguros reconstituit în elementele sale fundamentale pe neobservate, în trecere, fără a tulbura aparenta curgere egală a narațiunii. Impresia este bineînțeles înșelătoare, dar cu reale câștiguri în planul captării atenției cititorului și al conducerii sale pe nesimțite către înțelegerea unor sensuri istorice mai grave. Virtuțile publicistice ale acestei culegeri sînt evidente pentru cel care o parcurge. Dar ceea ce pare a fi de fapt armătura interioară a acestor articole și care le conferă un real farmec la lectură este comentariul firesc, neforțat, cu adinci rezonanțe în conștiința cititorului, comentariu cu finețe infuzat în țesătura evocării și care însoțește sau încadrează evenimentul narat într-o desfășurare ce dă senzația trăirii acestuia încă o dată. Această capacitate, pe de o parte, face sugestivă și dă culoare evocării istorice, iar pe de alta, îngăduie

cititorului, prin impresia de „participare“ la evenimentul istoric respectiv, să vadă istoria dintr-un unghi dublu: din perspectiva de astăzi, cu înțelegerea firească, contemporană a faptelor, a resorturilor mai adânci ale mobilurilor acțiunilor cutărui sau cutărui mare voievod sau cap de răscoală populară, și dinlăuntrul evenimentului respectiv. Integrarea evenimentului istoric evocat sau a vieții și faptelor unui voievod în contextul mai larg al istoriei naționale și al civilizației europene lărgeste fără indoială înțelegerea cititorului, înlesnindu-i apropierea de un sens mai adânc, universal al istoriei noastre naționale. Indemnul către o asemenea tehnică a evocării istorice este ceva mai vechi și își are punctul de plecare în chiar cronicarii sau în pozițiile explicite ale personalităților istorice din veacul trecut. (M. Kogălniceanu, N. Bălcescu). Autorul acestei culegeri se află așadar în mod manifest în continuarea unei valoroase tradiții a istoriografiei noastre. A face cunoscută generației celei mai tinere istoria patriei și altfel decât prin studiul erudit al specialistului, a celebra marile figuri ale istoriei naționale, a evoca marile evenimente istorice înseamnă implicit a ajuta pe cei mai tineri cetățeni ai țării să înțeleagă istoria drept un dialog neîntrerupt între trecut și prezent, înseamnă a-i ajuta să aibă o imagine cât mai apropiată de proporțiile reale ale faptei înaintașilor și a-i sprijini în efortul lor nobil și patriotic de a dobândi o înțelegere cu adevărat responsabilă a propriei lor vieți.

În spațiul restrâns al unei consemnări, cum este cea de față, este greu de apreciat caracterul educativ, patriotic, în toate implicațiile lui morale, al lucrării „Pietre de temelie din trecut pentru vremurile de astăzi“, semnată de prof. univ. Ștefan Pascu, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

Nicolae SORIN

COMENTARII - MENȚIUNI

ARTĂ ȘI ȘTIINȚĂ ÎN EDUCAȚIE

O profundă înțelegere a vocației pentru profesiunea de educator și a psihologiei copilului descoperim în articolul, cu titlul de mai sus, al profesorului V. Pavelcu, apărut în primul număr al revistei *Educația pionierescă*. De fapt avem de a face cu un eseu în care prin admirabile reflecții ni se relevă postulate neperisabile ale pedagogiei. Iată, de pildă, acest îndemn care fixează sensul oricărei acțiuni educative:

„Trebuie să înduplecăm pe copii să le placă ceea ce merită plăcere, să fie atrași de ceea ce are valoare“.

Surprinzătoare e identificarea practicii educative, în ceea ce are ea mai propriu, mai personal, dincolo de știința rațională, cu arta, al cărei secret netrasmisibil ucenicii îl învață de la maestri, mai precis „fură“ ceea ce maestrul nu poate comunica explicit și verbal. „Acest coeficient de artă, abilitate, iscusință, rămâne fundalul activității de educație“, spune profesorul Pavelcu și adaugă: „Acest fundal aparține domeniului neverbal, a cărui neglijare explică numeroase erori de educație, comise de persoane care nu cred decât în puterea vorbei: a sfaturilor, a preceptelor și poruncilor“.

Un alt deziderat pedagogic, foarte dificil de realizat, este a face pe cineva să facă ceea ce poate sau chiar mai mult decât poate. Evident, e vorba de descoperirea înclinațiilor, mai precis de a pune copilul în situația de a-și descoperi singur aptitudinile și de a și le putea dezvolta. Dar desigur e și o problemă de educare a voinței. Pe ce cale, cu ce mijloace va determina educatorul actul de voință necesar? Urmează o scurtă incursiune în psihologia învățării, cu specificarea datelor implicate (motivația, trezirea impulsului interior, suscitarea intereselor, aderența emoțională, influența grupului și relațiile interindividuale, prestigiul liderului, puterea exemplului, legătura dintre aspectele lumii și „eul“, persoana noastră, investiția unui fond afectiv, (ocrotire, grijă) care întreține și întărește legătura dintre individ și obiectul aspirației sale), apoi, două exemple luate din literatură. Primul e un episod din nuvela lui *Mark Twain, Aventurile lui Tom Sawyer*, în care eroul, pedepsit de familie să vopsească gardul curții într-o zi de sărbătoare, transformă sensul pedepsei în acela de delectare, a muncii, în distracție. Copiii care îl privesc cum lucrează și îi pun întrebări ironice, primind din partea lui replica: „Ce, tu zici că asta-i muncă? Eu atîta știu că asta îmi place la nebunie“, sînt cuprinși de o irezistibilă dorință de a se distra vopsind gardul!

Al doilea exemplu e din povestirea *Micul prinț* a lui *Antoine de Saint-Exupéry*, și anume, dialogul copilului, coborît din asteroidul său, cu trandafirul somptuos dintr-o grădină de pe Pământ:

„Vă asemănați cu trandafirul meu dar încă nu sînteți nimic. Nu se poate muri pentru voi. Trandafirul meu ar putea fi luat de către un trecător de rînd drept unul care vă seamănă. Dar el este mai important decât toți, fiindcă eu l-am udat. Fiindcă pe acest trandafir l-am protejat de frig sub un clopot. Fiindcă pe el l-am adăpostit în dosul unui paravan. Fiindcă

l-am curățat de omizi. Fiindcă pe el l-am ascultat plîngîndu-se sau lăudîndu-se, uneori chiar tîcînd. Fiindcă acesta este trandafirul meu“.

Articolul captivează apoi printr-o anumită știință a dispoziției ideilor ca și prin spunerea caldă a unor adevăruri esențiale uneori într-un mod aforistic, de neuitat. Iată doar două exemple. Primul precede pasajul reprodus din *Micul prinț*: „Lumea devine a noastră prin ceea ce am dat, nu prin ceea ce am primit de la ea“.

Al doilea, e următorul pasajului citat: „Orice acțiune pentru ceva, ca și pentru cineva constituie o legătură cu acel ceva sau cineva, o proiectare a eului nostru în afară, o exteriorizare a persoanei noastre și în același timp o interiorizare a lumii din afară, o personalizare a ei. Prin dăruire de sine ieșim din noi, îmbogățim lumea noastră internă, deschizîndu-ne un izvor de satisfacții pure, înalte și durabile“.

Articolul prof. V. Pavelcu se înserează în categoria deselor, în ultima vreme, încercări izbutite de a reabilita presa pedagogică, de a o înviora, de a o transforma într-un prilej de satisfacții intelectuale însoțite de încîntarea pe care ți-o dă descoperirea a ceea ce este într-o profesiune uman, frumos în gradul cel mai înalt.

E.G.

REVISTA DE PEDAGOGIE (februarie 1968)

O tematică variată și cuprinzătoare, o ținută științifică mai exigentă, un dozaj mai bun între problemele fundamentale ale cercetării pedagogice și cele cu caracter particular, un loc mai mare afectat studiilor cu implicații în realitatea școlii noastre caracterizează ultimele numere ale Revistei de pedagogie. La acestea consemnăm cu plăcere îmbunătățirile pe planul modalității publicistice: un spirit mai modern în abordarea problemelor, analiză la obiect și concentrată și o anume alerteță în prezentarea materialelor.

Structurat pe „Studiul privind dezvoltarea învățămîntului de cultură generală“, numărul din februarie a.c. dezbate aspectele esențiale ale acestuia, marcînd cîteva luări de poziție. Sub semnătura Didinei Bărbulescu, Ion Stanciu, Maria Cosma, studiul „Profilul școlii de cultură generală în condițiile evoluției științei și tehnicii contemporane“ așează învățămîntul de cultură generală într-un context social mai larg, legînd unele etape de revoluția tehnico-științifică. În ritmul foarte intens al dezvoltării științei de azi, autorii se întrebă, pe bună dreptate, care dintre cele două funcții ale școlii — informativă și formativă — trebuie să fie predominantă. Firește, opțiunea autorilor se îndreaptă categoric spre funcția formativă.

Autorii relevă dificultatea precizării fiecărui grad al învățămîntului de cultură generală, determinată de lipsa unui consens în ce privește delimitarea „cercului de cunoștințe, priceperi, deprinderi care, organizate într-un sistem, după criteriile contemporane, alcătuiesc cultura generală“. În legătură cu clasele a IX-a și a XI-a, unde s-ar putea ridica problema

oportunității unui program comun (atît pentru școala generală, cît și pentru liceu), autorii se realizează prevederilor din Studiul, ținînd seama de sarcinile ce revin acestor clase: înarmarea elevilor cu noțiunile necesare de cultură generală și pregătirea lor pentru gradul de învățămînt următor (școala profesională, învățămîntul tehnic sau învățămîntul superior).

Studiul „Rolul educativ al integrării științei în conținutul învățămîntului“ (Tiberiu Truțer) subliniază necesitatea unei corelații strînse între pregătirea de cultură generală și cea de specialitate, corelație care trebuie extinsă și între învățămîntul de cultură generală și toate celelalte tipuri de învățămînt (profesional, tehnic etc.). O scurtă incursiune în istoria învățămîntului nostru permite autorului să arate, pe de o parte, necesitatea clarificării caracteristicilor culturii, iar, pe de alta, să sublinieze rolul ei în formarea omului societății contemporane. Alături de disciplinele umaniste, autorul conferă pregătirii științifice în școală o pondere egală în educarea umanistă a elevilor. În „Premisele psihologice și pedagogice ale școlarizării copiilor la vîrsta de 6 ani“, Cornelia Marinescu și Pantelimon Golu nu se mărginesc numai la indicarea considerentelor științifice care pledează pentru coborîrea vîrstei de școlarizare, ci prezintă un studiu analitic al particularităților psihice ale copilului de 6 ani, cu toate implicațiile pedagogice care rezultă, și formulează, pe baza unei serioase documentări, cîteva din cerințele de bază ale activității instructiv-educative ale copiilor la această vîrstă. Meritorii sînt și semnalările unor aspecte negative ale muncii metodice din școli, ca și sugestiile pentru îmbunătățirea ei din articolul „Perspective ale perfecționării muncii metodice din școli“ de prof. Ion Popescu.

Din foarte interesantul sumar al acestui număr se detașează la rubrica „Studii — cercetări — experimente“ articolul „Coordonatele integrării sociale a tineretului și practica muncii educative în școală“, semnat de Ion Dumitrescu și Petre Bărbulescu, cele două materiale cu privire la programa de matematică la clasele a IX-a și a X-a și la procedeele matematice de studiere a atitudinii inegale față de învățătură.

Bine documentate, rubrica „Istoria școlii și gîndirii pedagogice“ și cea de pedagogie comparată. Rubrica „Recenzii“ capătă în acest număr o extensiune mai mare și constituie pentru cititori o semnalare și, în același timp, un ghid prețios în lectura unor cărți utile și antrenante.

Urmărind cu interes fiecare număr al revistei încercăm un dublu sentiment: de satisfacție pentru ținuta științifică și tematica largă a ei și de amărăciune cînd mă gîndesc că ea n-a pătruns încă, în măsura în care merită, în masa mare a cadrelor noastre didactice.

M.R.

DESPRE „CRIZA” ÎN
CONDUITA
ADOLESCENȚILOR

Asemenea multora dintre revistele noastre cu un profil cultural mai general (Tomis, Astra, Cronica, Familia, Contemporanul) Ramuri-le craiovene acordă spațiu tipografic unor articole și anchete pe teme de educație. În numărul 1/1968 prof. dr. Ion Dumitrescu, cercetător științific principal la Baza de cercetări din Craiova a Institutului de științe pedagogice, își propune să răspundă, întrebării formulate în titlu: „Este inevitabilă „criza” în conduita adolescenților?”

Autorul semnaleză din capul locului cele două tendințe extreme în rezolvarea problemei: absolutizarea rolului maturizării sexuale în formarea personalității adolescentului, sau, invers, nesocotirea acestui proces. Multe dintre personalitățile citate subliniază aspectul sociologic al „crizei” adolescente: „Aspectul biologic și fizic nu constituie o fatalitate. Este o sumă de factori, de potențe, care devin reale numai prin conținutul lor, și acesta este de origine socială” (F. S. Riou). Optica sociologică în problematica adolescenței se impune tot mai pregnant pe plan mondial.

Pe de altă parte, însăși noțiunea de *criză* este pusă în discuție. Ea trebuie înțeleasă mai mult ca un fenomen de alometrie biologică, „ca o rupere a echilibrului vitezei de creștere și maturizare funcțională a unor componente organice, proces specific nu atât adolescenței, ci prezent în mai multe puncte nodale ale dezvoltării, și care este condiționat sub mai multe aspecte — debut, formă de manifestare, durată — de factorul social”.

Pe plan mondial se recunoaște tot mai frecvent că fenomenul de „criză a adolescenței” nu este unul general: conflictele deschise nu sînt reguli, putînd chiar lipsi. Cînd munca educativă nu e de calitate, nu ține seama de cerințele vârstei, pot apărea — dar nu în mod obligatoriu — pretenții exagerate de autonomie, spirit de contradicție etc. Tendința de afirmare a personalității nu este singura dominantă a acestei perioade: alături de ea se constată și funcția de depășire a adolescenței. Aici trebuie pus accentul pe elementul care servește în cea mai mare măsură funcția de depășire a adolescenței — *idealul de viață*. În acest răstimp forța mobilizatoare a idealului se manifestă frecvent și cu o puternică tendință de auto-educare.

Adolescența, ca perioadă de afirmare a personalității, nu îngăduie standardizarea în munca de educație. Un rol de seamă îl joacă în aceasta respectarea particularităților individuale. S-a constatat că tratarea *individuală* a cazurilor de manifestări necorespunzătoare este mai eficientă în rîndul adolescenților.

Articolul prof. dr. Ion Dumitrescu se distinge prin claritate, ideile transmițîndu-se fără dificultate. Publicul larg al revistei (un cuvînt de laudă și pentru dispunerea grafică atractivă a acestui text) parcurge cu folos coloanle acordate acestei discutate teme de publicația din Craiova.

I.C.

REVISTE ȘCOLARE

Despre importanța educativă a revistelor școlare e superfluu să mai vorbim: nu doar de dragul tradiției cunosc ele acum o nouă înviore, ci pentru că se simțea nevoia (așa cum se va fi constatat și la începuturile tradiției) unor trepte intermediare între școală și presă. Aceste prime publicații unde sînt tipărite talentele *in nuce*, au rolul unor tribune de discuții etico-estetice, care să depășească aria cercurilor de elevi, de care răspund organizațiile U.T.C. din școală.

Apărut în condiții grafice deosebit de îngrijite, ultimul număr al revistei „Preludii” (Liceul nr. 4 Brașov) constituie un veritabil succes al colectivului redacțional al școlii. Ceea ce produce satisfacție este varietatea sumarului, simțul gazetăresc cu care este asamblat — și paginat! —, dezinvoltura publicistică. O anchetă interesantă (proiecte și confesiuni pentru anul în curs) centralizează răspunsurile date de personalități brașovene precum și de elevi ai liceului. Pregnant, scurt, plin de farmec. Remarcabilă este ideea unei rubrici „Predecesorii” în care sînt prezentați mari înaintași din istoria acelei părți de țară (în numărul de care ne ocupăm — Gheorghe Dima și Andrei Birseanu). O asemenea inițiativă are mari resurse educative și de aceea o recomandăm și altor publicații liceale.

În poeziile din acest număr nu se întrezărește ceva deosebit, deși nivelul general e satisfăcător. La fel, din bucățile în proză inconsistente la această vîrstă, putem remarca doar fraze curate — dovînd o bună stăpînire a limbii literare — sau vreo observație de-utnantă de viață. Traducerile sînt slabe (la pagina 11 nu sînt indicați autorii tălmăciții!); în faza acestora de începuturi se cuvine multă atenție unei versificări corecte.

Din aceleași aspectuoase și reușite „Preludii”, mai remarcăm rubricile Brevii critice și Rezonanțele liceului, judicioase și bogate.

Muguri — este titlul revistei editate de consiliul orașenesc al Organizației pionierilor Turda. Coperta e atrăcioasă, cu bune selecții din sumar. Păcăt însă de paginile neclare pe aici, greu de citit din pricina literei difuze. Foarte frumos și plin de inimă este interviul cu acad. E.A. Pora, profesor emerit. În rest, text mult, felurit, însemnări despre istoria orașului și despre excursii, versuri și jocuri distractive, proze lirice și microanchete. „Muguri” are desigur un profil distinct, și nu i se poate cere să și-l schimbe numai pentru a se alinia în rîndul revistelor școlare.

O copertă mohorîtă îndepărtează cititorii de o publicație altminteri merituoasă — *Confluente* — a Liceului nr. 1 din orașul Gh. Gheorghiu-Dej. Parcă do-

rînd să confirme cunoscuta înclinație a moldovenilor către lirică, tinerii poeți din acest liceu publică versuri extrem de promițătoare. Călin Vasile din clasa XI-a, Nadia Ciochină dintr-o X-a D, ca și Georgeta Morărașu din clasa a IV-a îndreptătesc frumoase așteptări. Tot în această revistă liceală remarcăm scurta proză a elevei Livia Blaga, foarte sigură în minuirea frazei și cu intenții de proză notabile. Se poate spune că beletristica școlară din „Confluente” este la înălțime.

Emoționante pagini sînt dedicate unor profesori ieșiți la pensie, Elena Botez, Ana Ciortea și Ștefan Varga, cărora colegii și elevii le aduc cinstire pentru munca lor îndelungată pe nobilul tărîm al

școlii. Surdu Heana, clasa a XI-a, semnează o utilă rubrică de toponimice, revelînd cititorilor originea numerelor unor localități și rîuri din partea locului. O. Teodoru din clasa a noua prezintă Combinatul chimic Borzești, cu emoția unui reporter începător, pasionat, iar Mihaela Constantinescu atacă o temă dificilă într-un articol ca „Matematizarea științelor experimentale”. Spre surpriza noastră se publică adevărate pagini de matematică și fizică, a căror prezentă cumpătată în revistă îi sporosește atractivitatea pentru cercuri mai largi de elevi. Doi profesori semnează contribuții la istoria școlilor de pe Valea Troțușului și a istoriei orașului, impropriu denumit de unii „orașul fără arhivă”.

O problemă importantă ce stă în fața colectivelor de redacție ale tuturor publicațiilor de acest fel este asigurarea unei apariții periodice riguroase. Ar fi bine ca ele să precizeze chiar pe copertă cînd apar: lunar, trimestrial sau anual. După părerea noastră o apariție trimestrială (acolo unde este posibil, lunară) ar fi foarte utilă. „Forțe” publicistice sînt destule, ele așteaptă doar să fie dezvăluite și orientate.

Ilie CONSTANTIN

PREOCUPĂRI EDUCATIVE
ÎN PRESA LOCALĂ

Asemenea ziarelor centrale, cotidienele județane rezervă spațiu unor articole, anchete, mese rotunde pe teme pedagogice. În numărul 3076 al ziarului „Steaua roșie” din Tîrgu-Mureș sînt publicate concluziile unei interesante

discuții la „masa rotundă” pe tema „Ora de dirigiență și implicațiile ei”, la care au participat numeroase cadre didactice.

Remarcăm dintre intervențiile participanților pe aceea a lui Ion Platon, care subliniază în pregătirea lecțiilor de dirigiență rolul important al profesorului „în selectarea celui mai potrivit material, inventivitatea, doza de afectivitate, dragostea pentru clasă, pentru a o cîștiga sufletește, spre a-i putea educa sentimentele. Lecția de dirigiență, de orice tip ar fi ea, implică în caracterul ei prin esență formativ și latura afectivă.”. Același profesor consideră nejustificată tratarea problemelor administrative-gospodărești la ora de dirigiență.

Prof. Virgil Budan — e de părere că ponderea principală trebuie s-o aibă educarea moral-cetățenească a elevilor și, alături de ea, cultivarea sentimentului de dragoste pentru meseria aleasă. Prof. Maria Cioată, amintește că legătura cu familia este o coordonată a realizării orei de dirigiență, mai ales în rezolvarea „cazurilor problemă”.

Un interesant exemplu dă prof. Kolumban Tihamer, în privința utilității asistentelor: el relatează cazul dirigentului Ion Nagy care, asistînd la orele de matematică ale clasei sale a constatat că mulți elevi copiază problemele rezolvate acasă de alții. Împreună cu profesorul de matematică dirigintele a venit la clasă la ora 7,30 și i-a descoperit pe elevii în fraudă. S-a stat de vorbă cu părinții, s-au organizat consultații și astfel numărul corijenților la această materie a scăzut considerabil.

În numărul 3081 al aceluiași ziar prof. Alexandru Zudor semnează un articol despre „Prestigiul părinților”. folosind exemple din activitatea sa. „Consider — încheie autorul articolului — că adevăratul prestigiu părintesc se formează numai atunci cînd este luată în considerație și părerea copilului, cînd i se respectă gîndurile, sentimentele, personalitatea”.

I.C.

În exclusivitate pentru „COLOCVII“

CU PIERRE DANINOS

În 1934, când Daninos a scris primul său reportaj în Statele Unite ale Americii, puțini își închipuiau că acest autor va obține cândva gloria literară de care se bucură în prezent. Între 1945 și 1950, a publicat mai multe romane, pline de fantezie și umor, care au trecut aproape neobservate și care revelau un comic ce își avea izvorul în banalele evenimente ale vieții cotidiene: „Euriq și Améropé” (1946), „Sonia, ceilalți și eu” (1952), „Cum să trăiești (cu sau fără) Sonia” (1953), „Sonia întregă” (1956), „Vacanță cu orice preț” (1958), „Flecarul” (1961), „Snobissimo” (1964). Cu „Carnetele maiorului Thompson”, Daninos reputează un succes răsunător și critica literară, ca și marele public, a început să-și dea seama — cu o întârziere de câțiva ani — ce mare umorist este acest scriitor. Ne-am adresat, deci, lui Pierre Daninos, punându-l oarecum în gardă asupra specificului interviului ce aveam de gând să-i luăm:

— Credeți, într-adevăr, așa cum afirmă unii sociologi, ca să nu mai pomenesc de părinți, că astăzi copiii „erei atomice” duc lumea de nas? Mai mult decât pe vremea dv.? Mai puțin?

— Părerile sînt împărțite. Eu aș fi totuși înclinat să cred că lumea de azi este mai dependentă de copil, mai generoasă față de el decât aceea din 1920. Nu numai pentru că copiii, care altădată își aveau cel mult camera lor, au azi Salonul lor. Nul Toată lumea își are Salonul ei, chiar și ciuperca. Este vorba de ceva mai mult. Mai mult decât acest Salon, mai mult decât ziarele unde nu părinții sînt întrebați: „Copiii dv. sînt cumiști?”, ci copiii, dacă: „Părinții dv. se comportă bine?” Există alte divinități protegitoare ale copilăriei: pedagogia psihanalitică. N-am auzit-o deunăzi pe nevastă-mea pomenind de complexe, din cauza cozii de cal a fetii mele?

— ???

— Pe vremea mea, noi, copiii, eram coafați cum voiam (sau mai bine-zis cum ne voiau ei, părinții.) Azi, nu. Eu socot că coada de cal i se potrivește destul de bine fetii mele Michèle. Ea nu vrea s-o poarte. La liceu, spune fetița, băieții își bat joc de ea. Insistînd și regăsind tonul părinților de altădată, soția mea mi-a spus: „Știi că remarcă aceasta a ta poate duce foarte departe?” Și mi-a arătat un articol, unde-i vorba de o fată pe care coada de cal a făcut-o să aibă o mulțime de complexe.

— Credeți, așadar, că azi lucrurile se petrec cu totul altfel decât altădată?

— Pe vremea mea, cînd un copil era leneș, se vorbea de „boneta măgarului” (complex posibil) și era închis într-un pension. Lucrurile acestea se mai întîmplă, firește, și azi, dar cum să se ia o asemenea măsură cu ușurință cînd directorul învățămîntului tehnic declară: „Prea mulți copii socotiți mediocri s-au dovedit a fi niște inteligențe sclipitoare!”

— Și cum priviți dv. educația copiilor?

— Pe vremea mea, copiii nu vorbeau la masă. Aceasta era, dacă amintirile mele sînt exacte, unul din cele trei mari principii despre educația copiilor, pe care le mai profesam încă atunci cînd m-am însurat. Azi, am trei copiii foarte vioi, dar principiile mele au murit. Mi se întîmplă, firește, să spun: „— Taci, cînd vorbește tatăl tău!” Dar nevastă-mea, care tolerează cu multă greutate să fie întreruptă, pare deodată însufletită de marea ei credință psihanalitică: „— Știi doar bine ce a spus medicul, îmi spune ea: o dată ieșiți din liceu, copiii trebuie lăsați să se exprime”. Or, după mine unul, nu există decât un singur mod de a lăsa trei copii să se exprime în jurul unei mese: să taci. Așadar, afară de momentele cînd nu fac pe arbitrul de box, după această oră de destindere petrecută ca să-i despart pe pugiliști sau să-i ascult, discutînd la nesfîrșit, între două reprimări, nu mi se pare nimic mai odihnitor — dacă nu mai ușor — decât să încep să lucrez.

De altfel, scriitorii ar trebui clasați în două categorii: cei care au copii și cei care n-au — prima

trebuind să desfășoare aptitudini speciale ca să scrie cărți, lăsîndu-și, în același timp, copiii să se exprime liber în apartamentele lor.

— Nu găsiți însă că fetele și băieții de azi sînt mai bine instruiți decât cei din generațiile de ieri?

— Nu știu dacă sînt într-adevăr mai bine sau mai mult instruiți...

— Adică?

— De vreme ce principiul lui Arhimede n-a fost niciodată contrazis de un nou maestru de înot, iar arcașii din Crécy vor trage veșnic, în istorie, același număr de săgeți, de ce ghiozdanul fiului meu e de două ori mai greu decât era al meu cînd aveam vîrsta lui? Trebuie să credem oare că programele școlare sînt, ca și imaginea vieții, și că ele trebuie să crească neîncetat? În cadența în care copiii noștri sînt obligați să îngurgiteze textele, ne putem întreba dacă în 1980 ziua de 24 de ore va fi suficientă pentru liceenii francezi.

Cine încarcă programele? Ce misterios tribunal de pedagogi?

Ce are de învățat mai mult o fetiță de a șaptea în 1968 decât în 1962?

— Nu aveți cumva impresia că subapreciați importanța învățămîntului elementar sau a liceului?

— Un scriitor fin care voia să facă politică, Edouard Herriot, a dat culturii următoarea definiție: „Ceea ce rămîne după ce am uitat totul”. Cred că nu se poate da o definiție mai bună. Și dacă-i adevărat că la douăzeci de ani după terminarea liceului, cînd fac apel la amintirile mele școlare, mi se pare, în mîntea mea, că membrii ramurii York a Plantagenetilor joacă — să spun așa — capra cu cei ai ramurii Lancaster, nu-i mai puțin adevărat că memoria cunoștințelor căpătate în liceu lasă în memoria noastră, după ce se retrage, un mîl extraordinar de fertil.

— Care e, după părerea dv., caracteristica tineretului de azi?

— Cultul anecdotic al divinităților efemere.

— Altă caracteristică nu-i găsiți?

— Ba da: toți tind să devină auto-stoppeuri. Philéas Fogg făcea ocolul lumii în 80 de zile. Azi, un auto-stoppeur îl face în 22 de mașini (și vapoare).

— Ați avut prilejul să cunoașteți un astfel de auto-stoppeur?

— Da. M-am întîlnit cu unul dintre ei pe șoseaua dintre Argoules și Poitiers. Venea din Algeiras și se îndrepta spre Oslo. Întrebîndu-l ce face, mi-a răspuns: „— Stop. Mi-am terminat studiile. Călătoresc prin lume, făcînd auto-stop”. Azi, o mulțime de tineri „lucrează” în auto-stop, așa cum alții lucrează în textile. Eu, unul, aș prefera să lucrez în profesiunea lor și să și călătorească mult, cît de mult. Dar să nu-și facă din „auto-stop” un ideal și o profesiune.

interviu realizat de Paul B. MARIAN

Din presa străină

„DE LA MENUET LA TWIST“

Cu acest titlu, Igor Moiseev, artist al poporului din U.R.S.S., laureat al Premiului Lenin, publică un interesant articol în revista „Semia i škola” nr. 1/1968. Răspunzînd unui cititor din regiunea Lipetk, care întreabă oarecum neliniștit redacția ce părere are despre amploarea pe care o iau astăzi în rîndul tineretului unele dansuri moderne, autorul articolului face un succint istoric al dansului. Dansul a constituit întotdeauna o necesitate firească a omului. El l-a însoțit de-a lungul istoriei în toate acțiunile sale, evoluînd odată cu societatea — de la dansurile religioase și de ritual ale primitivilor, pînă la cele moderne de azi. Dansul, privit ca o sinteză dintre fiziologic și psihic, exprimă starea de moment a unui individ sau a unei epoci.

Asemeni noilor descoperiri ale științei și tehnicii, asemeni inovațiilor din artă, și în dans se produc schimbări evolutive; și nu întotdeauna aceste schimbări sînt înțelese la adevărata lor valoare de contemporani. Cînd a apărut bunăoară menuetul, în secolul XVII, cei mai mulți dintre contemporanii acelei vremi l-au privit cu neîncredere și dezaprobare: cavalerul comitea doar în acest dans gestul atit de... „îndrăzneț” și „revoltător” de a-și lua partenera de mîna! Chiar și Voltaire, marele Voltair, la vremea sa, a întierat menuetul. Și totuși menuetul s-a impus. La fel s-a impus mai tîrziu și valsul, cu toate panfletele scrise de Byron împotriva lui, iar în secolul nostru tangoul, foxtrot-ul, charleston-ul au avut aceeași soartă.

De mai mulți ani, în țările din apus s-a ivit moda unor dansuri ca „twistul”, „rock-and-roll-ul”, „shake-ul”. Aceste dansuri însă, spune Igor Moiseev, sînt, ca orice modă, trecătoare. Ele au adus beneficii colosale celor care le-au lansat, deși sînt departe de a exprima cerințele tineretului contemporan. Împotriva lor nu se poate lupta prin metode administrative sau prin aritație exagerată. Singurul mijloc eficient de a le combate, conchide Igor Moiseev, este acela de a contrapune „modei” trecătoare, un dans modern și atractiv, care să satisfacă pe deplin această necesitate atit de imperioasă a tinerilor din zilele noastre.

D. R.

CUPRINSUL

FRANȚA

CLUBURI PENTRU TINERET Așa se numește acțiunea — despre care ne informează recent revista franceză „L'Education nationale” — de construcție a unor localuri pentru tineret în o mie de puncte diferite ale Franței. Inițiativa duce la cultivarea răspunderii și a spiritului gospodăresc al tineretului, făcându-l, într-un fel, participant la făurirea bunurilor de care beneficiază — căci fiecare local, în suprafață de circa 150 mp. va fi construit și amenajat de către tinerii înșiși.

Programul acestor cluburi va fi întocmit de membrii lor — băieți și fete, — care au împlinit cel puțin vârsta de cincisprezece ani — și se va desfășura sub supravegherea unui instructor coordonator.

U.R.S.S.

UN NOU ORĂSEL AL COPIILOR La 11 km. de Brațk, pe malul mării în inima taigăii siberiene, se proiectează un nou „Artek” al copiilor. Orașelul, amenajat cu tot confortul, se va compune din patru corpuri de clădiri, destinate dormitoarelor și din alte câteva blocuri de-o construcție originală (cilindrică), în care vor fi plasate cantina, bucătăria, un cinematograful cu ecran panoramic, biblioteca și sălile de gimnastică.

Liliputanul oraș al copiilor va mai cuprinde un stadion, terenuri pentru diverse jocuri, precum și o splendidă faleză.

MANUAL SONOR

Colaboratorii a-boratorului experimental pentru mijloacele tehnice și învățământul programat din cadrul Institutului pedagogic din Azerbaidjan au creat un interesant fonomanual de citire. El cuprinde pe de o parte textele scrise ale unor opere, iar pe de altă parte, aceleași texte, interpretate sonor, în lectura unor artiști de seamă sau a autorilor înșiși.

Fono-manualul are 30 de pagini și se adresează elevilor din clasa a VIII-a.

R.S. CEHOSLOVACĂ

PICTURĂ PE... ASFALT! Palatul pionierilor din Bratislava organizează în fiecare an, cu prilejul Zilei internaționale a copilului, un interesant și amuzant concurs de desen al celor mici. Concurenții nu-și efectuează de astă dată lucră-

rile pe pinză sau pe planșa blocului de desen, ci pe... asfaltul unei străzi din apropierea Palatului, pusă la dispoziția imaginației și îndemnării lor creatoare. În zilele concursului, strada este închisă pentru circulație, copiii având posibilitatea să lucreze ne-stingeriți, în cele mai bune condiții. Subiectele sînt la liberă alegere, iar execuția se face cu creta de diferite culori. Timpul de lucru este de trei ore, după care juriul trece la aperearea lucrărilor și, în final, la premiarea celor mai bune dintre ele.

UGANDA

ȘCOLARI-ZAREA În prezent, aproximativ 60% din copiii de vîrstă școlară ai Ugandei sînt cuprinși în procesul de învățămînt. Acest procent reprezintă de patru ori mai mult decît în 1961 — primul an de independență.

ITALIA

DEZBATERI PEDAGOGICE PE CALEA UNDELOR O foarte interesantă dezbatere a avut loc în urmă cu cîva timp la rubrica „Cercul părinților” a Radio-televiziunii italiene. Tema: „Grupurile la vîrsta evolutivă — între 17 și 20 de ani — și legăturile sentimentale”. Cîțiva băieți și cîteva fete participa ca reprezentanți ai celor de-o vîrstă cu ei la această întîlnire radiofonică, condusă de Dino Origlia, director al Institutului de psihologie al Universității din Parma.

În general părinții manifestă rezerve față de asemenea grupuri de tineri și tinere, temîndu-se că ele favorizează legături sentimentale numeroase, cheltuind din patrimoniul afectiv, pe care ei l-ar dori intact pentru ziua mării alegeri a căsniciei.

Răspunsul tinerilor la această întrebare a fost unanim: „Grupul, tocmai pentru camaraderia care stă la baza lui, nu favorizează legăturile sentimentale”. El are rostul de a-i ajuta pe cei ce fac parte din el să se cunoască. Grupul devine tot mai mult distracție colectivă iar viața perechilor în cadrul lui întîmpină dificultăți. De aceea cupiurile evită grupurile, le părăsesc.

Izolarea tinerelor perechi de îndrăgostiți într-o lume de visări, ireală, e nocivă: ei uită de cărți și

examene, cu consecințe pentru carierele lor școlare, și totodată abandonează prietenii, acea gimnastică de raporturi omenești, care este de multe ori viața grupului; și acestea are efecte negative asupra dezvoltării personalității lor.

Interesant este că tinerii italieni participanți la acest colocvii radiofonic, nici nu pun problema oportunității unor asemenea grupuri: pentru ei acestea sînt un fapt dat, o necesitate elementară de a fi împreună.

Concluzia dezbaterei e demnă de atenție: e de dorit ca eforturile tinerilor și în ceea ce-i privește, ale părinților, să ducă la o deschidere a vieții grupurilor, a perechilor, devenind și unele și altele mai adevărate. Grupul să nu servească doar la născocirea unor distracții inteligente, iar perechea de tineri îndrăgostiți să înțeleagă că raportul dintre ei are nevoie și de ceilalți, și de grup pentru a păstra contactul cu viața reală și pentru evoluția pe plan omenească a fiecăruia.

„GENITORI” Revista „Genitori” din Bologna anunță în numărul său pe Ianuarie a.c. împlinirea a cincisprezece ani de apariție. Publicația își precizează obiectul permanent de cercetare chiar în subtitlul din manșetă: „întîlniri lunare între școală și familie”.

Genitori s-a născut din necesitatea obiectivă a unui dialog între școală și familie, și totodată dintr-un „act de iubire față de părinți: iubire activă și concretă, care dorește să-i ajute pe aceștia să-și exercite meseria alt de dificilă a paternității, să-i ajute în construirea fericirii de azi și de mîine a copiilor noștri”.

În articolul de fond, din care am mai citat, se precizează că revista a exercitat o profundă influență în direcția propusă; ceea ce părea un miraj acum 15 ani, a devenit azi, în mare măsură o realitate: „Pe atunci părea o erezie orice propunere de colaborare între școală și familie”.

Ne folosim de acest plăcut prilej pentru a transmite și noi călduroase felicitări și urări de succes pe marea departe acestei publicații lunare italiene, cu un profil atît de asemănător Colocviilor noastre!

Un secol și jumătate de învățămînt în limba română.

TUDOR BUGNARIU: Sensul responsabilității.

PANTELIMON GOLU: Adolescență și originalitate.

MARIA BANUȘ: Prestigiul social al femeii.

ȘTEFAN BĂNULESCU: Caragiale.

CONSTANTIN PUFAN: Dificultățile copilului bilingv.

CONSTANTIN ZAHIRNIC: Educarea afec-tivității.

IOAN NICOLA: Familia și motivația învățării.

ION CĂDARIU: Clasificarea elevilor.

EUGEN MEWES: Profesorul în memoria elevilor.

ANGELA GHEORGHIU: Un copil al străzii sau despre responsabilitatea părinților.

MIRON RADU PARASCHIVESCU: Din caietele Paulinei Scorțeanu.

ZINA SÎRBU: Din carnetul unui director de liceu.

MIHNEA MOISESCU: Un cîntec.

DINU MOROIANU: Profesorul ideal, văzul de elevi. (Anchetă)

IRINA RUSU

MARIA JULA: Studenții despre alegerea profesiei. (Anchetă)

MONICA MACOVEI: Instantanee.

GHEORGHE MURĂRAȘU: Orientarea profesională a elevilor din mediul sătesc.

G. MAXIMILIAN: Gemenii.

HRISTU CÎNDROVEANU: Bacalaureatul — examen de prestigiu.

RADU NOR: Anticipația — basmul modern al copilăriei.

CRONICI:

M. RAȚIU: Ursula Schiopu — Psihologia copilului.

NICOLAE SORIN: Ștefan Pascu — Pietre de temelie din trecut pentru vremurile de astăzi.

COMENTARIU-MENȚIUNI:

E.G.: Artă și știință în educație. **M.R.:** Revista de pedagogie. **ILIE CÔNSTANTIN:** Despre „Criza” în conduita adolescenților; Revistele școlare; Preocupări educative în presa locală.

MERIDIANE:

PAUL B. MARIAN: Cu Pierre Daninos. Informații de peste hotare.

PAGINI SCRISE DE CITITORI, COLOCVII CU CITITORII, POȘTA REDACȚIEI, PUBLICITATE.

COLOCVII

DESPRE ȘCOALĂ, FAMILIE ȘI SOCIETATE

Revistă lunară editată de Ministerul Învățămîntului

COLEGIUL DE REDACȚIE: CONST. ARSENE, inv. emerit, Pitești; ION ASZODY, publicist; Dr. OCT. BERLOGEA; BIANCA BRATU, lector univ.; Prof. univ. dr. TATIANA SLAMA-CAZACU; SABINA CONSTANTIN, prof. Cluj; GH. DIACONU, dir. Șc. prof. „Grivița Roșie”, București; AL. GEORGESCU, dir. Editurii tineretului; EMIL GIURGIUCA, prof. emerit (redactor șef); CRISTINA GOGA, dir. Casei de copil nr. 2, București; MARIA IACOBESCU, dir. Șc. ped., Bacău; I. MATEI, sociolog; Prof. univ. dr. IOAN MORARU; LIDIA NICULESCU-MIZIL; LUCIA OLTEANU, red. șef al publicațiilor pentru copii; VERONICA PORUMBACU; STELA PREDESCU, prof.; M. RAȚIU, prof.; Conf. univ. dr. URSULA ȘCHIOPU; ECATERINA ȚIRCA, educatoare; RADU TUDORAN; ERWIN WILK, profesor, București.

Prezentarea grafică și artistică de CONSTANTIN BIVOLARU

Redacția și Administrația, București, Bd. Dr. Petru Groza Nr. 18
Telefon 14.64.09 și 14.09.21

Desen de OLGA CIZEC

PORTRETE DE DOMNITORI, PERSONALITĂȚI ISTORICE, SCRIITORI ȘI OAMENI DE CULTURĂ

Editura didactică și pedagogică și-a propus să imprime pentru școli, instituții publice, întreprinderi etc. portrete de domnitori, personalități istorice și oameni de cultură, contribuind astfel la educarea patriotică a întregii populații și, în primul rînd, a tineretului școlar.

Se știe ce influență puternică exercită asupra elevilor imaginea vizuală a marilor personalități istorice și culturale. Portretul fixează în memorie trăsătura caracterologică dominantă și e asociat întotdeauna faptei prin care a rămas în istorie figura reprezentată.

Orice imagine a persoanei (fotografie, gravură, frescă, portret) capătă conținutul unei opere. În mintea noastră cele două entități sînt inseparabile.

Cine va uita vreodată imaginea domnului cu căciula neagră de care e prinsă cu o agrafă de argint o pană de cocor, a bărbatului cu obrazul de piatră, brădat de o neînduplecată hotărîre? Faptele lui de arme, strălucitele lui campanii pentru eliberarea țărilor române și reunirea lor sub un singur sceptru, zbuciumul și zbaterea lui pentru țară, moartea tragică prin trădare (frumosul lui cap despărțit de trup prin sabie și adus de un oștean credincios la Mănăstirea Dealului) — toate acestea se vor însoți pentru totdeauna cu imaginea sa.

Dar chipul de vizionar al învățatului istoric care s-a ridicat pe baricadele revoluției împotriva unei orînduirii sociale nedrepte și a avut un sfîrșit la fel de tragic ca și voievodul al cărui entuziast monograf a fost?

Sau înfățișarea aceluia care intruchipează trăsăturile esențiale ale ființei morale a poporului nostru, pîrînd un „sfînt tînăr coborît dintr-o veche icoană” — așa cum l-a văzut la întîia lor întîlnire un prieten și cum avea să ni-l păstreze astrala fotografie de la Viena!

Din punct de vedere strict didactic portretul face parte din categoria mijloacelor vizuale de informație utilizate de profesor la lecție. Dar prin noul conținut pe care îl capătă, odată cu cunoașterea opereii și odată cu pasiunea, știința și arta pe care o investește profesorul în prezentarea ei, portretul primește o altă lumină. Astfel, mijlocul de informare, de cunoaștere, îmbogățit prin comuniunea moral-afectivă, devine un mijloc de educare în cultul valorilor și al marilor idealuri.

Portretul nu mai reprezintă o simplă figură, ci devine simbolul unei vieți omenești închinată unui ideal, unei opere, în care, regăsind

trăsături ale propriului tău popor, te regăsești pe tine însuși.

În planul imediat al Editurii didactice și pedagogice e înscrisă imprimarea în culori sau în alb-negru, format mare (pentru școli, cluburi, biblioteci, instituții publice, întreprinderi etc) sau format ilustrat (seturi pentru elevi) a unor portrete de domnitori, personalități istorice, scriitori și oameni de cultură.

Aceste ediții, pe lîngă numele personalității istorice sau culturale pe care o reprezintă, vor indica (în legendă) *genul* portretului respectiv (frescă, stampă, gravură,

pictură, relief în marmură sau piatră, fotografie de epocă), *sursa* din care provine, (monument istoric, colecție, muzeu), *numele autorului* care-l semnează, dacă e cazul, și *data* executării.

Pentru stabilirea tirajelor, e necesar ca directorii de școli, conducătorii de instituții, cluburi, întreprinderi etc. să facă din timp comenzi la organele de difuzare a cărții (C.L.D.C.-urile județene).

Dăm mai jos lista portretelor incluse în planul editorial pe anii 1968—1969.

Titlul portretului	Format		Mod de ilustrare
	50 x 70	35/50	

1. PORTRETE DE DOMNITORI ȘI PERSONALITĂȚI ISTORICE

1. Decebal	da	—	da	alb-negru
2. Mircea cel Bătrîn	da	—	da	color
3. Alexandru cel Bun	da	—	da	color
4. Ștefan cel Mare	da	—	da	color
5. Petru Rareș	da	—	da	color
6. Neagoe Basarab	da	—	da	color
7. Ion Vodă cel Cumplit	da	—	da	color
8. Radu de la Afumați	da	—	da	color
9. Ioan Corvin de Hunedoara	da	—	da	alb-negru
10. Mihai Viteazul	da	—	da	alb-negru
11. Matei Basarab	da	—	da	alb-negru
12. Vasile Lupu	da	—	da	color
13. Constantin Brîncoveanu	da	—	da	alb-negru
14. Dimitrie Cantemir	da	—	da	alb-negru
15. Gheorghe Doja	da	—	da	alb-negru
16. Horia	da	—	da	alb-negru
17. Cloșca	da	—	da	alb-negru
18. Crișan	da	—	da	alb-negru
19. Tudor Vladimirescu	da	—	da	color
20. Avram Iancu	da	—	da	color
21. Al. I. Cuza	da	—	da	color
22. Vlad Țepeș	da	—	da	alb-negru

2. PORTRETE DE Scriitori ȘI OAMENI DE CULTURĂ

1. Nicolae Bălcescu	da	—	da	color
2. Vasile Alecsandri	da	—	da	color
3. Gh. Asachi	da	—	da	color
4. M. Kogălniceanu	da	—	da	alb-negru
5. Ion Creangă	da	—	da	alb-negru
6. M. Eminescu	—	da	da	alb-negru
7. I.L. Caragiale	—	da	da	alb-negru
8. Al. Odobescu	—	da	da	alb-negru
9. Ioan Slavici	—	da	da	alb-negru
10. Costache Negruzzi	—	da	da	alb-negru
11. C. Dobrogeanu-Gherea	da	—	da	alb-negru
12. Șt. O. Iosif	—	da	da	alb-negru
13. Al. Vlahuță	—	da	da	alb-negru
14. Barbu Ștefănescu Delavrancea	—	da	da	alb-negru
15. Grigore Alexandrescu	—	da	da	alb-negru
16. Al. Macedonski	—	da	da	alb-negru
17. Octavian Goga	—	da	da	alb-negru
18. Liviu Rebreanu	—	da	da	alb-negru
19. Nicolae Iorga	da	—	da	alb-negru
20. Duiliu Zamfirescu	—	da	da	alb-negru
21. Al. Sahia	—	da	da	alb-negru
22. Cezar Petrescu	—	da	da	alb-negru

1 MIHAI VITEAZUL
(Gravură de Aegidius Sadeler, Praga, 1601)

2 DECEBAL
(Relief de pe Columna lui Traian)

3 TUDOR VLADIMIRESCU
(Portret în ulei, de Theodor Aman - Muzeul de artă al Republicii Socialiste România)

4 AVRAM IANCU
(Pictură în ulei de Barbu Isaacovici, 1849 - Muzeul de artă al Republicii Socialiste România)

RĂZBUNAREA HAIDUCILOR

O producție a Studioului cinematografic București

Scenariul :
Eugen Barbu
Mihai Opreș
Dinu Cocea

regia :
Dinu Cocea

imaginea :
George Voicu

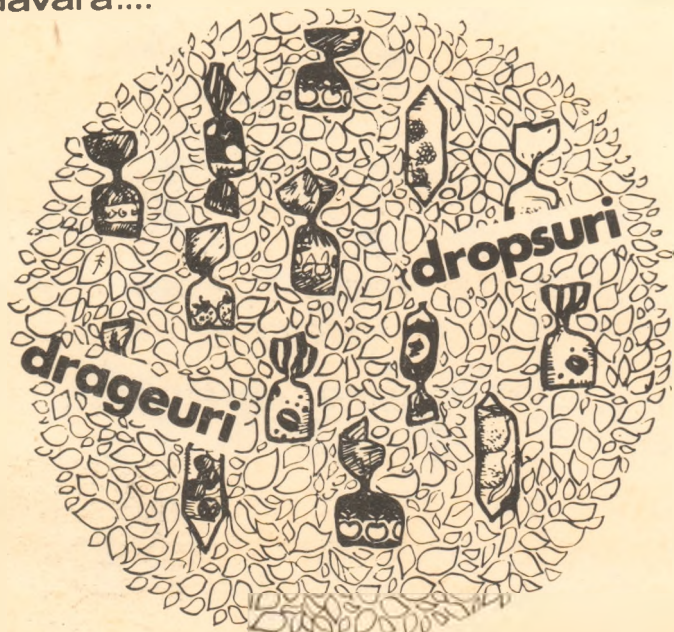
Muzica :
Mircea Istrate

cu

Emanoil Petruț, Marga Barbu, George Constantin,
Toma Caragiu, Olga Tudorache, Colea Răutu, Eli-
sabeta Jar, Jean Constantin, Ileana Buhoci-Gurgu-
lescu

decoruri : Marcel Bogos

Cu o floare,
nu se face
primăvară....

drageuri

dar cu mai multe
....bomboane....

O surpriză ORICÎND AȘTEPTATĂ DE COPII!

ULEI dietetic

- Ulei comestibil superior
 - Se folosește la salate și gătit
 - Are un gust plăcut
 - Intervine favorabil în metabolismul colesterolului
 - Un produs dietetic recomandat în afecțiunile de stomac, ficat și ateroscleroză.
 - Termen de garanție 90 zile.
- 7,10 lei — 500 ml.

— Încălțăminte cu vîrfuri rotunde sau caré, ușor aplatizate și cu tocuri mai pline și mai drepte;

— Noile modele de pantofi caré, caré ovalizat, rotunjit, sînt estetice și comode;

— Încălțăminte pentru bărbați necăptușită sau parțial căptușită din piei moi, velurate, cu împletituri, satisface toate exigențele;

— Încălțăminte pentru femei păstrează formatul caré și caré rotunjit cu diferite lățimi sau trase la vîrf (fără a fi însă ascuțită).

Rețineți:

LA ÎMBRĂCĂMINTE MODERNĂ, O ÎNCĂLȚĂMINTE MODERNĂ.